

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai
lagyon kapják.Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre
5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadást felelős: Forster Géza az OMGE. igazgatója.
Felolvasó szerkesztő: Szilassy Zoltán az OMGE. szerkesztő-titkára.
Társaszerkesztő: Buday Barna az OMGE. titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Közteleken.

1900. április 28. d. u. 3 ó. Gazdák Biztosító Szövetkezetének alapítói közgyűlése.
1900. április 30. d. u. 4 ó. OMGE. közgazdasági szakosztályának ülése.
1900. május 2. d. u. 4 ó. Egyesületi tanács ülése.
1900. május 3. d. e. 10. ó. Díjlovaglás rendező bizottság ülése.
1900. május 5. d. e. 10 és d. u. 4 ó. Az OMGE. igazgatóválasztmánya, ugyanis, mint a „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége“ végrehajtó bizottságának ülése.
1900. május 6. d. e. 10 ó. Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének rendkívüli nagygyűlése.

Meghívó.

A „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége“ f. évi május hó 6-án, azaz vasárnap d. e. 10 órakor a Köztelek nagytermében

rendkívüli nagygyűlést

tart.

A nagygyűlés tárgyai:

1. Elnöki megnyitó.
2. Jegyzőkönyv hitelesítésére két tag kiküldése.
3. A nagygyűlés állásfoglalása a jövő vámpolitika iránya és az új vámtarifa agrárvámjai tárgyában.

4. A Szövetség végrehajtó-bizottságának esetleges előterjesztései.

5. A szövetségi tagoknak az alapszabályok 23. §-a értelmében a szövetségi nagygyűlés elé terjesztett javaslatai.

Gróf Desseffy Aurél s. k.,
a Szövetség elnöke.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület“

igazgató-választmányának,

ugyis, mint a

„Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége“

végrehajtó-bizottságának

1900. évi május hó 5-én, d. e. 10 órakor, esetleg folytatódáson d. u. 4 órakor a Közteleken tartandó

I. ülésére.

(A részletes tárgysorozatot a „Köztelek“ 33 ik számában közöltük.)

Meghívó.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület“ közgazdasági szakosztályának április hó 30-án, azaz hétfőn d. u. 4 órakor a Köztelek nagytermében tartandó ülésére.

Tárgyak:

1. Balás Árpád javaslata a kivándorlásoknak tanulmányozása tárgyában.
2. Az idegen honpolgárok birtokszerzési jogosultsága. Felolvassa: dr. Baross János.
3. A vámbizottság jelentése az általános vámtarifa revíziója tárgyában. Előadók: Rubinek Gyula.

Gróf Zselénski Róbert,
a szakosztály elnöke.

Meghívó

a „Gazdák Biztosító Szövetkezeté“nek f. évi április hó 28-án, azaz szombaton délután 3 órakor a Köztelek nagytermében megtartandó

alapítói közgyűlésére.

Tárgyai:

1. Az alakuló közgyűlés elé terjesztendő alapszabályok megvitatása.
2. A szövetkezeti elnöki tisztségre három alapító kijelölése.

Gróf Desseffy Aurél s. k.
az OMGE. elnöke.

Meghívó

a „Gazdák Biztosító Szövetkezeté“nek f. évi április hó 28-án d. u. 5 órakor a Köztelek nagytermében megtartandó alakuló közgyűlésére.

Az alakuló közgyűlés tárgyai:

1. A végrehajtó-bizottság elnökének jelentése az eddig történetéről s javaslata, hogy a megalakulás határozatilag kimondassék.
2. Az alakuló közgyűlés elnökének választása.
3. Jegyzőkönyv-vezető és két jegyzőkönyv-hitelesítő kiküldése.
4. Az alapszabályok megállapítása.
5. A szövetkezet érdekében eddig eljáratott működésére felmentvény megadása.
6. A szövetkezeti elnök és igazgatósági tagok választása.
7. Öt felügyelő-bizottsági tag választása.
8. Igazgatóság felhatalmazása, hogy az alapszabályokon a kereskedelmi és váltótörvénysszék által, továbbá viszontbiztosító társulatok által esetleg kívánt módosításokat keresztülvehesse.

Az alapítók nevében:

Gróf Zselénski Róbert s. k.,
a végrehajtó-bizottság elnöke.

Fümagvakat, eredeti quedinburgi és belföldi termelésű
Sakarmány Répamagvakat
Magyar Mezőgazdák Szövetségénél Budapest, I. Alkotmányúter 31.
legelőnyösebben szerethetünk be a:

Három beszéd a főrendiházban.

A napokban három olyan beszéd hangzott el a főrendiházban, amelyeknek mindegyike önmagában véve is méltán számot tarthatna arra, hogy vele a közvelemény behatóan foglalkozzék s a legnagyobb figyelemmel elolvassa mindaz, aki a mai társadalmi és gazdaságpolitikai kérdések iránt érdeklődik. A Zselénski, Széchenyi és Mailáth grófok beszédjeiben ugyyszólván koncentrálnak látjuk azokat a vezéreszméket, amelyeknek a mai társadalomra irányítólag kell hatniok, de talán, mert azok nem egy napi életre és nem pillanatnyi hatásra voltak szánva, ez az oka annak, hogy a napi sajtó orgánumainak nagyrésze nem méltatta ezeket a beszédeket értékük és jelentőségük szerint. Nélkülözik talán ezek a beszédek a politikai zamatot is és az uralkodó felfogás szerint jelentőségüknek az sem vált javára, hogy az országgyűlés felsőházában mondták el, nem pedig az alsóházban, ahol mindenesetre nagyobb súlyjal estek volna mérlegre. Mindez azonban nem akadályozhat meg bennünket abban, hogy az illusztris szónokoknak a legnagyobb elismeréssel adózzunk és hogy beszédeiket e helyen is megörökítsük.

A Zselénski gróf beszéde a köz- és mezőgazdasági politika legaktuálisabb kérdéseivel foglalkozik, még pedig reánk nevezve a fokozott jelentőséggel, hogy mint az OMGE. alelnöke, minden egyes felvetett kérdésben az OMGE. s vele együtt a magyar gazdátársadalom törekvéseit is kifejezésre juttatja, voltaképpen tehát egy tömör agrárprogramot tükröz vissza a legidősebb kérdésesekben. Kijelentései ennél fogva különös érdeklődést bírnak úgy a kormányzatra, mint a gazdátársadalomra nézve.

Széchenyi gróf a magyar társadalmi viszonyokra vet éles tekintetet emelkedett perspektívából és nemcsak gazdaságpolitikai, hanem morális szempontból is. Örökösödési rendünket hozza vonatkozásba az uralkodó társadalmi és nemzeti problémákkal és bajokkal, de beszéde nemcsak theoretikus fejtegetés, hanem egy hatalmas, élettől és vértől pezsgő koncepciója is benne van már a magyar nemzeti társadalom nevelésének és fejlesztésének.

Míg Széchenyi az egységes magyar társadalommal foglalkozik, addig Mailáth gróf inkább az alsóbb népréteget teszi vizsgálódás tárgyává s a kivándorlás tüneteményét mutatja be szociális megvilágításban, mint egy nagy, nemzeti problémát és következetesen nemes buzgalommal ápolta eszméihez, fejtegetései végén a szociális nevelés legfőbb eszközeire: a szövetkezeti intézményekre mutat rá.

Emelkedettség, éles látás s alapos készütség jellemzi ezeket a beszédeket, amelyek még sokáig időszereük maradnak s épen azért azt hisszük, akkor járunk el a leghelyesebben, ha további

méltatásuk helyett magukat a beszédeket közöljük lehetőleg bő kivonatokban.

Gróf Zselénski Róbert beszéde.

A Zselénski gróf beszédét, mely a jelenleg felszinen levő közgazdasági kérdések egész sorozatát helyezi megvilágításba, a következő terjedelmes kivonlatban ismertetjük:

A kiegészítés.

Teljesült azon kívánságunk, hogy egyidejűleg járjanak le az Ausztriával és a többi, kereskedelmileg reánk fontosabb államokkal kötött szerződések. Nem tudom eléggé hangsúlyozni azt, hogy ezzel mennyire javítottunk az Ausztriával kötött vámcsövegünkön. E vívmány nélkül, melyet miniszterelnökünknek köszönhetünk, alig volnánk képesek elérni azon méltányos és a mezőgazdasági terményeknek is védelmet biztosító autonóm vámtarifákat, melyeknek törvényesítése elengedhetetlen követelése nemcsak a magyar, de még az osztrák mezőgazdasági érdekeknek is.

Örlési forgalom.

Megszűnt továbbá az örlési kedvezmény. Ez szintén felette fontos kívánsága volt a magyar és osztrák buzatermelőknek, mely több évi vajadás után végre teljesült. Tekintetbe véve azonban azt a nagy agilitást, melyet a budapesti malmok ezen nemzetgazdaságilag indokolt és méltányos intézkedés ellen indítottak, engedjék meg, méltóságos főrendek, hogy e tárgyról még egy pár szóval megemlékezzem. Ha az örlési kedvezmény abból állana, hogy a malmok idején a búzát vámmentesen behozhatnák, azon feltétel mellett, hogy azt elkülönítve és meghatározott rövid időn belül megőrlik és abból származott liszt esetleg korpának egész mennyiségét külföldi búzából örölt liszt elnevezése alatt exportálják, ebből semmi kár nem háramlanék a magyar lisztre és a buzatermelőkre és iparilag megkereskedelmileg egy Magyarországnak hasznot hozó műveletet képezne. Ilyen kikészítési eljárás ellen semmiféle kifogást nem emelnék. Tulajdonképp azonban miből állott az örlési kedvezmény? Budapesti malmainak vámmentesen és kedvezményes fuvardíj mellett behoztak rossz minőségű szerb és oláh búzát és ennek a magyar búzához egyszerre nagyobb mérvben való keverése által fokozatosan rontották a magyar lisztet s annak minőségét s ezzel pedig hírnevét, keresetét, értékét, terményképességét, — továbbá erre használták föl a külföldi rossz minőségű és olcsó búzatomégeket, hogy ezeknek segélyezésével a magyar búzának árát a tőzsdei fedezetlen határidő-üzlet igénybevételével lenyomják. Tehát nem apadt, mint azt nemrég elhangzott beszédében gyánítani engedte a kereskedelemügyi miniszter ur, a magyar buza sikértartalma, hanem apadt a budapesti malmok lisztjének sikértartalma, mert egyre több sikérszegény oláh és szerb búzá kevertek a magyar búzához. Megengedem, hogy az ilyen műveletek átmenetileg hasznosítóok voltak a kérdéses fővárosi malmoknak, de hogy évenként milliókra menő károkat okoztak az egész magyar gazdaközönségnek, az bizonyos. Addig, míg Ausztria-Magyarország búzában export területet képezett, addig szükségünk volt egy kivételre dolgozó, minél hatalmasabb malomiparra, de miután már rég megszüntünk export területet képezni, sőt gyengébb termésű éveken búzát már nagyobb mennyiségben is importáltunk, például 1897-ben harmadfel millió métermázsánál többet, mely bevittel szemben egy millió métermázsas lisztet sem vittünk ki a vámkülföldre, egészen jól meglehetünk exportáló malmok nélküli.

Ha ilyenek meg tudnak élni a gazdák és az országrovására adott kedvezmények nélkül, annál jobb, ha erre nem képesek, akkor vagy alakuljanak át olyan malmokká, melyek meg-

állják helyüket exportálás nélkül, vagy szüntessék meg üzletüket.

Meggyőződésem szerint minden kedvezmény nélkül is prosperálhatnak budapesti malmaink, ha a megváltozott viszonyokhoz mértén szerényebben rendezik be budgetjuket, ha kizárólag magyar búzából örölt lisztet készítenek, ha a fősúlyt az osztrák-magyar fogyasztásra fektetik, csak akkor exportálva külföldre, ha kedvezők a konjunkturák és ha megszüntetik a gabonatörsdén üzött játékukat,

Ezért vagyok bátor a kereskedelemügyi miniszter urhoz azon kérést intézni, sziveskedjék a budapesti malmok panaszai felett napirendre térni és ha a malmoknak szállítási kedvezményeket méltóztatik adni, sziveskedjék ezeket ezentul is nemcsak a budapesti malmoknak juttatni, hanem a szállítási kedvezmények előnyében az egész magyar malomipart kivétel nélkül részesíteni.

Szabadraktárak.

De nemcsak az örlési kedvezmény ütött rést az amugy is felette alacsony gabonavám-tételeinken. Erősen csábítja azokat a szerb kereskedelmi szerződésben említett szabadraktári intézmény és semmi törvényen sem alapuló gabonavám hitelezés.

Kérem tehát a kereskedelmi miniszter urat, sziveskedjék e két, az árképződésre felette kártékonyan ható kedvezményt szintén minél előbb megszüntetni.

Borhamisítás.

A borhamisítók ellen egy elég szigorú törvény lett életbe léptetve és kezdetben meglehetősen hévvel láttunk hozzá a törvény végrehajtásához. Azonban, sajnos, a buzóság felette hamar lelohadt és jelenleg daczára annak, hogy tudomásom szerint még mindig nagyban üzetik a borhamisítást, igen szórványosan fordulnak elő elíteltetések. Nevezhetnék városokat, egész vidékeket, ahol egy borhamisító sem lett eddig leálczázva, holott a közvélemény szerint ezen városokban, vidékeken a borhamisítás nem szűnt meg s egyeseknél bő kereseti forrást képez. Ennek természetesen következménye, hogy némely híres hegyi vidéken a jó bor el sem adható, sokkal jutányosabb lévén azt vagy olasz, esetleg törköllyorból, szeszből és extraktból, vagy vízből, festékből és illato: kölcsönző anyagból készíteni.

Azt hiszem, hogy elérkezett az ideje annak, hogy a borhamisítás kérdésével újból foglalkozzunk, a hamisítókát kutató szolgálatot életképesebbé tévén.

Termésstatistika.

Engedje meg földmivelésügyi miniszter ur, hogy ez alkalommal kinyilatkoztassam, miszerint a legnagyobb bizalommal viseltetem azon kimutatások iránt, melyeket a termés után a világtermésről közzététetni szokott és ha vannak gazdák, kik azt hiszik, hogy a miniszteriumi kimutatás által tévura lettek vezetve, ezek véleményem szerint csalódnak és jobb nyomon járnának, ha a tőzsdei papiros-buza-játékot vezetőket ostromolnák rekriminációjukkal.

Szeszkontingens.

A szeszgyártási törvény nemrég módosítva lett, még pedig közönséget képezvén, tekintve Ausztriának átengedett 19542 hl. kontingenstől, ugy, mint azt mi gazdák kutatuk. A szeszkontingentálás nem képezvén közönséget, az 1899-ik évi törvény minden §-ából kiolvasható a mezőgazdasági szeszgyártás mellőzése az ipari szeszgyártás érdekében. Szerencsére e törvény annyira egyoldalúnak bizonyult, hogy nem volt fentartható, minek folytán revízió alatt van. Remélem, hogy az új törvényben döntő szerepet fog játszani a mezőgazdasági szeszgyárosok óhaja, mert a szeszgyártás egy kizárólagosan mezőgazdasági iparág,

mely részben csak visszaélések folytán lett nagyiparosok által lefoglalva.

Tőzsdereform.

A következő kérdés, melyet ez alkalommal érinteni kívánok, a gabonátőzsde, melyet, ha a gazdának szorult helyzetében komolyan segíteni akarunk, okvetlen reformálnunk kell. Már annyiszor írtam és beszéltem a gabonátőzsde visszaéléseiről, arról, hogy a fedezetlen határidőüzlet milyen alkalmas eszköz az árak súlyosztására, esetleg emelésére, hogy a nagyközönség, mely a tőzsdén fogad és átlagban veszít, a tőzsdére vitt pénzével lehetővé teszi azt a kereskedelmi abszurdumot, hogy egy arbitragens, vagy fedezetlen határidőüzlettel is foglalkozó gabonakereskedő, még akkor is nyerjen, ha olcsóbban adja el azt a búzát, melyet előzőleg drágábban vett, hogy nem akarom a méltóságos főrendeknek türelmét ezen ténynek ismétlésével fárasztani. Csak utáni kívánok arra, hogy a fedezetlen határidőüzletnek olyan barátai is, mint például Takácsy Sándor és Rohonczy Gedeon képviselő urak, szükségesnek tartják a gabonátőzsde reformját. Takácsy Sándor ur, például arra utalván, hogy a jelenlegi tőzsdeszokások szerint a papiros búzát vevő, vagyis a haussier, azaz a nagyközönség handikappirozva van szemben a papiros-búzával eladóval, vagyis a badmierrel, azaz az arbitragenssel, a tőzsdeszabályokba a következő új paragrafusnak beiktatását javasolja. A gabonát határidőre vevő részére is megadatik azon jog, (mellyel az eladó már eddig is bír), hogy tetszése szerint a határidőnek akár első napján is a költött üzletet felmondhassa, vagyis, amint eddig is az eladó jogosítva volt az első felmondási naptól számított öt nap alatt az átvételt vagy a lebonyolítást követelni, úgy jogosítva legyen a vevő is, akár már első felmondási naptól számított öt nap alatt a szállítást követelni, vagy magát az eladó terhére fedezni. Rohonczy Gedeon ur pedig azt kéri, hogy csak magyar buza legyen szállítható a fedezetlen határidőüzleti kötések lebonyolításakor. Továbbá arra is akarok rámutatni, hogy nemcsak ilyen parciális reformtörekvésekkel találkozunk. Mult év tavaszán a délmagyarországi kereskedők, malomtulajdonosok és szesztermelők egy értekezletet tartottak, melyből kifolyólag egy a Neumann-testvérek cég által aláírt memorandum lett a kereskedelemügyi miniszter urnak benyújtva, mely oda konkludál: először, hogy a differenciákon alapuló határidőüzlet eltiltassék, hogy tehát az eladott tárgyat természetesen átvenni tartozzék; másodsor, hogy az usance minőség megszüntetése mellett adásvétel tárgyát csak fix gabonaminőségek képezhesék, még pedig a származási vidék, továbbá a fajsúly és egyéb minőségű jelleg szerint; hogy a reménybeli termésből csak a termelő adhasson el gabonát, még pedig oly mennyiségben, mely birtokának terjedelmével arányban áll. Ezen memorandumban majdnem szóról-szóra olyan reform követeltek, mint amelyet kértem azon határozati javaslatomban, melyet az 1896—97-ben tartott tőzsdeszám-tanácskozmány alkalmából benyújtottam. Ilyen alapon lett szintén reformálva a berlini tőzsde. Ez alkalommal legyen szabad azt is említenem, hogy nem igaz, miszerint visszaállították volna Berlinben a fedezetlen határidőüzleti játékot. Ellenkezőleg három évi strice után teljesen megadták magukat a volt tőzsdészek és visszavonultak az agráriusok által kísért tőzsdére és átvették magukat a nem szívesen látott mezőgazdák ellenőrzésének. Végre említeni akarom, hogy Vécsey Zsigmond tanácselnök ur bő tapasztalaira hivatkozva és a humanizmus nevében a tőzsde reformját szintén okvetlen szükségesnek tartja és kéri a következő tilalomnak törvénybe iktatását: tilos akár a tőzsdén, akár a tőzsdén kívül kötött oly ügylet, amelylyel nem tőzsdetag oly érték-

papírok vagy tőzsdei forgalom tárgyát képező áruk szállítására kötelezi magát, amelyek az ügylet megkötése időpontjában természetben birtokában még nem voltak. Tehát bárhova tekintsek, a társadalomnak minden rétegében látok férfiakat, kik kéri a tőzsde reformját és csak gróf Tisza ur nem akar e kérdésben tartóhatatlan álláspontjától eltérni, de valamint az agráriusok tárgyában elhagyta azt a nézetet, amelyet még egy pár évvel ezelőtt a mérvadóbb akkori kormányparti nemzetgazdákkal osztott, hogy a mi álláspontunkra álljon, úgy reményem van, hogy ütni fog még az óra, midőn e kérdésben is egyet fogunk érteni. En kiváltképp azért kéri a gabonátőzsde reformját, hogy a mezőgazdasági termények árai ne legyenek illetéktelen tényezők által befolyásolva — Lukács Sándor ur azért, hogy az olyan játékosok, kik magasabb árakra spekulálnak, ne küzdjenek tompább fegyverekkel, mint amazok, kiknek érdekük a jegyzéseket nyomni — Rohonczy Gida ur azért, hogy gát vessenek a külföldi szemetes gabona tömeges beözönlésének — Décsy Zsigmond tanácselnök ur azért, hogy lehetetlenné tegye azon számtalan egyéneknek fosztogatását, kik a tőzsdei játéka csábítanak — a délmagyarországi kereskedők és iparosok azért, mert rájöttek, hogy a fedezetlen határidő-üzletet üzö tőzsdék a kereslet és kínálat törvényeit hatályon kívül helyezték, minek folytán fölötte meg van nehezítve minden reális, szolid kereskedés, meg ipar. *Lehetetlennek találom, hogy a kereskedelemügyi miniszter ur elzárkózzék ennyi és olyan különböző táborból eredő érv és kívánalom elől, tehát határozati javaslatot ez alkalommal be nem nyújtok, remélve, hogy e fölötte fontos reformban az első lépéseket a miniszter ur szíves lesz minél előbb megtenni.*

Örökösödési törvények.

A földmivélségi miniszter ur igen nagy és sikeres buzgóságot fejt ki a mezőgazdaság érdekében, de az agrárérdeknek annyira kiterjedt természetűek, hogy azokat egy miniszter ki nem elégítheti. Már említettem néhány fontos mezőgazdasági érdek, mely fölött uralkodnak a kereskedelemügyi- és pénzügyminiszter urak.

Parasztságunk és közbirtokos osztályunk sorsa pedig nagy részben az igazságügy-miniszter ur politikájától függ. Ugyanis az előbbi nagyon rászorul egy jó és szigorú uzsoratorvényre, mindkettő pedig az örökösödési törvények revíziójára. Nem azért pusztul olyan rohamosan közbirtokosságunk, mint radikálisaink azt elhítheti szeretnék, mert élehetetlen, hanem azért, mert mikor egy birtok elérte eloszthatóságának határát, mégis elosztatik, mert a köteles rész megfosztja az örökhagyót testálási szabadságától. A jakobinusok, kiknek látókörük a francia forradalomig terjed és tovább nem, természetesen föl főgnak jajdulni szavaimon, de minden józanészű ember igazat fog nekem adni, hogy liberálisabb az általam követelt testálási szabadság a köteles rész kényszerénél. Anglia hatalmának óriási részben való növekedése, Franciaország nagyságának sorvadása, nagyrészt a francia forradalom óta egymástól eltérő örökösödési törvényeknek és szokásoknak folyamánya. Engedje meg az igazságügyminiszter ur, hogy kapcsolatban a most folyó kodifikációs eljárással, szíves figyelmébe ajánljam az előbb mondottakat.

Gróf Széchenyi Imre beszéde.

Örökösödési rendünk.

Széchenyi gróf az iparfejlesztést és az üzleti nevelést illető széles látókörű fejtegetéseivel kapcsolatosan tért át örökösödési rendünkre, amelyet szoros összefüggésbe hoz az aktuális gazdaság-politikai kérdésekkel s ettől fogva bennünket e helyen is kiválóan érdeklő beszédét bő kivonathban alább közöljük:

Méltóztatik tudni, hogy az igazságügy-miniszterium kebelében egy állandó bizottság foglalkozik jelenleg az általános polgári törvénykönyv tervezetével. Nem volna-e czél szerű, ha e bizottság megfontolás tárgyává tenné azt, hogy nem lehetne-e örökösödési rendünk némely módosításával olyan alapot teremteni, amely megfelelőbb társadalmi struktúrát létesítené, mint az, amely a mai jogrendben épült fel. Ha például a köteles rész intézményét olyformán módosítanók, hogy az apai hatalom jobban érvényre jusson; ha megadnók az apának azt a jogot, hogy úgy rendelkezék vagyonával, amint az családjának legjobban előnyére válik, akkor az egyenlő osztályra való biztos kilátás nem képezne továbbra is refugiumát az örökös urhatnámságnak, nem képezne továbbra is kerékkötőt a pénzszerzési keresetforrások felkarolásának. A bizonytalanság tudata, hogy a fiu az utolsó pillanatig ninesen tisztában azzal, hogy az apai vagyonból mekkora rész esik rá, minden esetre sokkal nagyobb ösztönét képezne a pályaválasztásnak, mint a szüők kenetteljes tanácsa, amely a mai nevelésnek, (a gyermekszobán kivül) — azt lehet mondaní — körülbelül egyetlen buzdító eszköze. Bárhova nézzünk, nem azt látjuk-e, hogy az iskolában a szegény gyermek sokkal szorgalmasabban tanul — nagy átlagban beszélve — mint a jobb módú? Miért? Mert mögötte van a kényszer, a szükség ösztöne. Mert ne lehetne a vagyonosabb ember fiának ugyanezen ösztönt szügerálni? Szóval, ha sikerülne ilyen inézkedést keresztülvinni, akkor a kereskedelmi miniszter ur számára is elkészítenék azt a ma hiányzó kontingenst, amelyen a magyar ipar könnyen fel volna építhető. Hogy ily jogrend a földbirtoknak is előnyére válk, azt mindenki be fogja látni. Ott van a közbirtok problémája, megoldásának szükségességét most, a huszonegyedik órában az intéző körök is elismrik; ezt a megoldást a legújabb földbirtok statisztika is sürgősen java-olja. Megvallom, nem hiszem a megoldást lehetségesnek az örökösödési kérdés szabályozása nélkül, akár a meglevő közbirtokok konszolidálását, akár új közbirtokok alakulását tűzzük ki czélul.

Ott van a paraszbirtok kérdése, amely szintén nagy horderővel bírna. Nem is beszélék másról, mint azon paraszbirtokokról, amelyeknek az a hibája, hogy túlságosan el vannak parcellázva. Ott más mentés nincs, mint megcsinálni azt, hogy egy fiu vehesse át a birtokot anélkül, hogy örökösársait kénytelen legyen túlmagasan kifizetni. S ha egyszer átment a felfogásába annak a parasztnak, hogy azt a továbbra nem parcellázható birtokot egynek a kezébe kell, hogy átadja, akkor többi gyermekeit öntudatosan fogja ipari pályára, vagy, mondjuk, gyári munkásnak nevelni és így megfogjuk teremteni hazánkban is az alkalmas anyagot, amelynek hiánya miatt ma kénytelenek vagyunk Ausztriában készíttetni olyan czikkeket, amelyeknek itthon való előállításában semmiféle vám- vagy más kérdés minket nem akadályoz.

A kivándorlás.

Összefügg ezzel a kivándorlás kérdése is. A kivándorlók zöme az ugynevezett amfibiális birtokos kategóriához tartozik: sem zsellér még, sem paraszt már; értem ez alatt azt a parcella-birtokost, akinek annyira el van parcellázva a birtoka, hogy arra ug an még mindig sok, hogy parlagon hagyja és ennek folytán munkáját nem adhatja hérbé másnak. Ezek tudnak nálunk legnehezebben megélni és ezek képezik a kivándorlók nagy részét. Ha tehát megakadályozzuk a parcellázást, részben megfogjuk akadályozni a kivándorlást.

A telepítés.

Ott van még a telepítés kérdése. Megvallom, én a telepítés kérdését némesak Magyarországon, de külföldön is tanulmányoztam

és mindig abban a nézetben voltam és vagyok ma is, sőt a németek ma elfogadták azt az álláspontot, hogy a telepítést az örökösödés kérdésének megoldása nélkül nem lehet megcsinálni, mert ez fából vaskarika volna. Miért? Az állam elad annak a telepesnek, mondjuk 1000 forint értékű birtokot, 40—50 esztendei amortizációra. Amde nem lehet várni, hogy a telepes még 40—50 évig éljen. Ezalatt a 40—50 esztendő alatt tehát az a földbirtok valószínűleg háromszor-négyszer gazdát cserél. Mi ennek a következménye? Tegyük fel, hogy meghal a telepes vállalkozó, amikor az 1000 frtból már 100-at lefizetett; tehát szerzett vagyona 100 frt. Van négy gyermeke, azok között ez egyenlően el lesz osztva. Ha tehát a birtokot az egyik gyermek átveszi, akkor az 75 frttal fog tartozni az örökös társainak és 900 frttal az államnak. Ezt nem fogja kifizethetni, mert hiszen az a 100 frtja rinesen meg, az benne van a telepben. Mikor fogja tehát ez a család magának megszerezhetni azt a telepet? Boldog lesz-e az a család? Sohasem fogja megszerezni és mindig boldogtalan lesz.

Hitbizományok és a nemzeti erősödés.

De van egy más kérdés, amely szerintem mindezeknél még fontosabb, mert a magyar nép szaporodásával van összekötve. Ez az a kérdés, melyre Beksiés Gusztáv „A magyar politika új alapjai” című könyvében hívja fel az ország figyelmét; ugyanaz a könyv, amelyben a hitbizományok átvezetését proponálja. Lássuk csak, melyek azok a dolgok, azok a fő szempontok, melyek nekem Beksiés könyvében feltűnnek. Azt mondja pl.: az egységes magyar parasztság fejlesztése, fentartásákepezi közgazdaságunk és nemzetünk főalapját; az agrikulturna fejlesztése egyenlő Magyarország fejlesztésével; a konzervatív gondolat jusson érvényre a földbirtoknál; a magyar földbirtok a magyarság kezén maradjon; az állam csak nyuljon bele a földbirtok politikába — a mi körülbelül annyit jelent, hogy nyuljon bele a laissez faire, laissez aller elvébe. Azt mondja továbbá, a nemzetiségi és erős vidékeken feltétlen szükség van a hitbizományra; a tönkrement középbirtokon segíteni kell; sőt — ezt csak incidencióként említem meg — legújabb könyvében, amely azóta egypár héttel ezelőtt „Magyarország jövője” címmel megjelent, azt mondja, hogy lehetséges ez az áthelyezkedés és a sík föld perezellázása még az esetben is, ha egy régi hitbizomány se mozdul ki helyéből. Ami a javaslatot magát illeti, legyen szabad e helyen ezelőtt két évvel mondott beszédemből egy passzust felolvasnom, amelyből azt méltóztatik látni, hogy már két évvel ezelőtt, mielőtt a könyv megjelent, állást foglaltam e kérdésben s ezt az álláspontot ma is fentartom. Azt mondtam: „Nézzük, hát mi történnék, ha csakugyan fenforog az eset, hogy a kisbirtokos terjeszkedni akar és hogy a kötött birtokokba ütközve, nem terjeszkedhetik. Ennek is megvan a maga módja. Miért nem lehetne a kormány részéről megkönnyebbíteni a hitbizományt élvezőnek, hogy ő az uradalom egyes részeit e adja és annak árát vinkulálja, hozzácsatolja a fidei kommisszumhoz, amint Németországban is a föld fidei kommisszumok mellett vannak a pénz fidei kommisszumok? De még továbbra is lehetne menni, úgy, hogy oly sík területen mint az Alföld, a hitbizományt hasznélvező kívánságára meg kellene engedni azt is, hogy az egész hitbizományt eladhassa, azon feltétel alatt, hogy az egész vételárból ugyanoly értékű, de sokkal nagyobb területet vesz erdős vidéken. Sőt miután ez egy hasznos közgazdasági czél, a kormány bélyegilletékekben is adhatna neki előnyöket ily esetben. Mert az egy közgazdasági haszon, amit az egyik helyen csinál és elmegy olyan helyre, ahol ismét hasznót csinál, mert tudjuk, hogy az erdőgazdaságot csak kötött birtokban lehet helyesen kezelni s emellett a magyarságnak egy újabb

erősséget emelünk ott.” En tehát már két év előtt állást foglaltam ebben az irányban. De én társadalmi és közgazdasági szempontból indulok ki; Beksiés Gusztáv azonban a nemzeti kérdéssel akarja összekötni és ez az, amiről szükségesnek tartom beszélni. Azt állítja t. i., hogy nemzeti érdekből is szükséges ezen változásokat megtenni. Felállít egy hypothézist és azt mondja, hogy a magyar nép születési perzentjének apadása abban leli okát, hogy terjeszkedni nem tud és így a hitbizományok okai annak, hogy a magyar nép nem szaporodik oly mértékben, amint azelőtt szaporodott. A Beksiés Gusztáv által összeállított statisztikát, amelyvel feltevését támogatni igyekszik, alaposan áttanulmányoztam, rendszerbe szedtem és átrajzoltam egy diagrammába, amely itt van nálam, bárki által megtekinthető; és aki e diagrammból okozati összefüggést tud mutatni a kötött birtokok százaléka és a születési százalék között, az előtt én leveszem a kalapomat, mert ott semmiféle összefüggés nem konstatálható.

Hanyatló szaporaság.

Azonban az a tény maga, hogy a magyar nemzet szaporasága hanyatlal, igen fontos nemzeti kérdés, melyre nem elég azt mondánunk, hogy Beksiésnek nincs igaza, hanem meg kell találnunk azt az okot, amelyre az visszavezethető. Tehát most már az a kérdés, hogy ha a születések csöktenek, vajjon annak magyarázatát hol találjuk? Mindenekelőtt konstatálnom kell, hogy ezzel a kérdéssel a tudomány már foglalkozott, azonban sajnos, nem nálunk, hanem a külföldön és a tudomány azt mondja, hogy az emberek szaporodásának kérdése nemcsak biológiai jelenség, nemcsak a faj pszichológiai tulajdonságaira vezethető vissza, hanem igen komplikált erkölcsi és gazdasági okokban keresendő. Egyszóval a kérdésnek vejeje abban van, hogy ott, ahol a normális szaporodás egyszerre csökkent, egész egyszerűen a szülők nem kívánják több gyermeket. Tehát az akarat ténye az, amelyről szólnunk kell. Ha törvényhozási intézkedésekkel egyáltalában lehetséges e tényre hatni, arra csak úgy hathatunk, hogy ha a szülőknek ebbeli szándékára tudunk hatni. A kérdés tehát az, hogy melyik azon legáltalánosabb ok, amely a szülőket arra bírja, hogy a szaporodást korlátozzák? Hogy erre a kérdésre megkapjuk a helyes választ, legegyszerűbb lesz, ha egy olyan országban kutatunk, amelyben legáltalánosabb ez a, hogy úgy mondjam, szociális bakterium. Ez pedig Franciaország, az egyetlen gyermekek országa. Számokkal nem akarok untatni, de kénytelen vagyok mégis tájékozás végett felemlíteni, hogy míg a 80-as esztendőben 1000 lélek után a szaporodás Angliában és Hollandiában 14, Oroszországban és Norvégiában 13, Poroszországban 11, Magyarországon 7, Írlandban 4¹/₁₀, addig Franciaországban 2¹/₂ volt, vagyis méltóztatnék összehasonlítani Angliát Franciaországgal, Angliában 14, Franciaországban 2¹/₂ volt. Ha pedig a születések számát veszem anélkül, hogy a haláleseteket levonnám, még feltűnőbb a különbség, mert Angliában 43⁹/₁₀, Franciaországban 247 volt 1000 lélek után a születések száma, vagyis röviden szólva, a francziák kutatásai abban kulminálnak, hogy ennek a bajnak az oka sem az Aristoteles féle Oligantropia, sem a „Malthus”-féle moralis restreint theoria, hanem abban az örült hajszában keresendő ez, hogy mindenki iparkodik minél hamarabb felkapni az ugorkafára. Aki gyorsan akar utazni, az kevés podgyászt visz magával. Minél több a gyermek, annál több a podgyász. Az olyan ember a gyermeket magát is balasztának tekinti, amely vele a földi örömeke élvezetében konkurrál, versenytársa, mert hiszen a fa is csak akkor nő gyorsan, ha oldalágakat nem hajt. Ez az egyik része a dolognak. A másik pedig az, ami ebből logice következik, hogy az imígyen felfelé törekvő

szülő nem türi, hogy gyermekének vagyona alább szálljon annál a polcznál, amelyet nékie elérni sikerült s miután, ha több gyermeke van, el kell osztani vagyonát, egyszerűen az az eredmény, hogy csak egy gyermeket öhajjt és így történik meg az, hogy a modern francia vagyonos ember quasi az elsőszülött-ségi jogot vindikálja fia számára.

Hát vajjon nálunk e baj más okra vezethető-e vissza? Mi különbség van a mi szaporodási fogyatkozásunk és a francia népéközt? Kettő. Az egyik az, hogy a francia nép intelligensebb és előrelátóbb. A másik az, hogy ott annak az alapját, hogy egyenlő osztály legyen, száz év alatt csinálták meg, nálunk pedig csak 50 év előtt. Minálunk is a földmivelő népek előrelátóbb, büszkébb része elsajátította azt a baczellust. És kik azok? Nagyon jól tudjuk, hogy a legszorgalmasabb, legelőrelátóbb és legtakarékosabb magyar földmivelő a kálvinista paraszt. Ezek már rájöttek erre a születési korlátozásra és ez legjobban meglátszik a statisztikából, mely azt mutatja, hogy a kálvinistáknál a szaporodás 40 százalékról lement 30 százalékra és hogyha a katolikusok nem szaporodnának a régi mértékben, a statisztika nem mutathatná a 40 százalékos szaporodási átlagot. De nemcsak a statisztikából, hanem a magam praxisából is megtudom ezt magyarázni. Éveken át gazdasági előadója voltam Somogy vármegyének és foglalkoztam ezzel a kérdéssel; mert Somogy megyében ez a születési korlátozás a gazdagabb kálvinistáknál nagyon el van terjedve. Anketteztünk a lelkészekkel és megnéztünk az anyakönyveket. És mi tünt ki? Ugyanaz, ami Franciaországban, hogy akkor kezdődött ez a fogyatkozása a szaporodásnak, midőn az egyenlő osztályt kezdték meghonosítani. És a legfőbb és legérdekesebb az, hogyha az ilyen gazdag földmives paraszt véletlenségből elszegényedik valamely csapás folytán és beszegődik béresnek, ő, akinek mindig csak két gyermeke volt, egy pár év múlva nagy családra tesz szert. Szóval mi következik ebből? Az, hogy nem a vagyonszerzés reménytelenségében, hanem a vagyon elosztásától való félelemben keresendő a gyermekek születésének korlátozása. És ez uraim több tekintetben fontosabb minden másnál. Mert itt a magyarság szupremáciájáról van szó! Ez pedig én előttem és meg vagyok róla győződve, hogy a méltóságos főrendek előtt is suprema lex. Ez újabb bizonyítéka annak, hogy az örökösödés rendje nemcsak vagyontechnikai szempontból itélendő meg, de társadalomképző és szociáletikai szempontból is. Legfeltűnőbbben megvilágítjuk ezt azzal, ha párhuzamba állítjuk a 2/100-os szaporodású francia nemzetet a hétszeresen akkora szaporodású angolal.

Társadalmi tömörség.

Méltóztatnék képzelni, méltóságos főrendek, egy csomó papírlapot, száraz, finom papírlapot, amit egymásra rakok. Ha jó egy szél, széjjel fogja fújni a papírcsomót, úgy hogy alig tudom megint összerakni. Ezek a papírlapok a francia társadalom rétegei, ez a szél az időszakonként ismétlődő erőlködése a forradalmi velleitásoknak. Most méltóztatnék megint képzelni e papírlapokat, amelyeket egymásra fektetek, csak hogy bizonyos kötőanyaggal erősítem egyik lapot a másikhoz, hogy egy tömb, mondjuk egy pappendekli váljék belőle. Hiába fujja a szél, nem fogja széthordani a lapokat, legfeljebb elmozdítja helyéből. Ez az angol társadalom, ahol egyik réteg a másikkal oly szilárdan össze van kötve a rokonság különböző kötelékeivel, hogy az már szövetté válik. Ily társadalmat öhajjt az én hazámnak is, mert meg vagyok győződve, hogy csak egy tömör, egységes, magyar nemzeti társadalom lesz képes elérni azt, hogy ez az ország a második ezredévben is megállja helyét.

Gróf Mailáth József beszéde.**A kivándorlás.**

Mailáth gróf rövid bevezető szavak után a kivándorlás kérdésére tért át s ez maradt alább közölt egész nagyérdemű beszédjének vezérfonala.

A kivándorlás kérdésében méltóságos főrendek a legújabb időkig, ha nem is uralkodott teljes sötétség, de leplezetlenül el lehet mondani, hogy nem foglalkoztunk azzal oly behatóan, mint azt ezen jelenség megérdemelte volna; bizonytalan, sőt hamis statisztikai adatok félrevezették az intéző köröket, azokat tájékoztatásban hagyták és téltelenségre kárhóztatták, vagy pedig magát a kérdést oly jelentéktelenné tették, hogy nem látszott érdekesnek azzal közelebbről s nem különösen az állam szempontjából törődni; s ez leginkább annak magyarázható, mert az volt az uralkodó nézet, hogy ami közéletünkben egy-egy jelszó fel lesz kapva és tartja magát sokáig, azzal nyugtatjuk meg keleti lelkiismeretünket. Az volt a kiadott jelszó, hogy az amerikai kivándorlásnak meg van a maga anyagi haszna, amennyiben sok pénz jön onnan be s ennek folytán főleg a felvidéken a nép adósságait törleszti, elvesztett telkét visszavásárolja, sőt új földvásárlásokat is eszközöl; ebben sok igaz van, de minden kérdést méltóságos főrendek a maga összességében kell bonczkés alá venni, minden jelenségnek jó és rossz oldalait egyszerre kell mérlegelni, csak a kettőnek egymással való szembeállításánál lehet a helyes és valódi következtetésre jutni, t. i., hogy egy ily jelenségnek állami és társadalmi szempontból a haszon vagy a kár nagyobb-e? S ha voltak is, kik az amerikai kivándorlással nálunk tudományosan foglalkoztak, mint Thirring, Milhofer és Körösi, igen nagy elismerés illeti meg Hegedüs Loránd országgyűlési képviselő urat, ki a kivándorlás kérdésével a fenti hazai kutatók, de különösen saját közvetlen tapasztalatai alapján — melyeket részint Amerikában, részint itthon szerzett — oly tudományosan s oly szeretettel foglalkozik, hogy az általa taposott ösvényen egész bátorsággal lehet és kell is tovább haladni. A „Budapesti Szemle” múlt évi számaiban megjelent közleményeit mindenkinek melegen ajánlom figyelmébe, aki e kérdés iránt érdeklődik. En első sorban a magam megjéjének, de különösen járásomnak viszonyait veszem tekintetbe és mint minden ügy, mely azon községekért érdeklő, ahol lakom, figyelmem tárgyát képezi, úgy természetesen az amerikai kivándorlással, annak okaival, következményeivel s orvoslási módjaival már régebben foglalkoztam s ép azért volt én rá nézve Hegedüs Loránd ur tanulmánya oly nagy fontossággal, mert abból sokban megtaláltam a magyarázatot, melynek megfejteséhez a kulcs hiányzott, sokban saját felfogásom helyességét s az egész kérdéstről táplált nézeteim megerősítését. Mindenben azonban nem osztozom Hegedüs ur nézetét, mert minden ilyen jelenségnek okai a helyi viszonyok szerint különböző s így a következtetés is más; tökéletesen egyetérték vele abban — és itt van a kérdésnek súlypontja, hogy ez a pénz, amit az Amerikába vándoroltak az országba küldenek, csekély azzal a munkaerővesztéssel szemben, amelyet azáltal szenvedünk, hogy a java munkaerő kimegy. Minálunk Zemplénben, de különösen újabb idő óta a Bodroghközön a férfiak közül a javamunkásnép, a kaszás s az, aki aratni szokott, megy ki, úgy, hogy ma-holnap nagy munkás-hiány lesz; de kimegy azonkívül minden kora és nemű egyén már s oly mértékben, ami nemsokára egy deputációval fog feléri; az a ki visszajön, vagy már munkaképtelen, vagy elzúllott vagy oly eszmékkel lesznek telítve, melyek nem igen üdvösek, tehát mi semmiféle rekompenzációt sem kapunk; éles megfigyelésre vall és a tényeknek megfelel Hegedüs azon következtetése, hogy Magyarországon a ki-

vándorlók számának emelkedése vagy csökkenése leginkább attól függ, hogy Amerikában milyen állapotok vannak, vagyis Magyarország egészen ártatlan a kivándorlással szemben, az itteni viszonyok nagyon csekély befolyással vannak a hullámvásárra; ezt ott nálunk Zemplénben is szomorúan tapasztaljuk, mert míg például az amerikai-spanyol háboru idejében a kivándorlás igen csekély volt, a háboru elmúltával, midőn az üzleti élet túl a tengeren ismét virágzott, már erősebben indult meg, a legutóbbi elnökválasztás idejében igen erős volt, ép úgy, mint most, amidőn úgy látszik, Amerikában igen sok emberre van szükség, mert valóságos láz fogta el népünket napról-napra 10—20 ával mennek az egyes községek-ből s nem a szegény, de a vagyonosabb s nem az amfibialis egyén, mint Széchenyi Imre gróf mondta. S itt akarok tulajdonképen arra rátérni, hogy Hegedüsnek azon állítása, melyet ő tézisül állított fel, t. i., hogy a kivándorlás ott a legnagyobb, ahol sok a kötött birtok, mint tétel nem alkalmazható a Bodroghközön, mert minálunk például nem a munkahiány, vagy a föld hiánya miatt mennek ki, hanem mert egy gyorsan gazdagodni akarás, egy formális láz fogta el őket, mely elősegítve lesz ügynökök által, kik az egész országot behálózták már, de nagy mértékben az által is elő lesz segítve, hogy az Amerikába kivándorolt itthon maradt rokonát, ösmerősét, sógorát hívja, vele folytonos írásbeli összeköttetésben van, sőt levelükben mindjárt a hajójegyet is megküldik. A Bodroghköz lakója a szabályozás előtti időben nomád életet élt — mert természetből el volt szigetelve — misztikus felfogású is volt, most a kultúra terjedése, a közlekedési eszközök tökéletesbedése folytán bár a bold. Sennyey Pál röppe szállóigéinek bölcső-maradványait az ázsiai állapotokról ott megtaláljuk! Megnyílt előtte a világ, megfogja az utazási vagy, az ismeretlen világ szívós erővel vonzza őt, neki az Amerikába utazás egészen csekély dolog, sőt eleinte ősszel sokan elmentek és aratáskor ismét visszajöttek. Megengedem, hogy sok helyen a nagybirtok és egyéb viszonyok, melyeknek taglalásába nem akarok bocsátkozni okai a kivándorlásainak s ennek hangoztatása agitacionális eszköznek lehet igen alkalmas, fel is használják minduntalan, hanem komoly, higgadt és tárgyilagos embereknek, kik a baj okait, ha nem is tudják megszüntetni, de legalább azok enyhítésén, orvoslásán fáradoznak, a kérdést nem arról az oldalról kell felfogni és bolygatni. Tullónék a czeilon, ha a kivándorlásnak számtalan okait, miket vagy magam is közvetlen észleltem, vagy tanulmányozásaim közepette itt-ott olvastam s melyeket még általánosítani is igen nehéz feladat, felsorolnám s taglalgatnám; ezt mellőzöm méltóságos főrendek s szorosán csak egyes főbb orvoslási módokra fogok rámutatni s egyes intézkedéseket fogok kérni, amelyek okvetlen szükségesek arra, hogy a kivándorlási kérdés oly mederbe tereltessek, miképp immár az ország közvéleményében is visszatükröző veszedelmes s illetve káros jellegét legalább némiképp el-vezzítse. Azt látjuk és tapasztaljuk, hogy a kivándorlást tisztán államrendőri intézkedéssel meggátolni nem lehet, sőt ezen intézkedések szigoru keresztülvitelének még azon hátrányai is megvannak, hogy a nép titokban, kerülő utakon vándorol ki, a mindenütt résen levő lelketlen ügynökök segítségével s Amerikában levő nagyon kevés konzulatusainkat is kerüli — s mint üldözött vad — kész prédává válik új otthonában az ott már rendszeresen szervezett pánszláv ligának s az ottani erősebb támogatás hiányában vagy munka nélkül, vagy aránylag nehéz s olesó munkára kárhóztatva bolyong Amerika földjén s igen sok azok száma, kik utolsó garasuktól is kifosztva s elerőtlenedve térnek vissza hozzánk, még jobban növelve elégedetleneink számát. Hitem és nézetem szerint tehát népünknek Amerikába való kivándorlását nemcsak hogy nem kell,

a törvényeinkben említett eseteken kívül, — szigoru rendőri intézkedésekkel gátolni, sőt inkább oda kell hatni, hogy kivándorlóink irányítva legyenek: minél jobb helyre kell őket vezérelni, mint az Európa több állama tette, mi pedig nem tehetünk semmit; e czélból a konzuli kart szaporítani s a kivándorlásnak jobban lekötöni kell, — s az ügynökök legyenek kötelesek minden kivándorlót bejelenteni; a svájciak még a kikötőig is elkísértetik a kivándorlókat, rájuk felügyelni, őket irányítani. S mindezen felül, ha már nincs módunkban őket visszatartani, minden erőnkkel oda kell hatni, hogy ők kiint is érezzék meg, hogy e föld szülőttjei s hogy e hazához tartoznak, mert ha nem teszünk semmit, azon szomorú tapasztalatokra ébredhetünk, hogy nemcsak honfitársaink ezreit veszítjük el, de sőt azok legelkeseredettebb ellenségeinkké fognak válni a panszláv agitációk folytán.

A bevándorlás.

De nálunk, méltóságos főrendek, a kivándorlókkal együtt a bevándorlás is nagyon figyelemreméltó jelenség s nem mulaszthatom el hangsúlyozni, hogy különösen a felvidéken végbemenő bevándorlást minden rendelkezésre álló eszközzel akadályozni kell, mert a bevándorlások honfitársainkra úgy erkölcsi, mint anyagi szempontból rendkívül károsak; ebben a tekintetben vegyünk példát az Egyesült-Államoktól, hogy én is egy jeltövel éljek: a világ legdemokratikusabb államától, mely úgy törvényhozási, mint társadalmi uton a legmesszebb menő akcióra áll készen s különösen a mi honatyáinkkal szemben, hogy a bevándorlást megnehezítse. Nemrég olvastam a „Zeitschrift für Soc. Wissenschaft” februári füzetében, hogy a közel jövőben tartandó kongresszuson Washingtonban egynehány régebbi javaslat, melyek a már létező bevándorlási törvényes szigorítására vonatkoznak, ismét tárgyalás alá kerülnek; tudvalevőleg az észak-amerikai köztársaság a szellemileg és testileg beteg emberek bevándorlását megtiltotta; ezen rendelkezés ugylátszik csak papíron maradt, mert ezentul az ujonnan érkezőket szigoruan meg fogják vizsgálni, további szigorítások lesznek, hogy akik írni, olvasni nem tudnak, azokat visszaküldik, azt hiszem Ladge szenátor javaslata; úgy látszik, az eddig behozott szigorításokkal az amerikaiak nem voltak megelégedve; azt írja továbbá a közlemény, hogy a német bevándorlók száma, kiket pedig az amerikaiak szeretnek, megkevesbedett, míg a kevésbé értékes, különösen szláv nemzetiségű munkásoknak bevándorlása, mit vissza akarunk tartani; évről-évre szaporodik; azok a mi tótjainkra és magyarjainkra vonatkoznak, akiket ott egy kalap alá vesznek s ez szomorú.

A kivándorlók sorsa.

De midőn így a kivándorlás nehezítését a szükséges eszközökkel kell, hogy előmozdítsuk, ugyanakkor kötelességünk oda is törekedni, hogy idegenbe vágó honfiainkat magunkhoz, a haza földjéhez lánczoljuk s megelhetésüket — mert hiszen e körül forog a kérdés — biztosítsuk. A kivándorlók nagy része földmivelő; némelyik utolsó darab földjét is pénzzé teszi, hogy az ígért földjére juthasson, mert — mint már feutebb érintem — azzá tette népünk előtt Amerika egrészét a lelketlen ügynökök serege, másrészt a sok magántudósítás, mely jólétről, nagy munkabérről s korlátlan szabadságról regél; s a hazánkban mostohább viszonyok közt levő gazdászok tömege, köztük telkes gazdák nem ritkán gyermekestől vak hittel megy neki a messzeségnek; az a nép, méltóságos főrendek, mely ezelőtt csak néhány évtizeddel is faluja határan túl alig tette lábát más községbe. Nagyon szomorú világot vet ez méltóságos főrendek hazánk gazdasági állapotára s oly fontos momentumként emelkedik ki közéletünk számtalan jelenségei közül, hogy

a felett ma már nem lehet csupán statisztikai adatok szerzése által átsiklani s együtt kell ezt is megoldani. még pedig megfelelő nagyobb állami áldozat mellett azon kérdéssel, mely napjainkban a telepítési szaktanácskozmánynak adott létet s melynek minden tekintetben magas színvonalra legerősebb tanubizonyosága annak, hogy mezőgazdasági viszonyainkba sok kívánni valót hagynak hátra s az ebből már idáig is származott nagy betegségeket mielőbb meg kell gyógyítani.

A szövetekezeti eszme.

Midőn két év előtt itt e Házban a hitel-szövetekezeti javaslatot tárgyaltuk, aggodalmait kifejeztem a felett, hogy a hitelszövetekezeti törvény nem lesz elegendő, hogy a szociálpolitikai reformok egész sorozatának kellene bekövetkeznie. Azóta, örömmel kell konstatálnom, hogy sok történt e téren, fokozatosan haladunk, a társadalom is megmozdult, de nagyon nehezen. Pedig épp a középosztálynak, melyről most oly sok szó esik, e téren volna alkalma ismét a vezetést átvenni, ha a „nobile officiumra” rászánná magát; ha már az országos központi hitelszövetekezeti vagyok, legyen szabad egy pár rövid észrevételt tennem, tulajdonképpen ismételnem azt, amit már máskor itt mondtam, de nem lehet eléggé ismételni. Az országos központ nagy tevékenységet fejtett ki, mert a statisztikai kimutatás szerint alakított új szövetekezt körülbelül 400-at, átvett a régiből 300-at s így összesen 700-nál több szövetekezt van kötelekében; ez igen szép szám s ha én ezen haladásnak örülök is, nem tudom azon aggodalmamat sem elfojtani, hogy ezzel a centralizstikus, bürokratikus rendszerrel, mely minden intézményt, melynek éltető eleme a szabad mozgás, megöléssel fenyeget, nem fogunk sokra menni; hangsúlyoznom kell különösen azt is, hogy nem az a fő, hogy sok, de hogy jó szövetekezeteket alakítsunk, mert a jó szövetekezt magamagát ellenőrzi, míg a rosszat nem lehet ellenőrizni s különösen a központból nem, mert nincs még ma ahhoz elég emberünk. Ha valahol, úgy a szövetekezeti eszménél lényeges a lassu, de biztos fejlődés, a rohamos fejlődés egészségtelen. Miután a szövetekezeteknek éltető eleme a megbízhatóság s ezt is a legszigorubb ellenőrzés adhatja meg, minél több vidéki központot, illetve köteleket kell alakítani, ugymint az Németországban van, mely eredményvel és sikerrel jár; itt a merev államhatalmi elvtől el kell térni, mert különben veszélyeztetni fogják a központból a vidéki szövetekezeteket, különösen, ha egyszer elszaporodtak, ellenőrizni teljes lehetetlenség, pedig a szövetekezeteket folyton gondozni, figyelemmel kísérni, tanácssal ellátni, segíteni kell s egy irányban pedig csak akkor lehet áttekintést szerezni, ha minél több vidéki kötelek lesz. De azt mondtam, hogy a szövetekezetenél fő a szabadság, a be- és kilépésnél az akarat és ne a kényszer játssza a főszerepet; a hitelszövetekezetenél ez még azért is oly értékes, különösen miránk nézve, mert az sem politikai, sem felekezeti, sem egyéb kényszert nem ismer, azért nem vagyok én barátja azon szövetekezeteknek, melyeket hivatalos személyek alakítanak; vannak itt is kivételek, ahol egy-egy főszolgabíró avagy jegyző alakíthat, de ez szokássá ne váljék.

A hitelszövetekezeti intézmény bevált; helyes volt, hogy azt törvényileg szabályozzuk, de ha annak áldásait ki akarjuk terjeszteni, a hatásait minél nagyobb körökben éreztetni, akkor az államnak fog kellene nagyobb áldozatot hozni, — nem mondom, hogy most, de el fog az ideje jönni, midőn egy erre szánt összeg nem lesz elegendő, ha csak ismét földozott fércezmunkát nem akarunk teljesíteni; akkor már meg lesznek az erők is, akik a szövetekezeti eszmét nemcsak önzetlenül, de tudással és szakértelemmel s szeretettel fogják

szolgálni, ami még most nincs, de elmondhatjuk a latin költővel: apparent rari nastes ingurgite vasto.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A cukorrépa jövedelmező termeléséről.

II.

A répa földnek tulajdonképeni előkészítő munkálatai, mindjárt az előnövény learatása után kezdődnek, mikor is a tarlót egész sekélyen (5 cm.) azonnal alá kell buktatni. A tarlőhántásnál mielőbb történő keresztülvitele igen szükséges a célból, hogy a föld megkeményedését, kiszáradását megakadályozzuk s hogy így az október hóban eszközlendő őszi mély szántás keresztülvitelét könnyebbé tegyük. A sekélyen aláakart tarlót a korhadást előidéző tényezők könnyebb behatása folytán a következő szántásig megsemmisül s emeli a föld kedvező fizikai tulajdonságait. Megbecsülhetetlen előnye a hántó szántásnak nemcsak a répara, de az összes terményekre nézve is az, hogy az aratás, hordás alkalmával kihullt gyommagvak sekélyen aláakarva 1—2 hét alatt kicsiráznak és a későbbi munkálatokkal elpusztíttatnak. Tarlőbuktatást kettős vagy hármas ekével, vagy ezek hiányában a közönséges egytestű ekével is lehet végezni.

A tarlőbuktatást tél beállta előtt az őszi mély szántás kell, hogy kövesse, mely szántás által a föld legporhanyóbb részei épen oda kerülnek, hol a mély gyökér terjeszkedésére nézve a legkívánatosabbak, míg ellenben a talaj alsó rétege felszínre kerül, hol a levegő és fagy, szóval az elmállási tényezők behatásának kitéve, kitűnő termő talajjává válik. Messzire vezetne, ha itt az őszi mély szántás csodás hatásának fejtegetésébe becsajtkoznám, saját tapasztalatomból kiindulva csak annak a kijelentésére szoritkozom, hogy az őszi mély szántás elmulasztása előbb vagy utóbb a cukorrépa termelő bukását vonja maga után! Az őszi szántás 30—35 cm. mélységre eszközlhető, mindjárt az első évben azonban ilyen mélyre le menni nem szabad, mert ekkor sok vad föld kerül a felszínre, amit a legnagyobb téli fagy sem tud egyszerre megszelidíteni; a mélyítést évenként fokozatosan 3—4 cm.-ként kell eszközlölni. E célra jó szolgálatot tesznek az acélból készült Sack-féle rajol-ekék.

Ha valami rendkívüli körülmény az őszi szántás keresztülvitelét lehetetlenné teszi, akkor a tavaszi vető szántás legalább 16—18 cm. mélyen eszközlendő, s a barázda feneké, vagyis az altalaj egy turó-ekével vagy egy olyan ekével, melynek a kormánylémeze le van véve, felpuhítandó.

Az őszi szántásban részesült föld tavasszal egy hosszufogu boronával megfogasolandó vagy ha van talajporhanyító (extirpátor) azzal megpuhítandó. Ezen eljárásnak az a célja, hogy a téli nedvességet a talajban megkőssük s azt a vetendő növény számára biztosítsuk. Az őszi szántásban részesült földet tehát tavasszal megszántani nem célszerű, mert a földnek megfordítása által a téli nedvesség elpároigása s így a talaj kiszáradása idéztetik elő. Az őszzel szántott földet csak az esetben szabad tavasszal megszántani, ha a vastag hóréteg következtében nagyon lesüppedt és megkérgesedett, vagy ha a talaj eltarazkosodott volna.

Ezen munkálatok természetesen akkor eszközlendők, ha a talaj a vetésre alkalmas nyirkossági és melegségi állapotban van, mely körülmény vármegyénkben április elejétől május hó első napjai között szokott bekövetkezni. Szabály az, hogy mentől előbb végezzük a vetést, annál jobb. E célra legalkalmasabbak a sorvető gépek. A sortávolság 38—42 cm.

között váltakozhat; egy kat. holdra 20—22 kg. mag számítandó, inkább több mint kevesebb, mert a magban való fősvénykedés káros következményeket vonhat maga után. A magot csak sekélyen, 2—3 cm. mélyen kell alá takarni; hogy ezt elérhessük, szükséges vetés előtt a földet könnyű fahengerrel megjártni. A vetősarukra sulyokat rakni nem szabad, mert ekkor igen mélyen kerül a mag, mely körülmény a kikelést teszi bizonytalanná. A vetőmagot vízbe vagy trágyalébe áztatni nem szabad, mert a gyorsan kikelt csira száraz időjárásban elfo nyad, nedves időjárásban pedig elrothad. A vetőgépet megint hengerelés kell, hogy kövesse, mert ezáltal az esetleg alá-takaratlan magvak kellőleg befödnek s miután a föld a maghoz szoritatik, nyomatik, mintegy serkentve lesz a gyorsabb kikelésre. Tövisborona alkalmazását a sorba vetett kapásoknál nem tartom célszerűnek, mennyiben a magot a sorból igen könnyen kisépri s rendetlen sorokat idéz elő.

Kedvező időjárás mellett az elvetett répa 8—12 nap alatt ki kel. Ha fagy vagy más okból a kelés hiányosan történt, a hiányos foltokat be kell ültetni kukoriczával vagy takarmányrépa palántával (ez utóbbi nem volna helyes. Rovatvezető), de cukorrépával soha. Ha a kelés oly hiányos, hogy a vetést ki kell szántani, akkor más rövidebb tenyészidejű növényt vessünk a táblára, mert a másodsor vetett cukorrépa rendszeren megcsalja a termelést, példa erre vármegyénk egyik törekvő birtokosa, aki 1899. év folyamán elvetett 80 kat. hold cukorrépából, kifagyás miatt mintegy 20 holdat másodsor vetett el és bár az elég szép fejlődést mutatott, a pompás kinézésű tábla, a remélt termésnek csak negyedét adta.

Mihelyt az elvetett répamag annyira kikelt, hogy a vetősorokat csak némileg is látni lehet, azonnal meg kell kezdeni az első kapálást az e célra szolgáló jól kiélelt répa kapával. Ezen munkálat keresztülvitelénél arra ügyelünk, hogy a sorközök apró szeletekben vágva elég mélyen és helyesen felpuhíttassanak s hogy a gyenge csirázó növényre föld ne hulljon, mert akadályozná a tovább fejlődését s a növény megfulladását vonná maga után, ezt elkerülendő szükséges a répa sor két oldalát mintegy két ujjnyi szélességben kapálatlan hagyni. Ha munkaközben gyomra akadunk, azt gyökerestől ki kell huzni. Hogy a munkások közt torlódás és a munkát késleltető diskurálás elő ne forduljon, minden munkás között egy-egy sort üresen hagyunk, mely sort azután a visszajövés alkalmával vesszünk munkába. Ha az első kapálást elég korán, azaz a gyomok fellépése előtt eszközljük, akkor 5—6 kapás egy nap 1 kat. holdat elvégez.

Az első kapálás elvégzése után 10—14 nap alatt, a kellőleg megporhanyított földben, megfelelő nyirkossági állapot mellett, a kis palánták annyira kifejlődnek s a sorok oly tömötté válnak, hogy hozzá kell kezdenünk a répa ritkításához, illetve egyeztetéséhez. Az egyezéssel késni nem szabad, mert a sűrű egymás mellett álló répapalánták között megkezdődik a létérti küzdelem s miután csak lefelé terjeszkedhetnek, a gyök elvékonyodása s így a terméshozam csökkenése fog bekövetkezni. Ezen munkálatnál legmegfelelőbbek a 12—14 éves gyerekek, mert ezek hajlékonyabbak, mozgékonyabbak, mint a felnőtt emberek. Az egyezés keresztülvitele nagy felügyeletet igényel, arra kell ugyanis vigyázni, hogy a növények egymáshoz se igen közel, se igen távol ne álljanak. Legcélszerűbbnek bizonyult növény-távolság a 25—30 cm. növényköz. Az ezen távolság közé eső növénypalánták és gyomok gyökerestől kihuzandók, vagy kapával kivágandók. Természetes, hogy az egyezés alkalmával a legszebb és legerőteljesebb palánták hagyandók meg. Az egyezés holdanként és naponként 10—12 ügyes gyereket vesz igénybe. Az egyezést szakmányba adni tanácsosnak nem tartom, mert azt tapasztaltam, hogy a mu nká

ra 20—22 kg.
mint kevesebb,
és káros követ-
és magot csak
alá takarni;
vetés előtt a
raini. A vető-
szabad, mert
mely körül-
ná. A vető-
áztatni nem
száraz idő-
ásban pedig
gerelés kell,
esetleg alá-
tnek smiután
atik, mintegy
létre. Tövis-
tett kapások-
mennyiben a
epri s rendet-

elvetett répa
gy vagy más
a, a hiányos
ezával vagy
bi nem volna
épával soha.
etést ki kell
tenyészidejü
a másodsor
alja a terme-
gyik törekvő
elvetett 80
niatt mintegy
pár az elég
as kinézésü
gyedét adta.
anyira ki-
ileg is látni
z első kapá-
esített répa
telénél arra
szeptekben
uhittassanak
nyre föld ne
b fejlődését
aga után, ezt
két oldalát
a kapálatlan
ra akadunk,
a munkások
tő diskurálás
között egy-
rt azután a
unkába. Ha
z a gyomok
5—6 kapás

10—14 nap
ldben, meg-
kis palánták
tömötté vál-
répa ritki-
egyezéssel
rűn egymás
megkezdődik
felé terjesz-
s így a
következni.
a 12—14
ékonyabbak,
nberek. Az
etet igényel,
a növények
n távol ne
ult növény-
Az ezen
és gyomok
al kivágan-
alkalmával
ták hagyán-
naponként
nybe. Az
osnak nem
a munka

sok a későbbi kapálások és kiszedés könnyebb keresztülvittele céljából sok palántát irtanak ki, ami természetesen a termés hozam csökkentését vonja maga után.

A répa egyezése alkalmával a sorközök annyira összetapostatnak, hogy a növény kedvező fejlődése céljából szükségessé válik a földnek mielőbbi megporhanyítása, ami a második kapálás által érhető el. Minél gyorsabban következnek ezen munkálatok egymás után, a növényre nézve annál kedvezőbbek, megvan akadályozva a gyomok fellépése s elő van segítve a talaj állandó tisztasága és porhanyósága, mely két körülmény a termelési költségeket jelentékenyen alászállítja. A 2-ik kapálásnál a növény fővét a kapával jól meg kell közelíteni s ekkor már nemcsak a sor-, hanem a növényközök is apróra megkapálandók. 7—8 ügyes kapás egy nap 1 kat. holdat elvégez. Ugy az első, mint a második kapálás költségeit jelentékenyen redukálni lehet gyommentes répatáblákon a lókapák alkalmazása által, mikor is egy lókapá váltott erővel és két gyerekekkel naponként 4—5 holdat megkapál, azonban a lókapá munkája mindég kézi utánjavítást igényel, mikor is holdanként 2—3 munkás szükséges.

Jó kapálás és helyes egyezés keresztülvitelle mellett a répa hamar fejlődik és megérsődik, mit a levélzet terebélyessége és baragos zöld színe által árul el; ennek bekövetkeztével kezdetét veheti a 3-ik kapálás, mely munkánál minden palánta gondosan körül kapálandó s minden gyom gyökerestől kézzel kibuzandó. A harmadik kapálásnál célszerűnek bizonyult a répa fejét termékeny porhanyó földdel körül halmozni, mert ekkor kevesebb lesz rajta a zöldes rész. Ha a viszonyok s a körülmények megengedik s ha pl. a vadrepceének vagy más gyomnak a fellépését észleljük, tanácsos a répat negyedszer is megkapálni, mely eljárás tapasztalat szerint lényegesen emeli a termés mennyiségét és minőségét.

A répa Szent-Mihály nap után szeptember végén kezd megérni s onnan vehető észre, hogy a répa külső levelei szétterülnek s az egész levélzet sárgászöld színt ölt. A teljes érés és kifejlődés október közepe táján éri el tetőpontját, mikor is kezdetét veszi a répa kiszédése, a mit vagy az e célra készített kétágu répakiszedő villával, vagy egy keskeny hegyes ásóval szoktak végezni. Több évi tapasztalat arról győzött meg, hogy a fogatos répakiszedő-gépek a célznak nem felelnek meg. Sok répat vágnak el s amellet nehéz a vontatásuk. A kiásásnál ügyelni kell arra, hogy a gyökér meg ne sérüljön. A kiszedett réparól a földet leverjük, vagy a kés tompa fokával levakarjuk s azután a répa fejetejéről a zöldes részt a késsel levágjuk. A zöldes fejrész levágása szükséges egyrészt a gyári feldolgozás szempontjából, másrészt azért, mert ellenes esetben az elvermelt répa leveleket hajt, a mi cukor- és sulyvesztéssel járna.

A kiszedett, földtől megtisztított és lefejezett répat nyomban kupacokba kell rakni, ha későbbre történik a szállítás, akkor a kupacokat földdel, ha pedig rövid idő alatt (6—8 nap) fogjuk fuvarozni, akkor elegendő, ha csak répalevéllel fedjük is be. A befedetlen hagyott répa 3—4 napon tul tetemes sulyvesztéset szenved, a mi a gazdára nézve kár.

A répa kiszédését, tisztítását, lefejelését és kupacolását gazdasági prakszisom alatt holdanként 10 frtért adtam ki szakmányba.

Erdély különböző részeiben 140—200, sőt 260 q. átlag termést is értek el holdanként. Berivói János ur gyalári birtokán 170 q. a három évi átlag termés, ugyanennyi év alatt a termelési költségek, tót munkásokkal művelve, holdanként 65 frtot tesznek ki, a répa beváltási ára 75 kr., tehát egy k. hold nyers jövedelme 127.5 frt, miből ha levonjuk a 65 frt előállításí árt, 62 frt 50 kr. mutatkozik tiszta jövedelem gyanánt, a mi oly tekin-

télyes összeg, a mit más gabonafélék termelésénél a mai árak mellett elérni nem lehet. A példaul felhozott birtoknál lényegesen hozzájárul a nagy jövedelemhez ama körülmény, hogy a föld igen kitünő, a művelés elég intenzív s szállítás alkalmával az ökrös fogat négy fordulatot is tehet. A marosvásárhelyi cukorgyárnál nagy átlagban 12.3% cukortartalmat észleltek az erdélyi részekben termelt cukorrépánál polarizálás útján. A gyalári birtok cukorrépája 1898-ban 16% cukortartalmat mutatott.

Czirnes Bálint.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Kovácsy Béla.

Mi az oka a kanczák gyakori terméketlenségének?

Nem régiben egy kérdés érkezett e tárgyban a „Köztelek”-hez, amelyre akkoriban csak röviden válaszoltunk, most azonban helyénvalónak tartjuk, hogy e tárggyal, tekintve annak fontosságát, behatóbban is foglalkozzunk.

Fontos e kérdés megvitatása és megbeszélése azért, mert a terméketlen kanczák száma országszerte óriási s e baj nemhogy apadóban — de ellenkezőleg fokozódóban van, ugyannyira, hogy ennek következtében egyes vidékek lóállománya nemhogy szaporodnék, hanem apadóban van. A kanczák nagymérvű terméketlenségéért azután rendszeren az állami meneket szoktuk okolni s nem tudjuk, vagy nem vesszük figyelembe, hogy nemcsak itt Magyarországon, de ugyszólván világszerte hasonlóak az állapotok s egészen természetes dolog, hogy a kanczák legalább 30%-a nem fogamzik, de sőt Franciaországban 40%, Angolországban meg épen 50%-ra emelkedik a terméketlen kanczák száma. Ilyen nagyfokú terméketlenség mellett azután természetes, hogy a lóállomány nem szaporodhatik, mert tudvalevő, hogy a csikók egy nem épen jelentékeny része el is szokott pusztulni vagy nyomorékká, hasznavehetetlenné lesz. Ezen néhány adatból is kiviláglik tehát, hogy a magyar állam ménjei — legalább e tekintetben — nem lehetnek rosszabbak, mint más államnak ménjei, mert nálunk nincs ugyan tudtommal efféle statisztikai adat, de feltehető, hogy nálunk sem nagyobb 50%-nál a kanczák terméketlensége, sőt valószínűleg ilyen sincs.

De téves az a felfogás is, hogy a terméketlenségnek okvetlenül a mén az oka. Sőt ellenkezőleg: nagyobb számban lehet az okot a kanczákban feltalálni. Mert kétségtelen, hogy a ménnek előfordul ugyan — bár ritkán — az asoospermia, vagyis az ondónak termékenyítő ondószálcásanélküli volta, továbbá időszakilag is előfordulhat az az állapot, hogy a méh bár elválaszt ondót, mégsem termékenyít. Ezek az esetek azonban sokkalta ritkábbak, mint azok, midőn a kanczában vannak olyan elváltozások, melyek a megtermékenyítést lehetetlenné teszik. Hogy a megtermékenyítés lehetséges legyen, kell 1. hogy az érett női pete a sárlás ideje alatt váljon le, 2. hogy ez a pete érintkezésbe jöjjon a him ondószálcájával, 3. kell, hogy egy a petevezetékek, valamint az anyaméh és méhhüvely szabályosan alkotott és egészséges legyen, nehogy betegsége által lehetetlenné tegye a termékenyítő és termékenyítő sejtek érintkezését, nehogy megsemitse ezeknek életét.

Lehetnek elváltozások, daganatok, lobok, beszűrődések a petefészkekben, a petevezetékben, a melyek megakadályozzák azt, hogy a pete lejusson az anyaméhbe. Jelen lehet az anyaméhnek, a méhhüvelynek hurutos állapota, minek folytán savi hatásu nyák választatik el, a mely az ondószálcák életképességét, termékenyítő voltát semmisíti meg. Mindez s száz egyéb baj is terméketlenséget

okozhat, de valamennyinél is többször okoz terméketlenséget a méh szájának zárt volta a fedezetítés pillanatában. Különösen azon kanczák-nál, melyek csak 6—8 éves korban kerülnek csődör alá először, azért nem áll be, legalább fele részben, termékenyülés, mert a méh szája nem nyílik meg.

Csak az esetben állhat be ugyanis termékenyülés, ha a befedetetés pillanatában a méh szája megnyílik annyira, hogy egy-két ujj azon beférheszen, ellenkezőleg a termékenyítő ondó nem juthat be az anyaméhbe. Ilyen esetben a méhszáját mesterségesen kell megnyitni.

Hogy a méhszáját nagyon egyszerűen meg lehet nyitni mesterségesen s ez által a termékenységet igen jelentékenyen lehet fokozni, azt határozottan bizonyítják azon kísérletek eredményei, melyek az utóbbi két-három év óta ez irányban külföldön végezettek. Meglehető, hogy tétettek nálunk is kísérletek, ezekről azonban nincs tudomásom.

A külföldiek közül felemlitek egynehányat. Dániában Nielsen állatorvos 1898-ban 20 olyan kanczánál tágitotta a méh száját, a melyek hosszú időn keresztül terméketlenek voltak, amely műveletre megtermékenyült a kanczák fele. Petersen 30 kanczán hajtotta végre e műveletet, a melyeknek megtermékenyült kétharmada. Sand négy kanczán tágitotta meg a méhszáját s megtermékenyült 3 darab.

Ezek a kísérletek illetve ezek eredményei elég érdekesek s mindenesetre méltók arra, hogy a lótenyésztők figyelmét lekössék, őket a további kísérletezésekre ösztönözzék.

S ezek a kísérletek annyival is könnyebben folytathatók, mert maga a műtét egy igen egyszerű kézfogásból áll. Kivitele a következő: a tisztára mosott kézről a körmöket levágjuk, kezünket beolajozzuk, benyulunk a hüvelybe s mutatóujunkkal elkezdjük tágitani a méh száját az által, hogy kezünket jobbra-balra forgatjuk, ha a méhszáj annyira megtárgult, hogy mutatóujunkat befogadja, akkor mellé dugjuk középső ujjunkat is s ha két ujj befér a méhszájon, akkor be van fejezve a műtét. A tágitást csak sárló kanczánál, 2—3 órával a befedetetés előtt kell eszközölni. Természetes azonban, hogy nem minden esetben fog a dolog könnyen menni, sőt valószínűleg lesz eset, ahol a kitágítás lehetetlen. Azért célszerű lesz minden esetben állatorvos által végeztetni a műtétet.

Valóban érdekessé lenne a dolog akkor, ha lótenyésztési kormányunk egynehány fedezetési állomáson tétetne már az idén kísérletet s abban az esetben, ha a kísérlet eredménye annyira kedvező lenne, mint a külföldön végzett kísérletek, általánosíttatná a fedezetési állomásokon az eljárást. Talán több állatorvost kellene alkalmazni, de jelentékeny országos haszonnal is egybe volna kötve ez eljárás általánosítása. Különben nincs kizárva, hogy intelligensebb altisztek is legyenek beoktathatók ez egyszerű műtét keresztülvitelére.

Kovácsy Béla.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: Dr. Hutya Ferencz.

Ragados tüdőlob és tüdőgümőkór.

(Egyuttal felelet ily értelmű kérdésre.)

Ambár a ragados tüdőlob (ragados tüdővész) és a tüdőgümőkórja a szakirodalomban kezdettől fogva mint a tüdőnek két külön eredetű és külön természetű megbetegedése szerepelt, mégis vannak bizonyára gazdák, kik e két bántalom közötti különbséget kellőképen nem ismerik. Erre való tekintettel nem lesz talán felesleges a két bántalmat illetőleg egyet-mást elmondani.

1. A ragadós tüdőlob a tüdő hurutosrostonyás gyuladásában és a tüdő nyirokereinek egyidejű gyuladásában áll, mely a tüdő körülírt részében kezdődve, lassankint a tüdő nagyobb részeire terjed s melyhez a mellhártya savós rostonyás gyuladása is társul. A tüdő lebenykeinek, vagy lebenyekcsoportjainak nem egyidejű megbetegedése által azok különböző (sötét barnavörös, barnavörös, szürkévörös, szürkésárga, sárga) színeződése jön létre. A különböző színű lebenyek vagy lebenyekcsoportokat a nyirokereik megbetegedése következtében különböző mértékben megvastagodott kötőszöveti sővények választják el egymástól, mely utóbbiakban a tágult nyirokereik átmetseteiri láthatók. A megbetegedett tüdő metszslapja ez okból hasonlatosságot mutat a márványrajzolatához.

A bántalom kezdetben kislóku, később mindinkább magasabb lázzal, kezdetben erőteljes, később gyenge köhögéssel, mindinkább fokozódó nehéz lélekzésel és az állatok fokozatos leromlásával jár; a mellkas physikalís vizsgálatával a szakember ezeken kívül még egyéb igen értékes tünetet derít ki. A betegség lefolyása általában 1—6 hónapot vesz igénybe, olykor azonban már 1—2 hét alatt is vezethet halálra, különösen fiatal, jól táplált állatokon.

A betegség iránt a szarvasmarhán kívül a bivaly, a yack és a bison hajlamosak, egyéb állatokra és az emberre nem ragad át. Ez utóbbi oknál fogva a ragadós tüdőlobban beteg állatok husa, hacsak a tüdőben evésedés nem állott be vagy azok husa egyébként kifogás alá nem esik, a közfogyasztástól nem vonatik el.

A ragadós tüdőlob a hivatalból jelentendő betegségek közé tartozik. Az 1893. évi II. t.-cz. intézkedései egyedül a betegségre vonatkoznak.

2. Teljesen más képet nyújt a tüdő gümőkórja. Kezdetben a tüdőben elszórtan igen apró, mákszemnyi, szürkés színű csomócskák jelennek meg, melyeknek közepe már ilyenkor sárgás, fénytelen. Később, mind több és több ily csomó jelentkezik úgy a régebbiek körül, mint a tüdő más részeiben, minnek következtében idővel igen nagy góczok keletkeznek, melyek egymás mellett sűrűbben vagy ritkábban helyeződő, sárgás sejtcsomókból állanak. Mäskor a bántalom rövidebb idő alatt hurutos tüdőgyuladás alakjában a tüdő kisebb-nagyobb részében lép fel, a megbetegedett rész azonban csakhamar szintén elsajtosodik és metszslapja ugyancsak sárgás színű. Mindkét alaknál később az elsajtosodott anyagba mézsók rakodhatnak le, miért is az ilyen tüdő metszés közben recseg. A tüdő megbetegedése mellett egyuttal a hörgők körülötti nyirokcsomókban is fejlődnek sajtos góczok kisebb-nagyobb számban. A tüdő megbetegedéséhez a mellhártya gümőkóros megbetegedése, az u. n. gyöngykór társulhat, minnek következtében a mellhártyán olykor tetemes növedékek keletkezhetnek. A gümőkört okozó vírus bejuthat a véráramba és a test legkülönbözőbb szerveinek gümőkóros megbetegedését idézheti elő (általános gümőkór). Mindön egyszerre sok anyag került a véráramba, vagy a tüdőben vagy ez utóbbin kívül egyéb szervekben is számtalan apró, egyenlő kinézésű gümő keletkezik, általános heveny gümőkór-, ha ellenben csak kevés anyag került a vérbe, akkor egy vagy több szervben csak egy-egy vagy néhány gümő fejlődik és idővel növekedhetik is hasonló módon, mint a tüdőben leirt gümők, ez utóbbi esetben általános idült gümőkór-ról szölnk.

A gümőkóros megbetegetés gyakran más szervekben (savóshártyák, ivarszervek stb.) kezdődik és azután onnan terjed át a szomszédos szervekre, de természetesen szintén vezethet bármikor általános gümőkór kifejlődésére.

Az állat életében a fentiek után igen változatos körkép fejlődhet ki a szerint, hogy

mely szervek betegedtek meg. A tüdő gümőkóros megbetegedésre esetén, hasonlókép mint a ragadós tüdőlobnál, a köhögés a legelső és legszembeötlőbb tünet, míg nehéz lélegzés, legfőlebb későn, súlyos elváltozások jelenlétében áll be; láz vagy nem vagy csak időnkint észlelhető, az állatok már korán kezdenek soványodni, egyesek azonban, ha mindjárt nem súlyos, általános, idült gümőkórosban is szenvednek, hosszú ideig jó condicióban maradhatnak, sőt meg is hizhatnak. Szakember a mellkas vizsgálatával az előre haladott szakban legtöbbször még egyéb, jól értékesíthető tüneteket állapíthat meg, melyek alapján, egyéb tünetek tekintetbevételével, a betegség jelenlétét megállapíthatja. Egész biztosan állapítható meg a gümőkór jelenléte az esetek legnagyobb részében a tuberkulin segélyével, melynek bőr alá történt fecskendezése után a gümőkóros állatok reagálnak.

A gümőkór ezidőszert nem tartozik a hivatalból jelentendő betegségek közé, forgalmi korlátozást nem von maga után, reá az 1893. évi II. t.-cz. intézkedései nem vonatkoznak. Ujabbán a földmivélesügyi miniszternek 1900. évi január 3 án 99695/III. 1899. sz. rendelete annyiban korlátozza a gümőkóros állatok forgalmát, hogy oly szarvasmarha, melynél a gümőkór előrehaladott állapota már külsőleg is megállapítható, a vasuton el nem szállítható.

Az állatok gümőkórja azonos az emberek gümőkórjával (tüdővész), mind a kettőt egy és ugyanazon baktérium idézi elő. Következőleg az állatoknak a gümőkór bacillusait tartalmazó szervei az emberi egészségre veszélyesek s ez okból közfogyasztásra nem is bocsáthatók. Midőn a gümőkór egy vagy esetleg több szervben van jelen, melyekbe a gümőkór bacillusai nem a vér útján jutottak el, csakis az illető beteg szerv, illetőleg szervek veszedelmese s következöleg csakis ezek vonatnak el a közfogyasztástól; ha azonban a megbetegedés az illető szervek erős genyedésére vezetett, az esetben az egész állat vonandó el a közfogyasztástól. Ugyancsak az egész állat vonatik el a közfogyasztástól, midőn az állat heveny és idült általános gümőkórosban szenvedett, valamint olyankor is, midőn az állat bármily kiterjedésű gümőkóros megbetegedés mellett nagyfokban lesoványodott. Az általános idült gümőkór esetében, ha a csontokban, izmokban, vagy az izmok közötti nyirokcsomókban gümőkóros megbetegedés nincs jelen, hane a csak egyéb oly szervek betegnek, melyekbe a gümőkór bacillusai csakis a nagy vérkör útján juthattak be, a kóros részek megsemmisítése után az állat husa szabályszerű átfőzés után szabadszékben eladható.

Dr. Marek József.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

196. kérdés. Árpahántó-gyárból árpakörpa mily tápértékkel bír s milyen jószággal értékesíthető legjobban? sertésekkel etetve többet ér-e, mint a buzakörpa.

B. V.

197. kérdés. Mi a különbség a polland-china és a berkshirei sertésfaj között?

A polland-china és a berkshirei sertésfajtát lehet-e kisebb, 40—50 darabból álló falkában tenyészteni és legeltetni s melyik faj tartása előnyösebb?

Nevezett fajok csak fekete színben kaphatók vagy más színben is?

Sch. H.

198. kérdés. Melyik a takarmányrépamagtermelésnek legpraktikusabb módja? Mennyi a hozam 1200 □-öleknél.

Sch. D.

Felelet.

Árpakörpa takarmányértéke. (Felelet a 196. kérdésre.) Az árpakörpa tápszegényebb, mint a buza- s rozskörpa, mert míg a buzát s rozst csak egy héj burkolja, az árpát két, egymással összenőtt héj veszi körül, melyek közül a külső héj fás, polyvaszerű, tápszegény s nehezen emészthető. Miután pedig a körpa maghéjak s lisztes részekből áll, melyek közül főleg utóbbiak azok, melyek tápértékét megállapítják, igen természetes, hogy a több héjből, de kevesebb lisztből álló árpakörpának tápszegényebbnek kell lenni, mint a kevesebb héjat, de több lisztet tartalmazó buza- s rozskörpának. Ezt különben vegyi összetételük is bizonyítja, mert álag foglaltatik százalékokban:

	buzakörpában	árpakörpában
em. fehérje	11.8	7.8
„ zsir	3.0	2.5
„ szénhidrát	44.4	41.0

Ha a fehérjét és zsirt háromszorannyit érőnek tekintjük, mint a szénhidrátot, akkor azt találjuk, hogy az árpakörpa a buzakörpa tápértékének csak 81%-át éri el.

Árpakörpát mindennemű s koru kérödzöállattal és sertéssel lehet etetni, de leggyakrabban sertéshizlálásra használják, utóbbi esetben azonban leforrázva vagy főzve, míg a kérödzök nyeren kaphatják. Etetni többet lehet belöle, mint a buza- s rozskörpából, mert az árpakörpának nincs olyan petyhitő hatása, mint a másik kettőnek. Megemlítjük még, hogy miután az árpakörpát gyakran hamisítják, csak fehérjekötés és ellenörző elemzés mellett czélszerű nagyobb mennyiségben vásárolni.

Mi a különbség a polland china és berkshirei sertésfajta között. (Felelet a 197. számú kérdésre.) A polland-china és a berkshirei sertés között valami igen lényeges különbség nincs, sőt a berkshirei sertés szerepet is játszott a polland-china létesítésénél. Tekintettel azonban arra a körülményre, hogy ezélt 10—15 évvel a polland-chinát bár égig magasztalták, még sem tudott általánosságban elterjedni, ellenben a berkshirei sertés napról-napra jobban terjed, mégis vannak finomabb különbségek, melyek a mérleget a berkshirei javára billentik. Ilyen finomabb különbségek, hogy sonkái bár elég nagyok, mégis kisebbek mint a berkshirei sertésé s emennek husa is, különösen pedig sonkái izletesebbek. A polland-china lassabban fejlődik s legelőt sem értékesít jobban, mint a berkshirei. De emez jobban is el van terjedve, tenyésztési, sőt köztenyészési czélokra is keresettebb, miért is a berkshirei tenyésztése határozottabban ajánlható, mint a polland-chináé. Annak hogy a berkshireit legeltessük, semmi sem áll utjában, csaknem olyan értelemben kell a legeltetést venni, mint a milyenben nálunk szokásos. Ha ugyanis a berkshirei koczákat azt várjuk, hogy évente kétszer malacozzon s minden alkalommal 8 malacot neveljen fel, ha azt várjuk, hogy ezek a malacok gyorsan fejlődjenek, akkor megfelelően is kell azt a koczákat táplálnunk. Ilyen megfelelő táplálást a másodharmadrangu legelő nem nyújthat, habár ösmérünk gazdaságot, ahol a koczákat nyáron át csak a szoptatás tartama alatt kapnak az istállóban is eleséget. Lehetséges tehát kizárólag csak legelőn is tartani őket, azonban csupán olyanon, amelyen bőven van here. Egy rendszeren kezelt tenyésztésben kapjanak a koczákat télen 4—6 kg. forrázott löherét, 1 kg. körpát, 1/2 kg. árpa- vagy tengeridarát; esetleg csak 3 kg. löherét s ugyanannyi répát. Nyáron ellenben a legeltetés tartama alatt a legelő minősége s ahoz képest hogy szoptat-e a kocza vagy sem, kapjanak 0.5—1.5 kg. körpát vagy darát. Ilyen takarmányozás mellett lehet arra számítani, hogy a kocza évente 15—16 malacot nevel fel, a melyek 12 hetes korukban 8—15 forintot értékesíthetők darabonként.

s amelyek 1 éves korukban hizlalva elérik a 140-160 kg. élősúlyt. Végül megjegyzem, hogy a berksherei sertésnek fajtajellege a fekete szín, az oldalakon s végtagokon legfeljebb tenyérnyi fehér foltokkal. Ha valamely sertés más színű, úgy nem berksherei. *csy.*

Takarmányrépamag termelése. (Felelet a 198. számú kérdésre.) A takarmányrépamag-termelésről a „Köztelek” mult évi 98-ik s ezévi 20. számában kimerítő ismertetést talált. Legpraktikusabb mód az lesz, ha először fajtisztá magnak való répát termel; a fajta aszerint választandó meg, hogy a gazdaság viszonyai között milyen nagy hozamot ad s milyen ennek az eltarthatósága. Ha már ez évben akar magot nyerni, a még meglevő répából kell a magnak valót kiválasztani, mely célra csak teljesen ép, egészséges, fagytól és egérrágástól nem szenvedett répák használandók. A talaj jó erőben legyen, esetleg a magrépa alá megtrágyázandó. Az ültetés ideje április közepe. Sorlávoiság 80-100 cm., sorközi távolság 60-50 cm. Ez általában a répafajtától, annak nagyságától függ.

A mag augusztusban érik, az érés egyenlőtlen, így az érett szarak 6-10 napi időközben szedendők s kis kévékbe kötve kiszáritandók. A magtermés nagysága megfelelő kezelés és kedvező időjárás esetén 4-8 méter-mázsa.

A magot szellős helyen vékony rétegben kell gyakori átlapátolás alkalmazásba vételével jól kiszáritani, mert a mag a nedvességet sokáig megtartja s ez a csirázóképességének ártalmára lehet. *K. I.*

IRODALOM.

Gazdasági tanácsok a gazdálkodás különböző ágaival; írta *Radiczky Jenő*. Második bővített kiadás, Budapest 1900. Ára 3 korona.

A népies gazdasági irodalom ezen termekének első kiadását, a „Köztelek” mult évi 38-k számában méltaituk részletesen s az ott kifejtett bírálat helyességét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy ezen munka rövid egy év alatt a második kiadást érte.

Hogy pedig a szerző művét nemcsak a czimlapon, hanem tényleg is tetemesen bővítette, kitűnik már azon egy számadatból, hogy az első kiadás csak 187, a második pedig 254 lapra terjed.

A bővítés pedig arra vonatkozik, hogy az új kiadásba több új kérdés felvetetett, melyek a könyv értékét tetemesen emelik. Ezek sorába a következők tartoznak: Sulyra és és mértékre ügyeljünk! A rét öntözéséről. Átöröklés és leszármazás. A tejnek jobb értékesítéséről. A raczka-jubról. A cigájáról. A kasos méhészkedésről. Kasos méhészkedés leképezés nélkül. A méhek helyes beteleléséről.

Ha még hozzá tesszük, hogy ezekben az új fejezetekben is azzal az élénk, világos és szabatos előadással találkozunk, mely a komoly tárgyú könyvet oly élvezetes olvasmánynya teszi, hogy továbbá a mű külső kiállítás is

oly díszes, hogy a legnagyobb igényeket is kielégítheti, biztosra vesszük, hogy ez a kiadás ép oly gyorsan el fog kelni, mint az első.

Hensch Árpád.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Az OMGE. közleményei.	679
Három beszéd a főrendiházban.	680
Növénytermelés.	
A cukorrépa jövedelmező termeléséről.	624
Allattenyésztés.	
Mi az oka a kanczák gyakori terméketlenségének?	685
Allategészségügy.	
Ragados tüdőlob és tüdőgümőkór.	685
Irodalom.	
Gazdasági tanácsok.	687
Válaszokrény.	686
Vegyések.	687
Kereskedelem, tőzsde.	689-690

A m. kir. mezőgazdasági muzeum gyűjteményei a VII. ker., Kerepesi út 72. szám alatti házban megtekinthetők a hétfői és az ünnepeket követő napok kivételével:

naponként d. e. 9 órától d. u. 1 óráig.

Hétfői és az ünnepeket követő napokon a muzeum zárva van.

A muzeum látogatása ingyenes.

A legközelebbi villamos-kocsimegállóhely a Kerepesi-úton: a városból jövet VII. ker., Alsó-erdősor utca sarkán, a városba menet VIII. ker., a Kenyérmező-utca sarkán van.

Halálozás. Bársony Istvánt, az ismert tárczaíró s a „Köztelek”-nek is kitűnő munkatársát súlyos csapás érte, amelyben édesanyja, *Bársony Jánosné*, szül.: *vörösmarti Fássy Luiza* e hó 24-ikén, életének 74-ik évében rövid betegség után elhunyt. Az elhalt uraszyonny férjén: id. *Bársony Jánoson* kívül hat gyermeke és számos unoka gyászolja.

A kivándorlás ügye. Megemlékeztünk már arról, hogy *Balás Árpád*, a m. kir. mezőgazdasági muzeum igazgatója buzgó tevékenységet fejt ki abban az irányban, hogy a közfigyelmet rá terelje a kivándorlás kérdésre s a hivatott társadalmi intézményeket ezen kérdéssel való foglalkozásra serkentse. Előbb a Nemzeti Szövetségben tartott felolvasást ez ügyben, ezt követte most a közgazdasági társaságban tartott előadása, amely kis, de illusztris társaság előtt folyt le. *Balás* a kivándorlásban a nemzeti és a gazdasági gyengülés tüneteit látja, amely ránk nézve minden szempontból csak veszteséggel jár. A kivándorlási mozgalom visszatérését tartja tehát szükségesnek, de nem erőszakos módon, hanem oly formán, hogy a kivándorlást előidéző viszonyok változtassanak meg. Ezeknek a viszonyoknak alapos tanulmányozása képezné a társadalmi organumok feladatát s ezek között a közgazdasági társaság figyelmét a kivándorlás okait felderítő adatok gyűjtésére irányítja. Előadása folyamán az adatgyűjtésnél irányadó szempontokat is kijelölte, hogy a társaság magáéva tevé a *Balás* javaslatait,

rögtön egybe is állította azt a bizottságot, amely a kivándorlás kérdésével foglalkozni hivatott lesz. További fejlesztését a mozgalomnak úgy kontemplálja *Balás*, hogy az összes ezen ügygel foglalkozni hivatott intézmények hasonlólag bizottságokat küldenek ki s ezek a bizottságok egymással lehetőleg érintkezésbe lépve, egységes működést is fejtenének ki. A bizottságok kutatásának eredményei aztán részben társadalmi, részben pedig államhatalmi akciónak szolgálnának kiindulási pontjául. A *Balás* terve tagadhatlanul szép s önzetlen buzgalma elismerésre méltó. Bár nem elsőnek foglalkozik a kivándorlás ügyével, övé az a terv, hogy ez ügyben az érdekelt társadalmi intézmények együttes működését kezdeményezze. Bár csak a tervezet váza is elég életerősnek bizonyulna. De nem alaptalanul uralkodó az a felfogás, mely a bizottsági működésektől különösebb eredményt nem vár. A bizottság felelősségnélküli intézmény, melynek még az önzetlen ténykedés legegyszerűbb rugója: az egyéni ambíció sem áll háta mögött. Azért véleményünk szerint ily nagymunkát végzésére megbízással ellátandó egyének választandók ki inkább, kiknek munkálata fölött az illetékes testületek amugy is bírálatot gyakorolhatnak. Egyébként *Balás* a kivándorlás kérdését az OMGE.-be a f. hó 30-án tartandó közgazdasági szakosztályi ülésen vezeti be.

Áttértünk a napirendre. Mint a nyitra-völgyi gazdasági egyesület hivatalos közlönyéből olvassuk, a gazdasági egyesület e hó 2-án megtartott közgyűlésén a következő határozatot hozta:

„Az országos szövetség felhívása a vám-tarifák ügyében az egyesületünkre nézve érdekel nem bír, áttérünk a napirendre.”

E határozat előzménye az, hogy az OMGE. vámügyi bizottsága a jövőben követendő vámpolitikával szemben a magyar gazdaság részéről támasztható követelményeket határozati javaslatokban foglalván egybe, ezeket a határozati javaslatokat véleményadás végett a vidéki gazdasági egyesületeknek megküldötte. Állásfoglalásról van azokban szó, abban az irányban, hogy mezőgazdasági érdekeink az újra kötendő kereskedelmi szerződéseknél új vámtarifa alapján jobban megvédelmeztessenek. A gazdasági egyesületek érdekes állásfoglalásának nagy jelentősége van azért, mert az a kormányának támasztéka gyanánt szolgálhat és azért is, mert bizonyára más érdekeltségek is igyekezni fognak befolyásukat érvényesíteni avámpolitika alakítására. Ebből a koncepcióból tehát a gazdáközönségnek kimaradnia nemszabad. Így állván a dolgok, meglepetéssel vesszük tudomásul, hogy a vámtarifák ügye a nyitra-völgyi gazdasági együletre „érdekel nem bír” s úgy hisszük, ezt a minden materializmustól emelkedett felfogást kevesen osztják, mert valaki csak egy zsák búzát termel vagy egy fiaszkoczt tart álljában, az ugyancsak nem maradhat közömbös a mezőgazdasági termények áralakulásának legfontosabb tényezője: a vámvédelem iránt. Emlékeztetése vessük a nyitra-völgyi gazdasági egyesületnek, hogy az ilyen közömbös napirendre térés volt a multban is oka

Mint legmegbízhatóbb és legolcsóbb

magvak beszerzési forrása

ajánlható

Mauthner Ödön

cs. és kir. udvari szállító magkereskedése
Budapesten, VI., Andrassy-ut 23.

annak, hogy a magyar gazda nem birt érvényesíteni ott és akkor, ahol és amikor főbenjáró ügyeit intézték el.

A jövő vámpolitikája és új vámtarifánk.
E czim alatt egy 320 lapra terjedő vastos kötet jelent meg Rubinek Gyula, az OMGE. ügyvezető-titkárjának tolla alul, melynek az a célja, hogy a vámpolitikai kérdések tanulmányozásához adatokat s kereskedelmi szerződéseinknek a magyar mezőgazdasági termelés érdekeiből való elbírálásához anyagot szolgáltatson. A tanulmány, melynek konkluziója az OMGE. vámtügyi bizottságának hivatalos véleményeként szerepel, behatóan ismerteti a számottevő külföldi államok vámpolitikáját, kereskedelmi szerződéseink történetét s lényegét. Ausztriával való gazdasági viszonyunkat és fejtegetéseit az adatok óriási halmazával látva el, becses forrásmű gyanánt hivatott szolgálni mindazok számára, akik az előttünk álló vámtügyi viták iránt érdeklődnek, vagy azokban tevéleges részt venni óhajtanak. A mű csak korlátozott mennyiségben áll rendelkezésre. Megrendelhető az OMGE. titkári hivatalánál. Ára 10 korona.

Köztelek-estély. E hó 25-ikén az OMGE. bankettet rendezett a most kinevezett mezőgazdasági attasék tiszteletére. A bankett lefolyásáról szóló részletes tudósításunkat térszűke miatt a „Köztelek” jelen számából kihagyni léven kénytelenek. azt a legközelebbi számban találja fel az olvasó.

Védekezés a szőlőmoly ellen. Minthogy az elmúlt esztendőben a szőlőmoly nagy károkat okozott, a m. kir. földmiv. ügyi miniszter elrendelte, hogy a Rovartani Állomás kutassa ki azt a módot, a mely legjobb és legolcsóbb volna a baj leküzdésére. A végrehajtott kísérletek kimutatták, hogy legjobb eredményt ad a kora tavaszi, április végi eljárás, a melyvel lehetlenné tétetik a moly rajzása és így a szőlő megfertőzése is. Hogy ez az eljárás miből áll és hogyan hajtható végre, azt a Rovartani Állomás a földmiv. ügyi miniszter rendeletéből egyelőre rövid utmutatásban dolgozta ki. Ezt az utmutatást megszerzhető díjtalanul mindenki, aki azt a m. kir. állami Rovartani Állomástól (Budapest, V., Nádor-u. 28.) akár egy levelező lapon is kéri.

Néptanítók a szőlőmiv. szolgálatában.
A földmiv. ügyi miniszter már négy év óta, évenként négy hétre terjedő szőlő- és borközpont tanfolyamokat rendez azon néptanítók számára, akik oly községekben működnek, ahol a lakosság a szőlőmiv. szolgálatára van utalva. A folyó évben ilyen tanfolyamok lesznek: Szent-Éndrén, Pécs-Váradon, Kaposvárott, Tapolezán, Pozsonyban, Egerben, Tarczalón, Beregszászon, Szilágy-Somlyón, Bihar-Dioszegben, Ménesen, Nagy-Enyeden és Tordán. Ezen tanfolyamokra ez évben összesen 156 néptanító vétetett fel. A tanfolyamok április hó 23-án kezdődnek s a felvett néptanítók egyenként 120 korona utazási és ellátási átalányt kapnak a földmiv. minisztertől.

Tenyészállatkiállítás. Az alsófehérvármegyei gazdasági egyesület Nagy-Enyeden, 1900. május hó 4-én díjazással egybekötött tenyészállat-kiállítást rendez. Pénzbeli jutalomra csak kisbirtokosok tarthatnak igényt (5—100 holdas birtokosok). Díjakat csak alsófehérvármegyei tenyésztő nyerhet. Idegen vármegyei birtokosok tenyészállatait elismerő oklevéllel tüntethetők ki. A kiállítás kezdete 1900. május hó 4-én d. e. 10 órakor. Helyszín Nagy-Enyed város vásártere. Tenyésztők és kiállítók tenyészállataik bejelentése végett Székelyhidy Viktor gazd. egyleti titkárhoz (Nagy-Enyed); a szállítási kedvezményes igazolványokért pedig Tulogdy Sámuel m. kir. állat-tenyésztési felügyelő urhoz (Kolozsvár) forduljanak.

Díjkedvezmény a hazai cukorgyárak cukorrépa, répaszelet és méziszap küldeményeire. Úgy látszik hogy a cukorgyárak

részére biztosított állami kedvezmények már végére jártak. De mégis sikerült ezen gyárak képviselőinek, kik mellelleg megjegyvezve nagy kapitalisták — április 1-től való érvényesítéssel a folyó év végéig az eddig biztosított vasuti szállítási díjkedvezményeket nagyrészt fentartani. A m. kir. államvasutak összes vonalain és a pécs-baresi vasuton szállítandó *cukorrépa* valamint a megfordított irányban szállítandó *mésziszap* és *répaszelet* küldemények után a fuvardíjnak a tényleges súly, de legalább is a használt kocsi raksulya után való fizetése mellett *némi csekély módosítással* illetve *díjfel-emeléssel* az eddigi díjtételek fentartottak.

Különböző takarmányneműek deklásszifikációja. A folyó év április hó 15 től kezdve díjzabási uton leendő érvényesítésig az alábbi cikkek után teherárként való feladásnál az általános érvényű díjzabási határozmányok fentartása mellett a díjzabás I. részében részes osztrák, magyar és bosznia—hercegovinai vasutak összes vonalain az A — A — C. osztály díjtételei engedélyeztettek és pedig: az áruosztályozás H — 37. tétele alá tartozó *hustakarmányszit*, M — 28. tétele alá tartozó *moslék*, O — 22. tételében megnevezett *takarmányszit*, R — 10. tételében megnevezett *rizs-takarmányszit*, S — 54. tétele alá tartozó *szörplé-takarmány*, *szörplézet-takarmány* és *szörplé-korpa*, T — 29. tétele alá tartozó *törköly* után. Az így deklásszifikált takarmányneműek 10—35% al olcsóbb szállítási mérséklést involálnak magukban.

Ujtások az orosz gyümölcs-szállításnál. Szentpétervári főkonzulatusunk márczius havi jelentésében írja, hogy az orosz császári gyümölcs-szállító társaság lépéseket tett azért, hogy a különleges vasuti kocsikat szaporítsák és ezeknek berendezését megjavítsák különösen a szellőztetők, a kettős tetők, pallók és fedélzet tekintetében, hogy a gyümölcs ily módon egyrészt nyáron a tulságos felmelegedés, másrészt pedig télen a fagyás ellen kellő oltalmat találjon. Konzulatusunk megjegyzi, hogy a kérelemnek előreláthatólag fogantja lesz. Ez történik Oroszországban akkor, mikor a magyar gyümölcstermelőktől az államvasutak még a bakokat is meg akarják vonni!

Lapunk vidékre menő példányaihoz El-singer M. J. és fiaai budapesti cég hirdetése van csatolva, melyre felhívjuk olvasóink szives figyelmét.

Az idényhez. Megérkezett a gazdák és ezzel kapcsolatos hivatásu marha- és lótulajdonosok ideje, melyben állataikra legjobban szükségük van. Ezen időben mindenkélt arra kell tekintenünk, hogy állataink egészségesek és munkaképesek legyenek és hogy azok is maradjanak. Hogy ezt elérjük és a legkisebb bajoknak is elejét vehessük, ne mulasztuk el a már minden állatorvos és előkelő birtokos által ajánlott Hotter-féle állatgyógykészítményt használni, melyeknek hatása gyors, jó és biztos. Bővebbet a mai hirdetés.

NYILTTÉR.*)

Megjelent az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” kiadásában *Az Ujlaki Uradalom Üzleti berendezése* a „Köztelek” szerkesztősége által kitüntetett pályamű. Két tábla hat ábrával. Irta: Wiener Moszkó. Egy hazai belterjes uradalom üzleti ágának jövedelmezőségére és az egyes üzleti ágak viszonyára vonatkozó részletes adatok ismertetése. 104 oldalas csinos könyv, ára portómentes megküldéssel: 50 krajczár. Megrendelések a kiadóhivatalba intézendők.

*) Az e rovat alatt közöltékért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Szuperfoszfátot,

kénsavas-kálit, kénsavas-ammont,
kovasavas-kálit,
(dehánytrágyázásra)

☺ kénport, ☺

(legfinomabb — 78% Chancel oldium ellen)

rézgálicot, ⁹⁸/₉₉%

legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA”

MŰTRÁGYA, KÉNSAV ÉS YEGYI IPAR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPESTEN,
V. KER. FÜRDŐ-UTCZA 8. SZÁM.

Most jelent meg

Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán

az O. M. G. E. titkársjai szerkesztésében

Köztelek Zsebnaptár 1900-ra.

A „Köztelek Zsebnaptár” ezen hatodik évfolyama régi köntösében, javított és tetemesen bővített tartalommal bír.

A „Köztelek Zsebnaptár” minden más zsebnaptárt teljesen nélkülözhetővé tesz.

A „Köztelek Zsebnaptár” ára az O. M. G. E. tagok és a „Köztelek” előfizetői részére bérmentes küldéssel együtt

3 korona 20 fillér.

Megrendelhető

a „Köztelek” kiadóhivatalában,
Budapest,
IX., Üllői-ut 25. (Köztelek).

1898. évi forgalom: 24,339 mm.

Felhívjuk
a t. cz. gazdaközönség
figyelmét

a budapesti gyapju-ankciókra,

melyek az év folyamán több sorozatban, nevezetesen június és szeptember hónapokban tartandók meg. Az ankciókra felkérjük és „Gyapju-ankciók” címmel Budapest, Dunaparti téherpályaudvar” című gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tevéleges díjkedvezményben, valamint ingyen rakításban részesülnek.
Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítást szolgál!

HELLER M. S TÁRSA,

BUDAPEST, V., Erzsébet-ut 13.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonátözsde.

(Guttman és Wahl budapesti terménybizományi cég jelentése.)

Napi jelentés a gabonátözsde-ről.

1900 április 27.

A majdnem egy fél évig „agyonjátszott” áprilisi terminus ma végre befejezését érte; egynehány lősés májusra s e határidő alig változva 6 fillérrel 15-62 K. indul meg s 15-66 K. zárul, ennél mozgalmassabb volt a rozs, mely 14-2—30 K. is jegyzett, míg tengeri megmaradt változatlanul 10-96 mellett. A külföld ma újra lanyhább árfolyamokat küldött így New-York 1 1/4-ig és Chikágó 1 1/2-ig alacsonyabb részben európai hírekre s részben a „Cincinnati Price Current” kedvezőbb jelentésére. Nálunk a többi határidőkben csekélyebb változás állott be, árhullámzás egészben véve csak egynehány fillérig volt, a szerint, amint nagyobb mérvben vevők vagy eladók jelentkeztek. Leszámoló árfolyamok a következők: búzára 15-66, rozsra 14-04, zabra 10-10.

Készáruban az üzlet ma nagyon vontatott volt, megnyitáskor egészben véve 3000 mázsa vagon áru volt elhelyezhető, míg a későbbi órákban inkább valamivel alacsonyabb árak mellett körülbelül 18,000 mázsa buza kelt el. A napi hozatal vasuton 8077 hajón 10116 q.

Az árjegyzés 100 kg-ra vonatkozik:

Eladatott:

Buza:

Tiszavidéki:	200 mtm. 81 kg	K. 16-80	3 óra
	400 " 80 "	" 17-05	" "
	100 " 80 "	" 16-70	" "
	100 " 79 "	" 16-70	" "
	200 " 80 "	" 16-80	" "
	100 " 80 "	" 16-80	" "
	300 " 79 "	" 16-80	" "
	300 " 80 "	" 16-60	" "
	100 " 80 "	" 16-60	" "
	100 " 79 "	" 16-65	" "
	200 " 78 "	" 15-85	" "
	900 mm. 77 "	K. 16-30	3 óra
	100 " 73 "	" 15-20	" "
Pestmegyevidéki:	200 mm. 80 kg	K. 16-45	3 óra
	100 " 79 "	" 16-35	" "
	200 " 78 "	" 15-90	" "
	500 " 76 "	" 15-80	" "
	100 " 76 "	" 15-30	" "
	300 " 76 "	" 14-90	" "
	100 " 75 "	" 15-60	" "
Fehérmegyevidéki:	100 " 76 "	" 16—	" "
Mezőkövesdi:	200 " 78 "	" 15-90	" "
Török-becsei:	2100 mm. 75 "	K. 15-70	3 óra
Becskei:	7800 " 74 "	" 15-25	" "
Bánáti:	2400 " 74 "	" 15-25	" "

Rozsban gyenge forgalom volt szilárd irányzat mellett, árak valamivel magasabbak, különösen jobb minőségű rozskórt érdeklődtek, melyekért vevők szívesen még 14 K. is engedélyeztek ab itt, gyengébb áruért 13.—13-40 K.-ig volt elérhető.

Árpa keresett s finomabb áruért 14-50—80 K.-ig fizettek ab itt, míg takarmány célokra 11-50—12—K. vettek.

Tengeri szilárd s jó vételkedy mellett magas árak voltak elérhetőek. Budapesti paritással 11-10 K. volt kapható, míg Szarvason, Kabán és Karcagyon 10-60—65 K. érték el.

Zab tartott árak mellett gyenge forgalom.

Határidők egy órai zárlat

Buza májusra	15.68—70—
októberre	16.20—22—
Rozs októberre	14.02—04—
Zab októberre	10.70—72—
Tengeri májusra	10.98—11.00—
„ júliusra	11.18—20—

Szeszüzlet.

Szesz. (Goldfinger Gábor szeszgyári képviselő tudósítása.)

A szeszüzletben e héten az üzletmenet ismét élénk volt és főleg a nagyobb kereslet folytán a szeszárak azonnali és későbbi szállításra szilárdan zárnak. Elkelt finomított szesz helybeli gyáraktól adózva 114-50—115-50 K., adózatlanul 44-50—45-50 K. azonnali, valamint májusi szállításra. Későbbi szállításra tartózkodnak a gyárak az eladástól, mert magasabb árakat remélnek.

Vidéki finomítottgyárak részéről e héten legjobb kínálat nem volt és csak néhány kisebb üzlet létesült 113 K. ab állomás.

Élesztőszesz szilárd és adózva 115-50 K. adózatlanul 45-50 K. kelt el.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszesz e héten 37 K. volt kinalva és néhány száz hektoliter ez áron és valamivel drágábban zárulva is lett.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 37-50—38— korona.

Bécsi jegyzés 41-80—42-20 korona, kontingens nyersszeszért azonnali szállításra.

Prahi jegyzés 113— korona adózott és 39-37 korona adózatlan szeszért.

Triestri jegyzés 20— korona kiviteli szeszért 90% hektoliterre.

Kivételre több nagyobb tétel finomított szeszt vásároltak, mely Úsküb felé lett szállítva.

Vidéki szeszgyárak közül: Baja, Losonc 50 fillérrel drágábban, a többiek változatlanul szilárdan jegyeznek.

Budapesti árlisták a héten: Finomított szesz 114-50—115-50 korona, szeszszesz 114-50—115-50 K., ayon. szesz adózva 112-50—113-50 korona, nyersszesz adózatlan (exkontingens) — korona, denaturált szesz 36—37— korona. Kontingens nyersszesz — korona.

Az árak 10,000 literfokként hordó nélkül bérmentve budapesti vasútállomáshoz szállítva készpénzfelvétel mellett értendők.

Vetőmagvak. (Mauthner Odön tudósítása.)

Az előre haladott évadot tekintetbe véve, az üzlet élénknek jelezhető. Vörös lóhere. Az ebbeli készletek — érve a megbízható eredetű árut — majdnem kifogytak. Erkezik ugyan még áru a piacra, de ez mint vetőmag nem jöhet tekintetbe, minthogy ez vagy amerikai, vagy az ezen évben oly nagy mennyiségben a piacra kerülő régi csiraképtelen franciaországi mag. Luczernának még mindig jó kelete van. Takarmányrépa a mult heteknél nagyobb mennyiségekben kelt el. A legkelendőbb cikkekhez sorolhatók ez időszert a fűmagvak rét- és legelőnek, valamint kerti pázsitnak. Muhar. Az ebbeli üzlet emelkedő árak mellett igen élénk. Bükköny helyett a gazdák nagy mennyiségben vásároltak mezei borsót, mely mint tudjuk nemcsak teljesen pótolja a bükkönyt, hanem jóval felül is mulja a takarmányt értéke és bőtermőség tekintetében.

Jegyzések nyers áruért 100 kgonkint Budapesten érte:

Vörös lóhere	150—160 korona.
Luczerna, francia	128—132 "
Luczerna, magyar	106—110 "
Muharmag	15—16 "

Hedrich és Strauss „Királyalom” üzleti tudósítása a „Köztelek” részére. 1900. április 27-én.

Rozsliszt						
Szám:	0	0/A	I.	II.	II/B	III.
Ár Kor.	22.40	21.40	20.70	19.60	17.60	15.60

Köleskása:					
Szám:	0	1	2	3	4
Ár Kor.	26.—	25.—	24.—	22.50	21.—

Rizstakarmány	Árpadara	Takarmánydara
10.— K.	10.— K.	9.20 K.
Rozskorpa		
9.60		

Áraink 100 kgonként, helyben, elegysulyt tisztasulynak véve, szákkal együtt értendők.

Az Erzsébet Gőzmalom-Társaság üzleti tudósítása a „Köztelek” részére. Budapest, 1900. április 26-án. Kötelezettség nélküli árak 100 kilónkint, teljsulyt tisztasulynak érte, szákkal, a budapesti vasuti vagy hajóállomáshoz szállítva:

B u z a l i s z t:									
Szám:	0	1	2	3	4	5	6	7	7 1/2
Ár K.:	27.60	26.20	24.20	23.—	22.40	21.60	20.—	16.60	14.60

buzakorpa		
8-as takarmányliszt	finom	goromba
korona	11.60	9.20
		9.20

Lujza Gőzmalom Részvény-Társaság üzleti tudósítása a „Köztelek” részére. Budapest, 1900. április 26. Netto-árak 100 kgonként, Budapesten, elegysuly tisztasulyként, szákkal. Kötelezettség nélküli.

B u z a l i s z t:								
Szám:	0	1	2	3	4	5	6	7
Ár K.:	27.—	25.60	24.20	22.60	22.20	21.40	20.—	17.—

	Takarmányliszt		K o r p a	
	7 1/2	8	K.	G.
Ár kor.:	15.80	11.—	9.20	8.40

A központi vásárcsarnok árjegyzése nagyban (80 gros) eladott élelmiszerek áráiról.

Magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetsége üzleti jelentése. 1900. április hó 25 é 6

Az elmúlt napokban hozatalainkat élénk vételkedy és változatlan árak mellett következőleg helyeztük el:

Vidéki borjut 68—100, sertést szalonnával 80—86 koronán 100 kgonként. Nehéz bányt 14—16, aprót 11—11 koronáért páronként. Óz elegendő mennyiségben érkezett, nagyban 1.30—1.40 fillért fizettek kgjéért. Előbaromfiban a hozatok emelkedtek, minélfogva a multheti árak érvényüket veszítették. Idei csirke nagyság szerint 2.40—3.00, tyuk 3—4, pulyka 10—11 korona páronként.

Tojásnál az árak tartottak. Alföldi tojás 58-50—59.00, erdélyi 57 korona eredeti ládánként.

Vaj nagyon keresett. Teavaj 2.36—2.40, főzővaj 1.70—1.80 korona. Turó már lassan fogy és 24—28 filléren kél kgonként.

Spárgában a hozatok bőségesek, vastagszálu 2.00—2.40, közép 1.70—1.80, vékony 1.00—1.20 korona. Saláta ugorka 50—80 fillér, tők 2—3 korona darabonként.

Hivatalos árjegyzés

Budapest székesfőváros vásárcsarnokaiban eladott élelmiszekkről. Budapest, 1900. április 26-ól.

Hus és hustermekek. Marbahu 1 q. hátulja I. rendű 100—108, II. r. 96—100, III. r. 92—96, eleje I. r. 96—100, II. r. 92—96, III. r. 76—92, borjúhús 1 q. hátulja I. r. 108—116, II. r. 100—104, eleje I. r. 92—96, II. r. 80—92, bányi darab hátulja —, eleje —, birkahús 1 q. hátulja I. r. 90—92, II. r. 84—90, eleje I. r. 80—82, II. r. 78—80, sertésborsó 1 q. szalonnával budapesti 88—94, vidéki —, szalonna nélkül budapesti 92—96, vidéki —, sertésborsó pörköltnek való —, kocsonyának való —, füstölt budapesti I. r. —, vidéki II. r. 1 q. 124—130, malacz élő, szopós I. r. 1 drb 5.00—7.00, tisztított I. r. 1 kg. 1.40—1.80, sonka 1 kg. nyers, belf. hentesáru 0.90—1.20, füstölt belf. csonttal 0.90—1.50, csont nélkül 1.20—1.70, sonka füstölt prágai, csonttal 1.80—2.00, csont nélkül 2.20—2.20, kolbász 1 kg. nyers —, füstölt I. r. 1.40—1.60, szalonna 1 q. —, sózott 90—98, füstölt 106—112, sertészsír 1 q. hordóval 110—112, hordó nélkül budapesti I. r. 106—108, szálam 1 kg. belföldi 260—300, prágai — korona.

Baromfi. a) Élő: (1 pár) csirke rántani való 1.10—2.60, tyuk belföldi I. r. 2.80—3.00, kappan hizott I. r. 0.00—0.00, sovány 0.00—0.00, rucza hizott I. r. 0.00—0.00, sovány belföldi 0.00—0.00, liba fiatal ujdonság 6.40—9.—, lud hizott I. r. —.00, sovány belföldi 0.—0.00, pulyka hizott I. r. 9.—10.—, sovány belföldi — korona. b) Tisztított: csirke I. r. 1 drb 1.20—1.60, tyuk I. r. 1 drb 1.50—2.20, kappan hizott 1 kg. —, 1 drb 2.00—4.00, rucza hizott 1 drb 1.60—2.80, 1 kg. 1.12—1.20, lud hizott 1 kg. 0.96—1.12, 1 drb 4.60—6.50, magló 1 kg. —, 1 drb —, pulyka hizott 1 kg. 1.00—1.20, 1 drb —, magló 1 kg. —, 1 drb —, ludmáj 1 kg. 2.40—5.00, nagy 1 drb 1.00—2.00, ludzsír 1 kg. 1.80—2.00 korona.

Hal. Élő: (1 kg.) harcsa 1.40—2.00, csuka 0.00—0.00, ponty dunai nagy 1.60—1.80, márna 0.00—0.00, süllő balatoni —, czompó 0.80—1.20, pisztráng nagy —, kecsége 0.00—0.—, angolna —, apró kevert 0.50—0.60. Lazac rajnai 1 kg. 0.— korona.

Tej és tejtermékek. Tej teljes 1 liter 0.16—0.16, lefölözött 0.12—0.12, tejfel 0.50—0.56, teavaj 1 kg. 2.00—2.50, főző darabos 1.50—1.80, szedett 1.50—1.80, olvasztott —, margarin I. rendű —, II. r. —, tehénturó I. r. 0.20—0.28, juhturó 1.12—1.20, lipői 1.00—1.28, juhsajt —, ementáli belföldi 2.00—2.00, grói belföldi 0.80—1.20 korona.

Liszt és kenyéremelék. Kenyérliszt 1 q. —, kenyér monori, fehér hosszú 1 kg. 0.26—0.26, barna 0.22—0.22, rozs 0.22—0.22 korona.

Száraz főzelék. Lencse belföldi 1 q. —.00—0.00 külföldi 36.00—56.00, borsó hazai héjas 20.00—24.00, koptatott 26.00—30.00, külföldi héjas 20.00—34.00, bab fehér apró 14.00—18.00, nagy 14.00—16.00, szines 12.00—20.00 korona.

Tojás. Friss teatojás 100 drb 4.30—4.40, alföldi (1440 drb) 55.00—56.00, erdélyi (1440 drb) —.00—0.00, szerb (1440 drb) —, apró (1880 drb) —, meszes tojás — korona.

Zöldség. Sárgarépa 100 kőt. —, I. r. 1 q. 4.50—5.00, petrezselyem ujd. 100 kőt. —, I. r. 1 q. 20.00—30.00, zeller I. r. 100 drb 6.00—16.00, karalábé I. r. 100 drb 2.60—3.60, vörshagyma ujd. belföldi 100 kőt. —, érett makói 1 q. 12.00—17.00, fok-

hagyma I. r. 1 q. 24.00-30.00, cékla I. r. 100 drb 120-200, II. r. 0.80-1.20, fejeskáposzta I. r. 100 drb 0.00-0.00, kelkáposzta I. r. 100 darab 1.80-4.00, vöröskáposzta I. r. 100 drb 00.00-03.00, fejes saláta I. r. 100 drb 3.00-5.00, kötött saláta 100 drb 4.00-00, rózsa I. r. 4.00-5.20, fekete retek kicsiny 100 drb 1.20-3.00, ugorka 100 drb savanyítani való 3.60-5.60, nagy salátának paradicsom olasz 1 q. 80.00-80.00, belföldi zöld paprika 100 drb 50-52, tök főzni való 100 drb 50-52, zöldborsó hüvelyes 1 q. 50-52, kifejtett karfiol 100 drb 16.00-26.00, torma belföldi nagy édes 1 q. 24.00-34.00, spárga 1 kg. 1.60-2.00 korona.

Gyümölcs. Alma, nyári édes 1 q. 00.00-00.00, vajkörte nagy I. r. 1 q. 00.00-00.00, közönséges kevert körte 1 q. 00.00-00.00, szilva magvavaló nagy I. r. 1 q. 00.00-00.00, nem magvavaló vörös 1 q. 00.00-00.00, ringló nemes I. r. 1 q. 00.00-00.00, barack kajszin 1 q. 00.00-00.00, őszli 1 q. 00.00-00.00, magvavaló 1 q. 00.00-00.00, nem magvavaló 1 q. 00.00-00.00, szőlő fehér mézes csemege 1 q. 00.00-00.00, közönséges kevert I. r. 1 q. 00.00-00.00, meggy nagyszemű kem. 1 q. 00.00-00.00, apró szemű 1 q. 00.00-00.00, eper (szamóca) 1 kg. 00.00-00.00, málna 1 kg. 00.00-00.00, szeder 1 liter 00.00-00.00, görög dinnye nagy I. r. 10 drb 00.00-00.00, kicsiny 100 drb 00.00-00.00, sárga dinnye nemes I. r. 100 drb 00.00-00.00, II. r. 100 darab 00.00-00.00, dió nagy papírhéjú 1 q. 00.00-00.00, apró kemény héjú I. r. 1 q. 00.00-00.00, mogyoró nagy olasz 1 q. 76.00-84.00, gesztenye olasz nagy 1 q. 00.00-00.00, belföldi 1 q. 00.00-00.00, narancs messzinai 100 darab 4.00-8.00, apuliai 100 drb 0.00-0.00, mandarin 100 drb 0.00-0.00, citrom I. r. 100 drb 2.00-2.40, füge horföldi 1 q. 36.00-43.00, koszoru 1 q. 36.00-40.00, datolya sajtolt I. r. 1 q. 30.00-38.00, mazsolaszőlő (fehér) 1 q. 70.00-112.00, szőlő passatutti 1 q. 00.00-00.00, szerb szőlő 1 q. 00.00-00.00 korona.

Fűszer, ital. Paprika I. r. 1 q. 200.00-240.00, II. r. 1 q. 140.00-200.00, mák 1 q. 50.00-60.00, méz csurgatott 1 q. 80.00-104.00, lépés 1 q. 00.00-00.00, köménymag 1 q. 00.00-00.00, boróka 1 kg. 00.00-00.00, házi szappan szin I. r. 1 q. 56.00-60.00, közönséges II. r. 44.00-46.00, bor fehér asztali palackokban 1 hl. 00.00-00.00, vörös bor 1 hl. 00.00-00.00, házi pálinka palackokban 1 hl. 00.00-00.00 korona.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester-telep, 1900. április 27. A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére). Felhozott a szokott községekből 116 szekér réji szén, 6 szekér muha, 32 szekér szuszalma, 3 szekér alomszalma, 0 szekér takarmányzalma 0 szekér tengeriszár, 8 szekér egyéb takarmány (zabosbukkony, sarju stb.) 300 szék szecseka. A forgalom közepes. Árak fil.-ben g.-ként a következők: réti szén 400 640, muha 380-680, szuszalma 260-340, alomszalma 220-260, egyéb takarmány 100-150, tengeriszár 100 kéve tengeriszár, szecseka 340-360, szén 210-220, zabosbukkony 540-600. Összesen 210,000 kg.

Állatvásárok.

Budapesti szurómarhavasár. 1900. április hó 26-án. A székesfővárosi közigazgatóság és marhavásárgazgatóságának jelentése.

Felhozott: belföldi 1061 db, eladatott — db, galicziai — drb, eladatott — drb, tiroli — drb, eladatott — drb, növendék élő borju 9 db, eladatott — drb, élő bárány 114 db, eladatott — drb; belföldi 1 drb, eladatott — drb, galicziai — drb, eladatott — drb, tiroli — drb, eladatott — drb, bécsi öltött — drb, eladatott — drb, növendék borju — drb, eladatott — drb, öltött bárány 260 drb, eladatott — drb, élő kecske 3 drb, eladatott — drb.

Borjuvásár hangulata élénk volt.

Árak a következők: Élő borjuk: belföldi — koronáig, kivételesen — koronáig dronkint, 48-78 koronáig, kivételesen 85 — koronáig sulyra, galicziai — koronáig, kivételesen — koronáig dronkint, kor.-ig. — koronáig sulyra, tiroli — koronáig, kiv. — koronáig dronkint, — koronáig sulyra, növendék borju — koronáig, kiv. — koronáig dronkint, 44-50 koronáig, kiv. — koronáig sulyra, Öltött borju: belföldi — koronáig, kiv. — koronáig sulyra, galicziai — koronáig, kiv. — koronáig sulyra, tiroli — koronáig, kiv. — koronáig dronkint, bécsi — koronáig, kiv. — koronáig sulyra, növendék — koronáig, kiv. — koronáig dronkint, élő bárány 11-18 — koronáig páronkint, öltött bárány 10-16 — koronáig párja.

Budapesti gazdasági és tenyészmarhavasár. 1900. évi április hó 26-án. (A budapesti közigazgatóság és marhavásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére). Felhozott: 156 db, ugymint: jármos ökör elsőmin. — db, közép — db, alárendelt — db. Fejőstetén: fehér

0 drb, tarka 132 db, tenyészbika 0 drb, tarka tinó —, fehér — db, jármosbivaly — db, bonyhádi 24 db, bizlani való ökör — db, üsző fehér — db.

Fejős tehenekre meglehetősen kereslet volt, áruk 10-20 koronával emelkedett.

Következő árak jegyzetelték: Elsőrendű jármos ökör — középmin. jármos ökör — pár., alárendelt minőségű jármos ökör — Jármos bivaly — é. s. mm., — K.-ig páronkint. jobb minőségű jármos ökör — mm.-kint é. s., bekötői való ökör — K.-ig. Fejőstehenekért és pedig: Fehérszörű magyar tehén, 253 db szerbiai kevert származású tehén 140-240 koronáig darabonkint, bonyhádi tehén 240-340, kiv. — koronáig darabonkint.

Budapesti vágómarhavasár. 1900. évi április hó 26-án. (A budapesti közigazgatóság és marhavásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott: 2544 db nagy vágómarha, nevezetesen: 1316 db magyar és tarka ökör, 636 db magyar és tarka tehén, 253 db szerbiai ökör, — db szerb ökör, — db boszniai tehén, 6 db szerbiai tehén, 254 db bika és 79 db bivaly.

Minőség szerint: 837 darab elsőrendű hizott 1414 db középminőségű és 293 db alárendelt min. ökör — db elsőrendű hizott ökör, — db középminőségű ökör és — db alárendelt min. ökör; — db elsőrendű hizott tehén, — db középminőségű tehén, — db alárendelt minőségű tehén.

Vágómarhából a felhajtás mintegy 600 darabbal nagyobb volt, mint a múlt héten, minthogy azonban egy helybeli husfogasztás, mint idegen vevők részéről nyilvánult kereslet nagyobb volt, a múlt heti árak változatlanul föntartották magukat. Öreg nehéz mustra ökrök mint rendesen, ez időszerint nehezebben voltak eladhatók. Birkák a nagyobb felhajtás következtében 100 kg-ig 2 koronával hanyatlottak.

Következő árak jegyzetelték: Hizott magyar ökör jobb minőségű 58-64, kivételesen —, hizott magyar ökör középminőségű 52-58, alárendelt minőségű magyar ökör 46-50, jobb minőségű magyar és tarka tehén 42-64, kivételesen tarka tehén —, magyar tehén középmin., 42-64, alárendelt minőségű magyar és tarka tehén 42-64, szerbiai ökör jobb minőségű 48-60, kiv. —, szerbiai ökör középminőségű 44-46, szerbiai ökör alárendelt minőségű —, szerbiai bika 44-64, kivételesen —, szerbiai bivaly 32-44, kiv. — koronáig métermázsánkint élőszuliban.

Budapesti lóvásár. Budapest, 1900. április 26-án. (A budapesti vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére).

A vásár forgalma élénk volt. Felhajtott összesen 709 db. Eladatott 355 db. Jobb minőségű lovakból háttas 15 drb, eladatott 7 db, 280-360 K.-ért, könnyebb kocsiló (jukker stb.) 8 db, eladatott — db — K.-ért, nehezebb kocsiló (hintós) 30 db, eladatott 12 db 240-300 K.-ért, igás kocsiló (nehéz nyugoti faj) 50 db, eladatott 23 db 190-250 K.-ért, ponya 4 db, eladatott 0 db — K.-ért; közép minőségű lovakból: nehezebb félek (fuvaros ló stb.) 150 db, eladatott 72 db 120-185 K.-ért, könnyebb félek (parasztló stb.) 320 db, eladatott 200 db 72-120 K.-ért; alárendelt minőségű lovakból 132 db, eladatott 41 db 16-50 K.-ért. Bécsi vágóra vásároltatott 67 db, az állatkert és kutyák részére vásároltatott 5 db, tulajdonjogra gyanus ló lefoglaltatott — db, ragályos betegségre gyanus ló lefoglaltatott — db, takonykór miatti a gyepmesterhez küldetett — db.

Kőbányai sertésvásár. 1900. évi április hó 27-én.

(Első magyar sertésállás részvénytársaság telefon jelentése a „Köztelek” részére.) Az üzlet a hét végéről lanyha volt. Heti átlag-árak: Magyar válogatott 320-380 kilogrammos nehéz 110-112 fil., 280-300 kgrammos nehéz 108-109 fil., öreg 300 kg. tuli 104-108 fil., vidéki sertés könnyű — f. Szerb 104-107 f. Román tiszta kg. páronkint 45 kgr. ételsúlylevonás és 4% engedmény szokásos. — Éleség-árak: Tengeri uj 11-70 — koronáig, árpa 12-60 kor. Kőbányán átvéve. Helyi állomány: április 20-án maradt 35245 darab. Felhajtás: Belföldi 4184 darab, Szerbiából 1302 darab, Romániából — db, egyéb államokból — darab. Összesen 5486 db. Főösszeg 40731 db. Állomány és felhajtás együtt — drb. Elhajtás: budapesti fogyasztásra (I-X. kerület) 873 drb, belföldre Budapest környékére 571 drb, Bécsbe 127 drb, osztrák tartományokba 407 drb, Ausztriába — db. Német birodalomba — darab egyéb országokba — darab, összesen 1989 db. A szappangyárakban feldolgozott: szállásokban elhullott 1 darab, vagonokból kirakott hulla 1 darab, borsókásnak találtatott 9 darab, összesen 11 db. Maradt állomány 38742 drb. A részvény-szállásokban 6672 drb van elhelyezve. Az egészségügyi és tranzitszállásokban maradt IV/20. 2317 db. Felhajtás: Szerbiából 1302 db, Romániából — drb, összesen 3619 drb. Elhajtás: 1173 drb, maradt állomány 2446 drb és pedig 2446 drb szerb és — db román. Az egészségügyi szemlélnél jan. 1-től máig 88 drb a fogyasztás alól kivonatolt és technikai célokra feldolgoztatott.

Ingtatlanok árverései (40000 korona becsértéken felül.)

(Kivonat a hivatalos lapból.)

Május 2.	Budapesti ktr. tvszék	a tkvi hatóság	Csorba Arpadné	65940
Május 3.	Bpest I-III. jbiróság	a tkvi hatóság	Horowitz Malvina	88492
Május 3.	Mármaroszigeti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Stern Izsák	47444
Május 4.	Bpesti I-III. k. kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Horowitz Malvina	167832
Május 7.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Kellner Miksa	154992
Május 7.	Ujpesti kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Wagner Gyula és neje	55344
Május 8.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	dr. Tsche bull Aurélné	52160
Május 9.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Hegedüs Dániel	90358
Május 12.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Heisz Tamás	187828
Május 14.	Kis-kőrösi kir. jbiróság	a tkvi hatóság	özv. Sallai Sándorné	43800
Május 15-16.	Kisvárdai jbiróság	a tkvi hatóság	Okolicsányi Menyhértné sz. Jármy Ilona	123214
Május 16.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Rezsny Aurél	90000
Május 16.	Ujvidéki kir. tvszék	a tkvi hatóság	Kitzweger Imre	56000
Május 17.	Váci kir. jbiróság	a tkvi hatóság	szalassi Szaláchy Sándor	288000
Május 17.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Weisz József és neje Kalada Mária	55104
Május 18.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Novák Tibor	607470
Május 19.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Krug Teofil	404764
Május 21.	Debreczeni kir. tvszék	a tkvi hatóság	Madarász Sándor	66366
Máj. 27.	Ar-Maróthi kir. tvszék	a tkvi hatóság	Dittrich Gyula	2.0585
Május 31.	Kisvárdai kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Ferenczy Emil és neje br. Vay Hedvig	213447
Junius 2.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Révay Manó	75889
Julius 2.	Élesdi jbiróság	a tkvi hatóság	Borzeviczy Béla	43266

Elsőrangú hazai gyártmány.

Gőzszeplők

Pontos cím: **ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR**

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedül gazdasági gépgyára, mely a gazdálkodáshoz szükséges **összes** gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakkavagó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szeceksavagók Morzsólok

A Szegedi kenderfonógyár részv.-társ. Szegeden

ajánl arató gépekhez való elismert kitünő minőségű

manila kévekötofonalat,

valamint egy külön eljárással a célnak époly jól megfelelően előállított, több nagy uradalomban kipróbált, **20%-al olcsóbb**

kévekötofonalat magyar kenderből

minden aratógép szerkezetnek megfelelő gombolyagban.

Ugyanott gazdasági kötélárak és valódi kenderzsákok jutányos árban kaphatók.

822

Földbirtokosok, gazdák és raktár-vállalatok stb. figyelmébe.

Austria-Magyarországon, általam bevezetett s mindenki által hasznosnak elismert

ponyva-kölcsönző intézetem

ajánl igen csekély kölcsön díj mellett 96 □ mtr. és 48 □ mtr. nagyságu telített

kazal ponyvákat,

vasuti waggonok és más mezoi termékek betakarására szolgáló ponyvákat, továbbá 12 □ mtr. nagyságu, behordáshoz alkalmas **szekérponyvákat**, miáltal saját ponyvának beszerzése megtakaríttatik. Ugyazintén

zsákok is kölcsönöztetnek

igen olcsó árak és előnyös feltételek mellett. Ugyanitt legolcsóbban szerezhetőek be új és használt

726

telített ponyvák,

valamint **szekérponyvák** 7 korona és 9 korona, továbbá új és használt

zsákok

minden nemben, gabona, faszén, liszt és korpás zsákok stb.

Minden 50%-kal olcsóbb mint bárhol.

Ócska zsák és ponyva minden mennyiségben a legmagasabb áron megvételtek.

NAGEL ADOLF

Budapest, V. Arany-János-utca 12.

TELEFON. Sürögöny-cím: Nagel Adolf, Budapest.

Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 krért (portómentesen)

kapható kiadóhivatalunkban

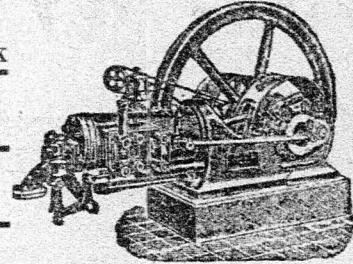
Gazdaságok, iparosok és malmok részere ajánlja a DREZDAI MOTORGYÁR Részv.-Társas. (ezelőtt HILLE)

a legjobbnak elismert gáz-, benzin-, petroleum- és acetylen-motorait 1-100 lóerőig és locomobiljait.

Nagyszerű ujtások

szabadalmazott

szerkezettel.

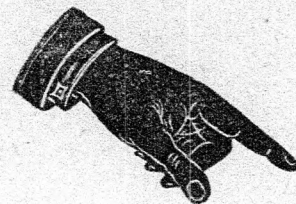
Minden kiállításon

és versenyen első

díjakkal és érmek-

kel kitüntetve.

Vezérképviselőség: Gellért Ignác és Társa, Budapest, VI., Eötvös-u. 48. FŐKÖMÜHELY BUDAPESTEN.

Importált eredeti angol kosok

kaphatók:

PICK OSWALD-nál

BUDAPEST,

VIII., Külső-Kerepesi-ut 1. sz.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tesszük, hogy a kereskedelemügyi magy. kir. miniszter ur Ó nagyméltósága folytán f. évi május hó 1-től kezdve a) a budapest-szolnoki vonalon fekvő: Szecső állomás neve Tápió-Szecső-re, b) a szolnok-nagyvárad-i vonalon fekvő: Saap állomás neve Sáp-ra, c) a szajol-aradi vonalon fekvő: Mező-Tur állomás neve Mezőtur-ra, Mező-Berény állomás neve Mezőberény-re, Csaba állomás neve Békés-Csabá-ra, d) a nagyvárad-szegedi vonalon fekvő: Szalonta állomás neve Nagy-Szalontá-ra fog változtatni.

Aradon, 1900. április hó.

Az üzletvezetőség.

Magyar Fenyőmag Pergető Gyár

erdészeti magkereskedés

FARAGÓ BÉLA

ZALA-EGERSZEGEN.

Ajánl mindennemű hazai s külföldi legmagasabb csiraképeségű tü és lomblevelű

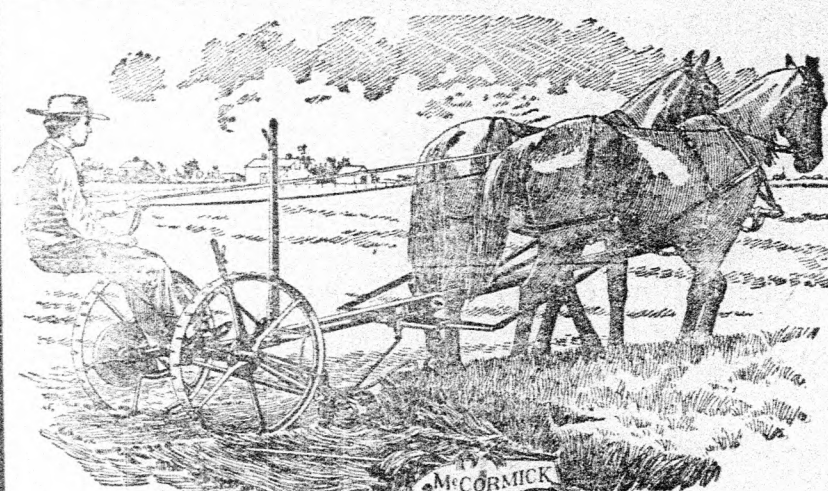
Erdei vetőmagvakat

TÖLGYMAKKOT s gyümölcsfa magvakat.

Kitüntetve diszoklevél, arany és ezüstéremmel s számos erdészeti hatóság elismerő nyilatkozatával.

431

Árjegyzék bérmentve.

Mc Cormick Harvesting Machine Company.

Chicagói aratógépgyár.

Kévekötoaratógép. Marokrakóaratógép.

Fűkaszalógép. Szénagyűjtő-gereblye.

Kaszareisítő. Kévekötozsineg.

Nemrég nyitottuk meg Budapestén új üzletünket és azt magunk vezetjük egyenesen saját üzemünk szerint. Ezen idényben szolgálhatunk tiszta manillakötozsineggel, melyet chicagói gyárunkban gyártottak.

Képes árjegyzékért és utmutatásokért tessék az alul jelzett címhez fordulni:

Mc Cormick Harvesting Machine Company.

WILLIAM J. STILLMAN, igazgató.

Budapest, V., Váci-ut 38. szám.

Lóárverés.

Tótmegyeren Méltóságos gróf Károlyi Lajos ur méneséből folyó évi május hó 4-én délelőtt 10 órakor kezdendő árverésen a következő lovak kerülnek eladásra:

1 db	10 éves angol telivér kancza
2 "	4 " " " " kancza és herélt
2 "	5 " " " félvér kancza
16 "	4 " " " " kancza és herélt

Volontäere, Preferment, Millerjung, Netherawon, Fenygyerek, Bögöner angol telivér mének ivadékai.

3 darab 4 éves amerikai félvér kancza és herélt, Dirego és Teconcha amerikai ügető mének után.

1 drb	4 éves oldenburgi herélt
2 "	3 " " pinzgau mének
1 "	5 " " " kancza
15 "	mustra igás ló.

Előzetes bejelentés esetén a tótmegyeri állomáson fogatokról gondoskodva lesz.

Jószágfelügyelőség.

788

Czukorrépa, burgonya és salétrom permetező

(szabadalmazott).

A szegedi kiállításon „új és
figyelemre méltó” jelzővel
kitüntetve.

A szükségelt ötszörös erőki-
fejtésnek megfelelőleg sza-
badalmazott szivattyuszer-
kezettel ellátva.

Az orrmányos bogarak ellen használható chlorbaryum és rovarin permetezéshez. A burgonya peronosporája elleni permetezéshez. A salétromnak oldat alakban bármely oldat alá és a trágyalé permetezéshez. A csigák ellen (lema melanopus) thanatonnal történő védekezéshez.

A háromsoros permetező egy pillanattal alatt minden sortávolságra beállítható. Az ötszörös pedig egy méter széles zárt sikot permetez.

Munkaképessége 3 kat. hold.

E tökéletes permetezők kaphatók alólirott fel-
találónál.

Ismertetés ingyen és bérmentve

703

Veszelei Zsigmond

DOMBOVÁR, posta-, táviráda- és vasútállomás.

35165. szám. II/26.

Haszonbérbeadási árverési hirdetmény.

Az aradi jószágigazgatóság kezelése alá tartozó

kincstári földbirtokok, halászati jogok

közül különböző időtartamokra az alább irt helyeken és időben megkezdendő nyilvános árveréseken bérbe fognak adni:

1. Aradon a kir. jószágigazgatóságnál 1900. évi április hó 27-én d. e. 8 órakor földbirtokok, továbbá halászati jog.
2. Lippán a kir. kincst. ispánságnál 1900. évi április hó 30-án d. e. 8 órakor földbirtokok, továbbá halászati jogok.
3. Temes-Szt.-Andráson a kincstári ispánságnál 1900. évi május hó 4-én d. e. 9 órakor földbirtokok és halászati jogok.
4. Dentán a kir. kincst. ispánságnál 1900. évi május hó 7-én d. e. 9 órakor földbirtokok.
5. Pancsován a kir. kincstári ispánságnál 1900. évi május hó 8-án, d. e. 9 órakor földbirtokok és halászati jog
6. Nagybeckereken a kir. kincstári ispánságnál 1900. évi május 10-én d. e. 8 órakor földbirtokok.
7. Kulán a kir. kincstári ispánságnál 1900. évi május hó 12-én d. e. 9 órakor földbirtokok.
8. Dantován a község házában 1900. évi május hó 14-én d. e. 9 órakor Dantovai Böde nevű földbirtok.
9. Lugosi kincstári ispánságnál 1900. évi május hó 17-én d. e. 9 órakor kiskostélyi majorföld, továbbá tápiai halászat.

Ajánlatok írásbelileg és szóbelileg tehetők.

Írásbeli ajánlatok egykoronás bélyeggel, 10% bánatpénzzel ellátva, kellő jelzésű és pecséttel zárt borítékban az árverés megkezdéséig az illető kincstári ispánságnál, vagy 3 nappal az árverés kezdetét megelőzőleg az aradi kir. jószágigazgatóságnál nyújthatók be.

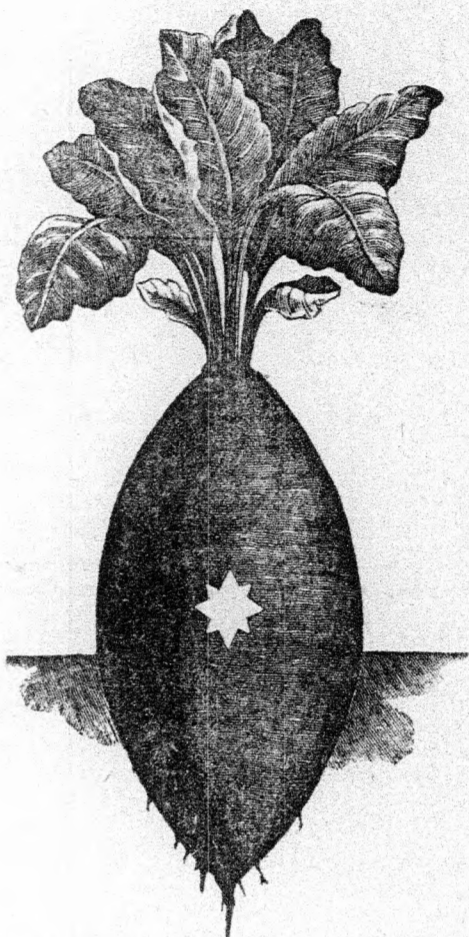
A részletes feltételek a fent említett kincstári ispánságoknál és az aradi kir. jószágigazgatóságnál megtudhatók.

Budapest, 1900. évi április hó 23-án.

843

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Impregnált csillag * jegyű

takarmány répa-mag

Mint hogy tudomásunkra jött, hogy a törvényesen bejegyzett csillag * védjegyet viselő és a 88.000-ik sz. a szabadalmazott eljárással **impregnált takarmányrépa**-magvainkat számos esetben hamisítják, a mennyiben egyes vidéki kereskedők néhány zsák csillagjegyű répamagot rendelnek és ha ez elkelt, akkor mindenféle esekélyebb értékű magot árusítanak a csillagjeggyel ellátott zsákokban, hogy ez által azt a hiedelmet keltsék, hogy a zsákokban az általunk termelt és **impregnált takarmányrépa** foglaltatik, szükségesnek tartjuk a magyarországi tisztelt gazdaközönséget értesíteni, miszerint a valódi csillag * jegyű

Olajbogyó-alaku takarmányrépa.

== impregnált ==

takarmányrépa-magvak

Magyarország, Felső- és Alsó-Ausztria valamint Morvaország részére kizárólag egyedül csak a

Mauthner Ödön

es. és kir. udvari szállító magkereskedő cégnél

Budapest VII. ker., Rottenbiller-utca 33. szám és VI. ker., Andrássy-ut 23. szám kaphatók.

Az általunk termelt és impregnált fajták, egymint

Sárga Oberndorf,
Vörös Oberndorf,
Sárga olajbogyó,
Vörös olajbogyó,

Sárga Eckendorf,
Vörös Eckendorf,
Sárga Mammuth,
Vörös Mammuth,

melyek mint említettük, — Magyarországon egyedül csak a

Mauthner cégnél

kaphatók, különösen kitűnnek azért, hogy

1. csirázási energiájuk erősebb. Magas csirázó képesség mellett, gyorsabb és erőteljesebb a kikelésük. Kitűnnek továbbá
2. a fajtáknak fajazonossága által, tudniillik alakra és színre nézve,
3. a magvak leggondosabb tisztítása és végre a meglepő nagy termés által.

Jaensch Gusztáv és Társa

ascherslebeni (Északnémetország) birtokosok és magtermelők.

Mammuth takarmányrépa.

GANZ és TÁRSA vasöntő és gépgyár r.-társ. **Budapesten.**

Petroleummal és adómentes benzinnel hajtott motorok gazdaság céljaira
(BÁNKI és CSÓNKA szab. rendszerre).

Mechwart-féle gőzekék és petroleumekék.

Hengerszékék, kőjáratok és teljes malomberendezések.

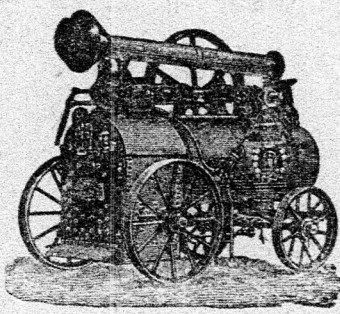
Turbinák. — Villamos világítás és erőátviteli berendezések.

Részletes árjegyzékeinket kivanatra megküldjük.

Fehér Miklós

gépgyára
Budapest, IX., Üllői-út 23. szám.

CSEREÜZLETEK lokomoblok és csep-
lógépekre költet-
nek.

Ajánlja a m. kir. államvasutak gépgyárában készült gőzcsepplő garnitúrákat, Compound lokomoblokot stb., raktáron tart mindennemű gazdasági gépet, földmívelési eszközt, továbbá

jól kijavított

lokomoblokot és csepplógépet különböző gyártmány és nagyságban, ajánlja jól felszerelt gépműhelyét gépek javítására és malomszerelvények gyártására.

Mérsékelt árak, kedvező fizetési feltételek.

630 Árjegyzék ingyen és bérmentve.

ALAKULT 1856.
KÜHNE E.

a nyári időnyre ajánlja elismert szerkezetű, és kivitelű eredeti amerikai „Osborne”-féle

fűkaszaló gépeit szénaforgatóit marokrakó és kévekötő aratógépeit,

melyek hazai földön is ismételve legelső díjakkal kitüntettek.

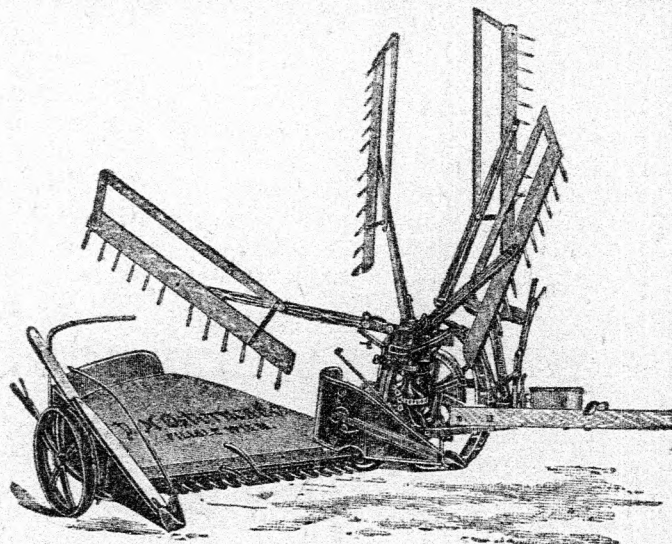
Saját készítményű szénagereblyék legjobb körisfából. Egy és több soros kapálógépek (Columbia cultivátor 68 korona).

Járgányos és motoros csepplógépek rosták, konkolyozók. Részletes árjegyzékek rendelkezésre állanak.

gazdasági gépgyára **MOSONBAN.**

Főraktár:

Budapest, VI., Váci-körút 57 a.

Méhészeknek és baromfitenyésztőknek fontos!!

Saját érdekében

kérem sziveskedjek elvásnai az első magyar kereskedelmi méhteleg — és a vele kapcsolatos állattenyésztési cikkek raktárának 1900. évre szóló sok újdonsággal gazdagított képes árjegyzékeit, melyek dúd választékát tartalmazzák a méhkastáraknak és méhészeti segédeszközöknek a mesterséges baromfiköltőgépeknek és felnevelési szereknek; továbbá tyúk, galamb és madár-etetők, tyúkök, galambházak és madárkalitkák stb.

Árjegyzékeket külön a méhészeti, s külön a baromfitenyésztési cikkekről ingyen és bérmentve küldök.

Czime e legrégibb, általános jóhírnévű és minden kiállításán kitüntetett üzletnek: 768

Kühne Ferencz első magyar kereskedelmi méhteleg, Budapest, I., Attila-u. 99 151.

HOTTER F. J. R. Szt. József-gyógyszertár a sz. Józsefhez BÉCS, XII. 2., Schönbrunnerstrasse 182.

<p>Hotter-féle Absorbint 1 palack 6 —, 1/2 palack 3.50. Eltávolít mindennemű kígyó- és zseros pestisbaktériát, a néki, hogy a szét bontott lenné. Erősíti a megtámadott és gyenge makat, eltávolít és bontja tesz minden esomót az izmokon és magóv minden gyulladástól; különösen bevált epebajnál, csülök-daganatnál, pajabítyókánál, vastag térdnél, csomókórák az izmok, veség okoknál, dagamókórák, a hol ilyenek fellépnek. A föld k remegését megszünteti és meggyógyítja a szűzassókat.</p>	<p>HOTTER ALLATGYÓGYKÉSZÍTMÉNYEK A jelenkor legkiválóbbjai, melyek számos bizonylat szerint semmi más hasonlószerék által hatásukban el nem érhetők. Raktárak a gyógyszerárakban és drogériákban. Főraktár: TÖRCE JÓZSEF Gyógyszertár BUDAPEST, Erőly-utca 12.</p>	<p>HOTTER-FÉLE TRAINING-FLUID 1 palack 1 fnt 20 kr. Az inak és izmokat a magas öreg korig állandó erőben és frissen fenntartja, az állatot a bedörzsölések után a legnagyobb fáradalmakra és vontatásra képesíti. A túlerőltetés következményeinek, bémulás, szagatás és merevedésnél megépítő sikerrel alkalmazandó.</p>
<p>Hotter-féle Agril tappora lovak és szarvasmarháknak, 1 csomag 80 kr. Kiváló rókák a takarmányhoz az állat ereje és egészségének fenntartására; minden vesemáj-, hólyag- és idegbajnál alkalmazandó.</p>		<p>HOTTER I. ÉS II. SZ. DISZNÓPORA 1 kilo 1 fnt 20 kr. Legjobb étrendi szer a disznókétféltágyának és az azzal járó emésztésnek előmozdítására; kitűnően bevált orbáncznál. A II. számú hasmenésnél alkalmazandó.</p>
		<p>HOTTER-FÉLE HOLIKA ELLENI CSER 1 üveg 1 fnt 50 kr. Lovaknál mindennemű kolika és hurly felakadás, szarvasmarháknál pedig puffadás ellen alkalmazandó.</p>

SZIVATTYUK MÉRLEGEK,

minden nem, híz, nyilvános, mezőgazdasági és iparczélokra.
Legjobb gumm- és kender tömlők.
Mindenféle csövek.

legújabb javított rendszerű tízedes, százas és hidmérlegek fából és vashól, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari czélokra. Embermérlegek, mérlegek házi használatra, baromtermégek. Commandit-társaság szivattyu- és mérleggyártásra.

Arjegyzékek ingyen és bérmentve. **W. GARVENS, Wien,** I., Walfischgasse 14. sz. Schwarzenbergstrasse 6.

CARBOLINEUM
AVENARIUS SZABADALMA,
25 év óta a legjobban bevált **faconserválószert**
rothadás és gomba ellen.
!! Utánzásoktól óvakodjunk !!
AVENARIUS R.
carbolineumgyára
Amstetten, Alsó-Ausztria.
579 Iroda:
WIEN III/1, Hauptstrasse 84.

Lucernát, lóherét, fűmagvakat

minden célra és minden egyéb gazdasági czikket.

Vetőmagot

a legjutányosabb áron és garantált jó minőségben.

Mindenkor a legmagasabb napi áron, készpénzfizetés mellett vásárolok lóherét, lucernát és egyéb magvakat és kérek mintázott szíves ajánlatokat.

KRAMER LIPÓT, BUDAPESTEN, V. ker., Akadémia-utca 10. sz.

Telefon.

Sürgönczim: „CERES” Budapest.

Telefon.

Arjegyzékkel és részletes külön ajánlatokkal kívánatra szolgálunk.

AJÁNLÓK:

Kocsikenőcsöt, Petroleumot,

Zsákokat, takaró- és szekerponyvákat, kátrányfestékeket, fedéllakat,

MŰTRÁGYÁT

Olasz szaponáriát tiszta vastag gyökerekből őrölve.

GÉPOLAJAT,

u. m. valódi tiszta olivajajat, elsőrendű savtalanított repceolajat, stb.

Szalonnát

Fertőtlenítő szereket,

u. m. karbolsav, karbolpor, creolin, zöldgálicz stb. rézgálicz karbololeumot, keserűsöt csudasót stb.

Tejgazdasági Zsebnaptár

az 1900-ik évre

ELSŐ ÉVFOLYAM.

Szerkesztő és kiadja:

JESZENSZKY PÁL

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkárja.

Ára: O. M. G. E. tagoknak, a Gazdatisztek Orsz. Egyesülete, valamint a Tejtermelők Egyesülete tagjainak ajánlott küldéssel
1 frt 65 kr.

Bolti ára 2 forint.

Tejgazdasággal foglalkozóknak nélkülözhetetlen.

Megrendelhető a „Köztelek” kiadóhivatalában,
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

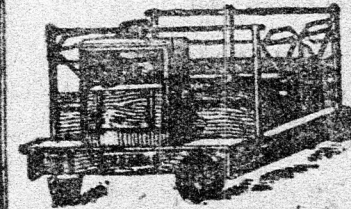
Fairbanks mérlegek a legtekélyesebb mérlegszerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, teletölthető fémmerőkarokkal bírnak s a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik.

Tartósság, pontosság és könnyű kezelésük miatt fogva egy hazánkban, mint a külföldön a legelső díjat nyert legkiválóbb mérlegek. **Gazdasági-, szeker-, marha-, zsák- és raktári**

mérlegeinket

szárazon és a céljuk megfelelő szerkezetükkel fogva különösen a gazdaságok és uradalmak részére a legelőnyösebben ajánljuk. A jutányos árakban, melyek súlyokkal számított jobb kivitelű tízes mérlegek áráinál nem magasabbak, a hitelesítés, csomagolás és loco vasutára való feladás költségei már befoglaltnak. — Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek. Gyártásunk állami felügyelet alatt áll. Megrendelések közvetlen központi irodánkhoz, Andrássy-ut 14. címzendők. Arjegyzékkel, felvilágosítással szintén központi irodánk szolgál.

FAIRBANKS MÉRLEG és GÉPGYÁR részvény-társaság,
BUDAPEST, Andrássy-ut 14. Gyár: Külső Váci-ut 156.

A budapesti marhavásártéri vásári-pénztár részvénytárs.:

szarvasmarha, borjú, juh, kecske, bányászati és sertések

bizományi eladásával

foglalkozik.

A bizományába küldött állatokat — kísérő nélkül lehet feladni. A tulajdonosnak az eladásnál nem szükséges jelen lenni. A feladott állatokra a feladási-vevény ellenében megfelelő **előleg**et nyújt hatóságilag megállapított kamatláb mellett.

Vasúti küldemények címzendők:

Vásárpénztár, Budapest, Ferencváros.

Levél-, sürgöny, telefonczím: VÁSÁRPÉNZTÁR—BUDAPEST.

35

RENDSZERES

MALOM-berendezések

és egyes MALOMGÉPEK,

termény-tisztító - művek

gabonaraktárak (silos) részére.

GRAEPEL HUGÓ

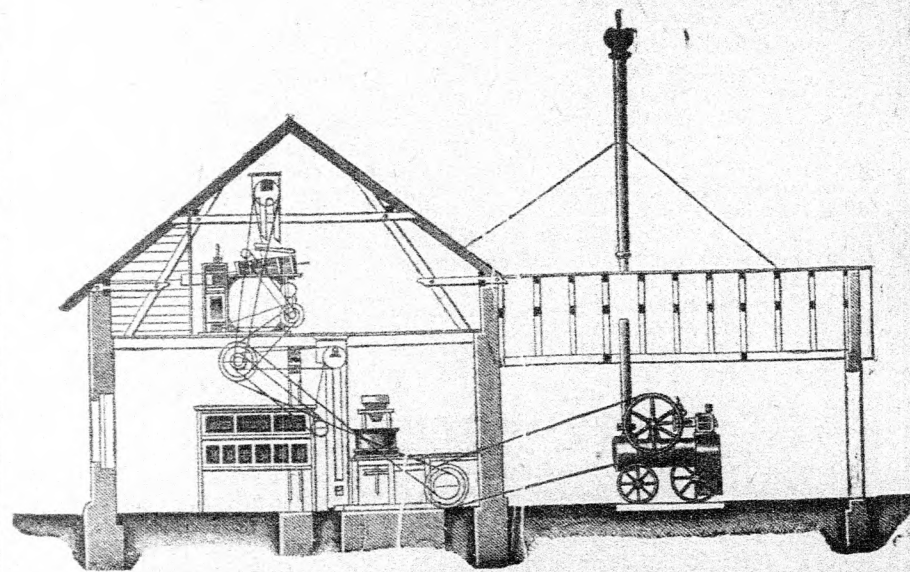
gép- és rostalemezgyár, malomépítész

Marshall, Sons & Co. Lmtd

angolországi gépgyár vezérigénynöke

7626

BUDAPESTEN, V. ker., Külső Váci-ut 46. szám.

FUCHS és SCHLICHTER.
Budapest, VI. Jász-utca 7.

Csakis

a

Hazai Ipart pártoljuk.

Fejtrágyázásra

rétek, hereföldek és takarmányvetésekhez,
éppúgy elmaradt vagy hiányos vetések feljavítására és
pótlására kiválóan ajánlható

a kőbányai szárított sertéstrágya

50 kgos zsákokban,
2,07 nitrogén, 1,97% phosphor és 1,77 kálium tartalommal.
A szárított sertéstrágya teljesen bűzmentes és kézzel szórható.
Prospektusok ingyen és bérmentve.

Budapest-kőbányai trágyaszárító-gyár.
BOSÁNYI ENDRE és TÁRSA
Budapest, V. ker.

KAINIT

nagyban és kicsinyben.

Megrendelhető az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkártól
hivatalánál (Budapest Köztelek).

Árak:

nagyban waggon-rakományként ab Leopoldshall-Stassfurt,
ömlesztett állapotban 106 frt, zsákban szállítva 130 frt. A vas-
uti szállítási költség a különböző távolságu rendeltetési állomá-
sok szerint 130—140 frt között váltakozik.

Kicsinyben mm.-ként zsákkal együtt budapesti raktárunkból egye-
sületi tagok részére 2 frt 80 kr., nem tagoknak 3 frt.

A megrendeléssel egyidejűleg a kainit árát egyesítetjük pénz-
tárhoz beküldeni kérjük, a szállítási költségek a küldemény
átvitelénél fizetendők.

HAMPEL JÓZSEF

gép- és láncszivattyúgyára

WIEN, II/7., Hellwagstrasse 10.

ajánlja szab.

láncszivattyúit

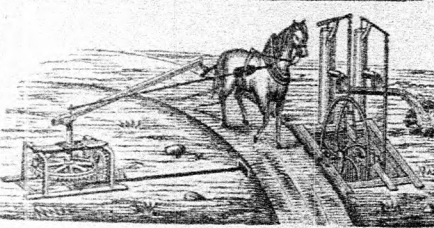
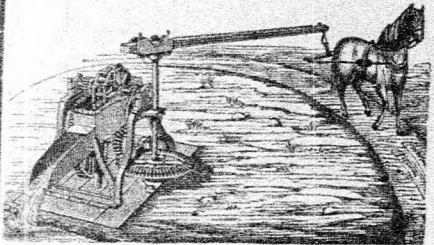
rétek, konyhakertek, díszkertek és fajs-
kolák vizeinek levezetéséhez. Munkaké-
pesség óránként 200—800 hectoliter.

Lójárgány

1—4 kertesőnek egyszerre való hasz-
nálatához. Nélkülözhetetlen mély ku-
tánál.

Használt láncszivattyúk és járgányok
állandóan raktáron vannak.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Eladó

szőlővessző.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület

„Istvántelki immunis“ homoktalaju

szőlőjéből a következő

európai és gyökeres szőlővesszők
eladók.

1 éves gyökeres európai vesszők.		2 éves gyökeres európai vesszők.	
Olasz Rizling	15,000 ezre 10 frt	Veltelini piros	3,000 „ 10 frt
Nagy Burgundi	4,000 „ 10 „	Madelaine angevine	1,000 „ 10 „
Mézes fehér	3,000 „ 10 „	Tramini piros	3,000 „ 10 „
Szent-Lőrincz	2,000 „ 10 „	Piros Bakar	1,000 „ 10 „
Nemes Kadarka	500 „ 10 „		
		Olasz Rizling	4,000 ezre 14 frt

Megrendelések az

Országos Magyar Gazdasági Egyesület
igazgatójához

Budapest „Köztelek“ intézendők.

Az elszállítás tavasszal történik a megrendelés sorrendjében. A megrendelésnél a
vesszők fele ára előre beküldendő, hátralévő rész utánvétellel szedetik be.
Csomagolásért és vasútra szállításért ezrenként 1 frt számíttatik.

Igazgató.

Magyar királyi államvasutak.

Gyors- és teher-árufelvételi hely Budapest
Lipótvárosban.

A székes fővárosi közönség nagy része nem bír tudomással arról, hogy
a magyar kir. államvasutak igazgatósága már éveket ezelőtt „Budapest lipótvárosi városi-iroda“ címen irodát rendezett be a Lipótvárosban — Arany
János-utca 19. sz. alatt, — a hol a vasúton elszállítandó gyors- és teherárúk
1000 kgm. súlyig feladhatók, melyekről végleges átvételi elismervények (fel-
adási bevények) szolgáltatnak ki.

Terjedelmes, tűzveszélyes és oly árúk, melyeknek vasúton való szállítása
különös feltételekhez van kötve, a felvétel alul ki vannak zárva.

Hivatalos órák hétköznapokon reggel 8 órától 12 óráig és d. u. 2 órától
7 óráig vannak megállapítva, — a törvényes munkaszüneti napokon azonban
az iroda nincs nyitva.

Az ezen városi irodában feladott árúknak az illető pályaudvarokra való
bifurázásáért következő illetékek számíttatnak fel:

a) gyorsárúkért:	
10 kgm. súlyig	10 kr.
10—50 kgm	20 „
minden további 50 kgmért	15 „
b) teherárúkért:	
50 kgm.	20 kr.
minden további megkezdett 50 kgmért	10 „

Mint hogy a szállítmányok csekély díjazásért a fő- és székváros IV—IX.
kerületéből a lakásról ezen városi felvételi irodába is elszállítatnak, — a szállí-
tító közönség azon előnyös helyzetben van, hogy szállítmányait nem kénytelen
a távolos pályaudvarokra tetemes költséggel személyesen kiszállítani és ott
a feladó bevény átvételéig órákat elöltetni, — hanem módjában áll ezen teendőt
egy levelező lap útján a vasutintézetrel közvetlenül elvégeztetni, — miért
is a magyar kir. államvasutak igazgatóságának ezen intézkedése a szállító
közönség érdekét nagy mértékben előmozdítja.

Az igazgatóság.

Kalmár Vilmos

Budapest,

VI. kerület, Teréz-körút 3. szám.

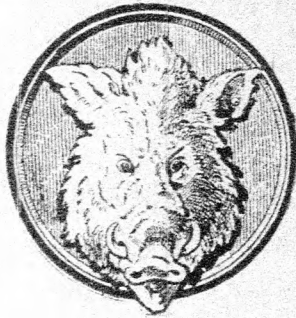
a csehországi Thomas-művek magyarországi vezér-
képviselője ajánl:

Thomasfoszfátlisztet (Thomassalak),
„Martellin“ dohánytrágyát, Kainitot.

— A műtrágyák beltartalmáért szavatolok. —

Legujabb szerkezetű kitűnő trágyaszóró gépek
a legolcsóbb áron. 40

— Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. —

Sertésenyésztők figyelmébe.
A 13652. szám alatt szabadalm.
SOMOGYI GÉZA-féle
állatok emésztését elősegítő por
mindenféle

sertésbetegségek
ellen

sikeres hatással bír.

A 13652. sz. magy. kir. szabadalmi okiratnak kivonata.

Jelen találmány tárgya egy eljárás, áll a táppor előállítására, melyet állatok, különösen sertések úgy folyékony, mint szilárd táplálékába belekeverve, annak emészthetőségét megkönnyíti.

Mint a tapasztalatok bizonyították, ezen tápporral ellátott táplálék az állat szervezetére igen jótékonyan hat, a mennyiben annak ellenálló képességét betegségek ellen már aránylag rövid használat után nagy mértékben növeli.

Figyelmeztetés.

A por, melyet az étellel együtt bevesz a sertés, a gyomorból megemésztés után a vékonybélbe kerül, a hol az tovább emésztődve annak alkalmas részei a bél szivó edényei (bolyhai) által felszívódnak s a tápláló szervek erein keresztül a vérbe vitetnek és számtalan véredény által szétterjednek a test minden részébe; innen van tehát az, hogy a por tartalma szerint **belsőleg hat**, mert ha találmányom rendszeresen használva lesz, sikeres eredménnyel jár és bármely állatnál alkalmazható.

Használati utasítás.

Ha az állat nem eszik és nem emészt, hetenként 2-szer 3 deka 1/3 evőkanállal adandó naponta.

Ha az állat gyengélkedik, az első két nap 5 deka 2/3 evőkanállal naponta. Azonban, ha betegségbe megy át, két napon át 8 deka 4 evőkanállal etetendő. A por kevés hig étellel keverendő.

Elismerő leveleka legnagyobb uradalmakból vannak.
Kapható mindenütt.

1/4 kg doboz 90 fillér (45 kr.), 1/2 kg. doboz 1 korona 80 fillér (90 kr.)
Készítő **SOMOGYI GÉZA, Arad.**

341

Balatonparti villatelek.

A szepezdi határban, azaz Rév-Fülöp és Füred közt
vagy

10—12 villatelek eladó,

a lehető legolcsóbb árban; a fekvés kis magaslapon gyönyörű és mögötte szép fiatal erdő van, épületek helyben megszerezhetők. A reflektánsok kéretnek

Virus Vincze tisztartóhoz,

Lesencze-Tomaj, Zalamegye fordulni. 820

Mindenki saját szerencséjének kovácsa.

Török A. és Tsa.

BANKHÁZA, BUDAPEST,

osztálysorsjáték osztály, főáruda, Váci-körút 4.

Flók: Muzeum-körút 11.

I. oszt. 1/4 sorsjegy 3 frt. — I. oszt. 1/4 sorsjegy 6 frt.

I. oszt. 1/4 sorsjegy — 75 kr. — I. oszt. 1/4 sorsjegy 1 frt 50 kr.

Árverési hirdetmény.

Az alsó-lendva-lentii uradalom főbérnöksége ezennel közhírré teszi, hogy saját tenyésztéséből befogásra kerülő muraközi fajtisza, tenyésztésre alkalmas szépen fejlett

13 darab 4 éves kancza csikót,
továbbá nehéz igazásra való

12 darab 4 éves herélt csikót
e hó 30-án délelőtt 10 órakor petesházi majorjában (vasutállomás Mura-Szerdahely) nyilvános árverésen egyesleg áruba bocsájt.

Vasuton érkező revőknek úgy az alsó-lendvai mint a mura-szerdahelyi állomáson kocsit bocsájt rendelkezésére a főbérnökség, ha eziránt megkeresés érkezik hozzá. 802

Magy. kir. államvasutak.

53820/900. C/1. sz.

Hirdetmény.

Oszták-magyar vasuti kötelek. Dél-nyugat-oszták-magyar vasuti kötelek. Magyar-boszniai közös forgalom. Reexpedicionális kedvezmény a „Czeglédi ipar- és kereskedelmi részvénytársaság“ czeglédi tárházába betárolt gabona stb. küldeményekre nézve.

A czeglédi ipar- és kereskedelmi részvénytársaságnak Czegléd állomással sinösszeköttetésben álló czeglédi tárházába vasuton érkező és onnan vasuton továbbítandó gabona, hüvelyesek, olajmagvak, olajpogácsa, liszt- és őrlemény-küldeményekre nézve teljes kocsiakományokban való szállítás esetén, a Magyarország és Ausztria tárházaiában betárolt és azokból reexpediált áruk kezelésére és elszámolására vonatkozó 1899. évi január hó 1-től érvényes határozmányok betartása mellett, folyó évi április hó 15-től kezdve a reexpedició kedvezménye, vagyis az eredeti feladási állomástól a végleges rendeltetési állomásig a továbbítás idejében fennálló közvetlen díjtétel alkalmazása az alábbi feltételek és módoszatok mellett az oszták-magyar vasuti kötelekben a Dél-nyugat-oszták-magyar vasuti kötelekben és a magyar-boszniai közös forgalomban engedélyeztetik. — A reexpedició kedvezménye csak oly viszonylatokban szállítandó küldemények után nyer alkalmazást, a mely viszonylatok forgalma a fennálló irányítási szabályok értelmében Czegléden átvezetettik, ha az illető küldemények a „Czeglédi ipar- és kereskedelmi részvénytársaság“ czeglédi közraktárába címmezvég és ezek által a betárolás napjától számított 12 hónapon belül továbbítás céljából újból feladatnak. — Megvan azonban engedve a fuvarleveleken azon céget is megnevezni, mely tulajdonos, illetve közvetítő gyanánt szerepel. — A közvetlen díjtételeken kívül reexpedicionális illeték gyanánt 100 kg-nt 3 fillér számítatik. — A reexpedició kedvezményéből kizárják oly küldemények, melyek utirányelőrissal ellátott fuvarlevelekkel adatunk fel. — A reexpedició kedvezménye rendszerint a küldeményeknek a közraktárból való továbbítása alkalmából rovatolás útján alkalmazatik és pedig Czegléd állomás által a küldemények beérkezése alkalmával kiállított rovatlapkivonatok alapján, melyeknek a közraktári gondnokság azon írásbeli megkeresésével kell ellátva lenniök, hogy a küldemények a közvetlen díjtételek alkalmazása mellett továbbítottassanak. — Egyebekben a küldemények betárolására, a reexpedicionális kedvezmény alkalmazására és a szállítási díjak kiegyenlítésére a tárházakban betárolt és ott reexpediált küldemények kezelésére és elszámolására vonatkozó 1899. január hó 1-től érvényes tárházi határozmányok mérvadóak.

Budapest, 1900. április 17.

Magy. kir. államvasutak a részes vasutak nevében is.

(Utányomás nem díjazatik.)

Gazdasági üzemekben, uradalmakban, tejgazdaságokban, szeszgyárakban stb. kitünően bevált
évek óta

Porcellán-Email-Festékünk (Pef) mint elegáns fal és mennyezet mázolat, melyen penész és gombaképződés lehetetlen. Mindenkor mosható, kemény, porcellánszerű felületet nyújt, mely **tej és vajkezelési helyiségek, gépházak, konyhák, fürdőszobák, folyosók, istállók, klozetek stb.** részére felelőleg készült.

Bessemer-festékünk (védjegyűllő) mint **feltétlenül megbízható rozsdavédő szer** mindennemű vasszerkezetek, vas és hullám bádogletek, tartók, kerítések, rácsok, gépek stb. részére. — Mint famázolat is kitünő konzerváló szer. Tartósabb, szaporább és a különféle behatásoknak sokkal jobban ellenáll, mint minium és olajfesték.

Kimerítő ajánlattal és prospectussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

Actiengesellschaft Stahlwerke Weissenfels
ezelőtt Goeppinger & Co.
Weissenfels, Oberkrain.

Szabadalmazott
aczell hordók

A hordóban levő folyadék nem veszít súlyából kiszivárgás, felszivódás és apadék által. Nincs tüzeveszély.

Petroleum, benzín, festékek, spirítusz, olajok, alkáliák stb. részére.

Kapható minden vaskereskedésben.

Amerikai szabadalmazott aczelláncok forrasztás nélkül.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve.

7217

Magyar kir. államvasutak.
60587/C. I. szám 1900.

Hirdetmény

a magyar kir. államvasutak vonalain érvényes helyi árúdíjszabáshoz (II. rész) az ezen díjszabáshoz tartozó függelék és a kilométermutató új kiadásának életbe lépését.

1900. évi június hó 1-én a m. kir. államvasutak összes vonalain érvényes helyi árúdíjszabás (II. rész) az ezen díjszabáshoz tartozó függelék és kilométermutató új kiadása lép életbe.

Az új díjszabásban és kilométermutatóban különböző alaki módosításokon kívül következő fontosabb érdemleges változtatások, illetve kiegészítések vezetettek keresztül:

1. A székesfejérvár (kiz. túskevári vonal) s illetve a székesfejérvár (kiz.) gyanafalva-országhatári vonal állomásai között egyrészt és a magy. kir. államvasutak Adony-Szabolcsra túl fekvő állomásai között másrészt a fehér és tolnavármegyei h. é. vasút székesfejérvár-adony-szabolcsi vonalának közös használatára folytan a nevezett vonalon át megállapított rövidebb kilométer-távolságok, illetve azok alapján 100 kg.-kint 6 fillér pótlétek hozzászámításával egységesen átszámított díjtételek nyerne alkalmazást.

2. A déli vasút sziszek-zágrábi vonalán át irányuló forgalmakban az eddigi kilométer-távolságok 4 kilométerrel lettek rövidítve, a díjtételek pedig ennek megfelelőleg számítva.

3. Buda-Császárúrkő-kiterő, Ó-Buda és Ó-Buda-Filatorigát állomások kilométer-távolságai, illetve díjtételei ezen állomások forgalmának Budapest-Angyal-földön át való vezetése folytán az eddigi Budapest, dv. keletföldi irány helyett a budapest-angyalföldi irányon át állapították meg, miáltal a dunajbólyparti terület és a déli vasút állomásaival való forgalomban némi díjemeléssel, ellenben a budapest-marchegg, galánta-zsolnai vonalak s azok szárnyvonalai állomásaival való forgalomban díjleszállítás áll be, míg a többi vonalak állomásaival való forgalomban a díjszámítás változást nem szenved.

4. Budapest déli v. (helyben) állomás közvetlen kilométer-távolságai, illetve díjtételei a budapest dv. keletföldi vonal közös használatának megszüntetése folytán kiküszöböltettek. Ezen állomás mint a déli vasút állomása a magyar vasúti kötelek II. rész 1. füzetében véteztet fel.

5. A Verestoronon át Romániával való átmeneti forgalom részére Verestoron állomásra nézve (átmenetileg) az alvincz-nagyszében-verestoronyi vasút alvincz, illetve nagyszében-verestoronyi vonalán át megállapított közvetlen kilométer távolságok, illetve azok alapján egységesen átszámított díjtételek állították be. A Verestorontól a határig való díjszámítás külön fog szabályoztatni.

Az új függelékbe néhány eddigi hirdetményileg fennállott díjkezdvezmény vezetett fel, néhány az új díjszabás keretében beillesztett kedvezmény pedig abból kihagyott.

A fenti naptól kezdve a magy. kir. államvasutak összes vonalain 1892. évi február 1-től érvényes kilométermutató összes pótlékaival, az 1897. évi január hó 1-től érvényes helyi árúdíjszabás (II. rész) I. és II. pótlékaival és az ezen díjszabáshoz tartozó 1900. évi január hó 1-én kiadott függelék hatályon kívül lép.

Az új kilométermutató és a díjszabás példányonként 5-5 koronáért, az új függelék példányonként 40 fillérért a magy. kir. államvasutak igazgatóságának díjszabás elárúító irodájában (Budapest, VI. Csengery-utca 33.) és üzletvezetői részénél f. évi május hó második felében felében lesz megszerezhető.

Budapest, 1900. évi április hó 18-án.

(Utanymutatást nem díjaztatik.)

Az igazgatóság.

Hirdetmény.

Tenyésztés felosztása miatt **eladó 350 darab** 2-4 éves kondorszörű szőke mangalicza faj, sertésveszén átment **maggöbe** és megfelelő számú **magkan**. A tenyésztet tisztafajú válogatott példányokból álló és jutányosan csaknem hizlalónak megfelelő árban eladatik.

Ugyanitt eladatik 7 drb 2 éves nagy testű **Schtopshir** telivér eredeti **angol tenyészkos**.

Bővebbet az „**Uradalmi Főbérnökségnél**”, **B.-Szt.-Lőrinczen**.

11

Keleti J. orvosi műszergyáros
Budapest.

Főraktár: Koronaherceg-utca 17. sz.
Gyár: (Motor-erővel) IV., Károly-laktanya.

Állandó nagy raktár mindennemű állatorvosi és gazdasági műszerekből, a legújabb előírás szerint. Olcsó és jutányos árak.

Javitások és műköszörülések elfogadtatnak.
Képes árjegyzék ingyen.

Gróf Zichy Pál Ferencz nagyhorcsöki méneséből

5 telivér és 63 félvér csikó
és kancza kerül eladásra

f. év április 29-én délelőtt 10 órakor
kezdődő árlejtés útján. Bővebb értesítést nyújt

Heiszler Antal ispán

Nagyhorcsök

posta és vasúti állomás Sárbogárd.

774

Első magyar

gyapjúmosó és bizományi részvénytársaság
Budapest, V., Kárpát-utca 9. sz.
 Harminczkettedik üzemév! A gyapjanyírás közeledtével a t. cz. Harminczkettedik üzemév!
 gyapjutermelők és gyapjukereskedők figyelmét

gyapjúmosó gyárunkra

Prányítjuk és annak igénybevételét mint a hazai gyapju **legelőnyösebb** értékesítési módját ajánljuk.
Az 1899. évi gyapjuforgalmi érték 4.000,000 koronára rugott.
 KIVITEL: Osztrák, Német, Francia-, Orosz-, Olasz-, stb. országba.
Csomagolózsakokat használati díj nélkül kölcsönkép küldünk.
 A mosott gyapju után sem raktározási, sem biztosítási díjat nem számítunk.
Nyers-gyapju bizományi-osztályunk
 elvállalja mindennemű zsiros (szennyes) és **usztatott** (hátonmosott) gyapju nyers állapotban való bizományi eladását, a legmérsékeltőbb feltételek mellett. A külföldi textilipari piacokkal fennálló kiterjedt összeköttetésünk a gyapju **legjobb** értékesítésére képesít bennünket. Kimerítő felvilágosítással kívánatra készséggel szolgálunk.
AZ IGAZGATÓSÁG.

Városi irodánkban Neugebauer Gy. úrnál VII., Dohány-utca 1. sz. felvilágosítások szintén kaphatók. 831

Kitüntetve

1897. Kisbér nemzetközi vetőgépverseney
 Lévai nemzetközi vetőgépverseney
 1898. Hódmezővásárhelyi vetőgépverseney
 Marosvásárhelyi vetőgépverseney
 1899. Szegedi kiállítás

első díj: állami arany érem.
 első díj: nagy üzemre arany érem.
 első díj: arany érem.
 első díj: arany érem.
 első díj: legnagyobb elismerés.

WEISER J. C. gazdasági gépgyára
NAGY-KANIZSÁN.
 Ajánlja:
Magyarország
 legújabb és
legjobb 7583
vetőgépet,
 szabad. kiváltható kapacitásokkal ellátott

sík és hegyes talajhoz egyaránt alkalmas
ZALA-DRILL
 sorvetőgépet, továbbá szab. „Perfecta” olcsó és igen jó, könnyű vetőgépet, legjobb szerkezetű Sack-re dszerű aczélekkelt, boronált, járgányait, szénagyűjtőt, rostait és mindenféle gazdasági gépeit.
 „Planet Jr.” rsz. kézi-toló répakapa és töltőgető, a 10 frt.
 Árjegyzék ingyen és bérmentve.

A vetési időnyre ajánlom **SACK RUDOLF** legújabb rendszerű **sorbavetőgépeit,** melyek **Kisbér**en és **Léván** mult év őszén tartott nemzetközi versenyeek alkalmából **első díjjal** lettek **kitüntetve.**
 Továbbá ajánlom az **egyes eke gerendélyére szerelhető grubbereket és extirpatorokat.**

A IV-ik osztály sorbavetőgépek úgy vannak szerkesztve, hogy azokkal sik vagy dombos talajon **minden megfőt**et teljes mértékben **megterhelés** nélkül lehet elvégezni, anélkül, hogy a vetőszekrényt belgazítani, merítő vagy fogaskerekeket cserélni kellene. **Sack Rudolf** valamennyi sorbavetőgépeit **lehető könnyen** járnak, nagyon szilárdan vannak készítve, igen tartósak és kívánatra előkormányosítottak is kaphatók.
 Mindennemű Sack eke, borona, szorbavetőgép és talajmivelési eszköz dús választékban van raktáron és eredeti minőségben törvényes védjeggyel csak nálam szerelhető be.
 Legújabb árjegyzékem éppen most jelent meg és kívánatra legszivesebben szolgálom azzal ingyen és bérmentve.

PROPPER SAMU
 Sack Rudolf magyarországi kizárólagos képviselője,
BUDAPEST, V., Váci-körút 52. szám.

Magy. kir. államvasutak.
 43837/900. sz.

Díjvisszatérítés (refactia).

A lapok annakidején közölték a bpesti kir. keresk. és váltótörvényszéknek azon elvi jelentőségű ítélet, melylyel egy bpesti cégnek a magy. kir. államvasutak elleni 4047 frt fuvardíjvisszatérítése iránt indított perczben felperest keresetével elutasította és kimondotta, hogy a díjvisszatérítés engedélyezésének egyik célja, ha az csak bizonyos viszonylatra adatik meg, intézmény természetéből folyólag az, hogy a szállítás a meghatározott irányban fokoztassék és miután a felek, akik két viszonylatra nézve állapították meg a refact. at, nem kötötték ki azt, hogy az egyik viszonylatban elért felesleg a másik viszonylatban vétséssé, ennélfogva a megállapodás céljának azt kell tekinteni, hogy a mind a két viszonylatban csak akkor díjvisszatérítés, ha az elszállított ármennyiség mindkét viszonylatban az illető viszonylatra nézve megállapított legkisebb mértéket eléri. Az a körülmény, hogy a vasut felperes által kiszámított nyers szijbevitelt elérte, akkor, a mikor az igény, mint a jelen esetben a szállított tonnamennyiséghez van kötve, a díjvisszatérítési igényt nem állapítja meg.

A budapesti kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét helybenhagyta és miután felperes azt is felhozta, hogy a teljes ármennyiség szállítását a Szerbiában annak idején fenforgott politikai viszonyok tették lehetetlenné és így a teljesítésben „vismajor” által volt akadályozva, kimondotta a kir. ítélőtábla, hogy a szerződés teljesítésében vismajor által akadályozott fél a vismajor alapján csak arra tarthat igényt, hogy a szerződés nem teljesítése miatt őt esetleg terhelő kötelezettségek alól felmentették, de a vismajor nem szolgálhat alapul arra, hogy a vismajor miatt a szerződést nem teljesített fél a másik féltől a szerződés teljesítése esetére kikötött előnyöket a maga részére követelhesse.

A kir. Curia legutóbb hozott 1396/99. sz. döntésével a másodbíróság ítéletét helybenhagyta és a vismajor forgalmára nézve azt a további elvi kijelentést tette, hogy az üzleti konjunkturának bármely okkól bekövetkezett kedvezőtlen alakulása a felperes által vitatott erőhatalom fogalma alá nem eshetik.
 Budapest, 1900. április 16. **Az igazgatóság.**

34816. II-2-a. sz.

Hirdetmény.

A kisbéri m. kir. állami méneshirtok saját szükségletének fedezése céljából **folyó hó 28-ára**

1000 mázsa goromba buzakorpa

szállítására zárt írásbeli ajánlati tárgyalást hirdet.
 Részletes feltételek és közelebbi felvilágosítások a méneshirtok igazgatóságától nyerhetők.
 Budapest, 1900. április hó 18-án.
 M. kir. földmivelésügyi minister.

833

PAUCKSCH, BUDAPEST, József-kör ut 25.
H. PAUCKSCH részvénytársaság
 főkötelepe.

Törzsgyárunk **LANDSBERG a/W.**
 gépgyár, vasöntőde, gőzkazán-gyár és rézműves-műhely
 53 éves fennállása óta
 mint legkiválóbb különlegességét
 legjobban jövedelmező

SZESZGYÁRATO

rendezett be a legújabb rendszer szerint.
 50 év óta körülbelül 1800 telepet állítottunk fel.

Szállítjuk továbbá a szükséges berendezéseket szeszfinomítók, keményítőgyárak, tejgazdaságok számára, átvevünk régi szeszgyárak teljes átalakítását és egyes szeszgyári gépet vagy készüléket is legújabb állapotban szállítunk.

Megkereséseket **Paucksch, Budapest, József-körut 25.** címre kérjük.
 (Gyártelep: Kőbánya.)

Mindennemű

ZSÁKOK,
vizhatlan és nyers takaró

PONYVÁK
legmegbízhatóbb beszerzési forrása

Fischer J.
ponyva- és zsákgyára
Budapest,
Nagykorona-u. 18.
Minták ingyen és bérmentve. 445

2-3 waggon
seprőgépek megvételre keresetük. Cím a kiadóhivatalban. 844

Elsőrendű
naponta friss spárga kapható május 8-tól kilóna 7 koronáért, ugy szintén legzsebb minőségű magas törzsu dróza dróza 76 fillér. Semezy kertészet Danóte (Sárosm.) 777

Eperdugványok.
Évek óta folytatott nemesítéssel sikerült páratlan nagyságú és igen kellemes zamatu epret előállítani, a gyümölcs nagysága 6-7 cm. hosszúságú, 5-5 1/2 cm. szélességet és 4 cm. vastagságot is elér, igen bőtermő. Erősen begyűszerezett dugványok ezre 25 kor., száza 6 kor. Megrendelhető Dr. Tóth Imre kertészetéből, Selmeczbányán. 794

Eladó:

egy Clayton és Shuttleworth gyárbeli 8 lóerejű garnitúra. Locomobil száma 20679, cséplőgép száma 20909. Továbbá: egy Garrett gyárbeli 6 lóerejű garnitúra: locomobil száma: 12340 cséplőgép 4566
 Végül egy Garrettgyárbeli kettős hengertű 12 lóerejű locomobil. Mindezek jó karban vannak és jutányos áron megkaphatók

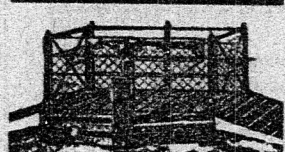
Weiser J. C.
 gépgyáros cégérnél
 Nagy-Kanizsán. 384

Tökmag.
 Indiai Mammoth őriéi takarmánytök kja 180 fillérért Tarnai Bertalannál Apostagon Pestm. kapható. 517

140.000 kéve
 idei 2 1/2-3 méter hosszú, 7 hüvely átmérőjű, vékony, kemény nád, Szóna vaspálya-állomásnál eladó, kérem gazdaságait az északkeleti, kiknek nádra szükségük van, felvilágosítást ad Gräber Gyula nagybírókos, Szeged, Dugonics-utca 21. 806

Hirdetmény.
 (A magyar kir. államvasutak szállítási irodája a Lipótvárosban.)
 A m. kir. államvasutak igazgatósága a Lipótvárosban (V. Arany János-utca 19. sz. alatti) szállítási irodát rendezett be, hol gyors- és teherdarab-áru szállítványok az összes állomásokra feladhatók. Ez iroda előleges értesítés ellenében jutányos szabvány árak mellett gondoskodik a küldemények háztól való elszállításáról is és közvetíti ugy a helybeli, mint az átmenő vámköteles küldemények elvámolását.

Kiváló szállítóképes és renomátú cég közléseket díjaz tervezett vagy szükséges csatornázásokról szivattyú vagy vízvezeték berendezésekre vonatkozó címekért: **magas jutalékok** fizet megrendelések közvetítéséért. — Ajánlatok: „Discretion 3” jellegű alatti „Rudolf Mosse, Wien Stadt” közvetít. 798

Schember C. és Fiai
 cs. és kir. udvari hidmérleg és gépgyár,
 Budapest, Andrássy-ut 15.
 Ajánlják általánosan ismert, szabadalmazott hid- és mérlegelget, valamint gazdasági és ipari célokra szolgáló tizedes és százados raktári mérlegelget. Árjegyek ingyen és bérmentve.

Eredeti
 magyar kínos burgonya, a mely rendkívül jó tulajdonságait és nagy termékenysége miatt, Európa legtöbb országába is terjed, ültetése egy kisebb mint nagyobb mennyiségben kapható előállításánál: Agnelli József pióbanosnál Csárd, via: Sasvár, Nyitra vármegye. 795

Szabadalmazott Kosárbetétek
 gőzcséplőgépek számára, kaphatók a feltalálónál, teljes felelőség mellett, hogy tiszta cséplést lehet vele végezni a legrosszab esetben is.

A kosárbetétek árai:
 4 lóerejű géphez 60 kor.
 6 " " 70 "
 8 " " 80 "
 10 " " 90 "
 Megrendelés esetén a kosár szélességének mérete beküldendő
Bajzath Ignác,
 Székelyhid. 762

Szalma-eladás.
 20 waggon utolsó évi termései préselt búzaszalma eladó csálókészül vasuti állomásra szállítva. Cím a kiadóhivatalban. 807

A nemesített alcuthi tengeri,
 mint korán érő, bőtermő fajta, továbbá mint igen értékes kereskedelmi áru, a hazai kerményzemű tengeri fajok között a legkiválóbbnak van elismerés.

Vetőmagot ez idén is ad el az uradalom a következő árak mellett: gondos figyelemmel kiválasztott csévek közep részéből, kézzel morzsoltt vetőmag ára métermázsánként 18 korona. Elsőrendű piaci áru métermázsánként 14 korona. Az árak Acsa állomásra szállítva (Bicske-Sárbogárd helyi érdekű vonalon) szákon kívül értendő. Vetőmagból 0.50 q-nál, piaci áruból 3 q-nál kisebb mennyiség nem szállítatik. Megrendeléseket a pénz előleges befizetése mellett, míg a készlet tart. elfogad a főhercegi gazdasági intézőség Fejérvár-Acsán (posta-, vasut-, távíró-állomás). 881

Tavaszi kaszáláshoz különlegességek:

Amerikából behozott és mindenütt nagy kedveltségnek örvendő felülmulhatatlan

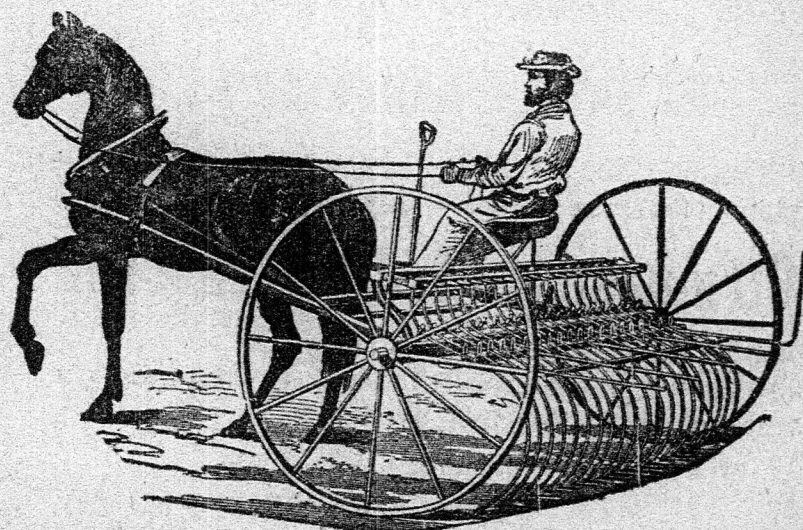
„JOHNSTON“-féle fűkaszalókban

változtatható kaszagyorsaság, tehát minden néven nevezendő takarmány kaszáláshoz alkalmas.

„Johnston“ egész acél, igen könnyű és nagy munkaképességű
 „Globe“ gyűjtőgépekben.
 „Hollingsworth“ 27 acél fogas
 amerikai gyűjtőgépekben,
 kitűnő anyagból készítve, magas kerekkel, teljes szavatosság mellett szállít

Bächer Rudolf és Melichar Ferencz
 magyarországi főraktára
 BUDAPEST, VI., Nagymező-utcza 68. sz.
 Magyarországi vezérképviselő:

Szücs Zsigmond.

Hirdetési ár 15 szög 60 fillér ezen felül minden szög 4 fillér, feltűnt betűkkel 6 fillér Czim közlésnél minden betűkészen 60 fillér bélyegilleték.

KIS HIRDETÉSEK

Csak mezőgazdák és a szakirodalom termései, továbbá állást keresők és adók hirdetésnyel vesztnek fel a kedvezményes rovásban.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Irnoki

Állás töltendő be Zierer Vilmos ur mikosdi uradalmában július, lebecsülve június hó 1-ére, melyre akadémiát vagy felsőbb gazdasági tanintézetet jól végzett, e y pár évi gyakorlattal és kiterjedt szorgalommal bíró fiatal ember pályázat. Megkérve a magyar és német nyelv szöveg és írásba való bírása. Fizetés 480 korona kézpénz, lakás, fűtés és világítás. Feltételek: folyamodvány másolatok, melyek vissza nem küldetnek. „Uradalmi intézőség” Mikosdi per Zsitabér küldendők. 767

Nőtlen ispánt

keresek lehetőleg azonnali belépésre. A gazdaság minden ágában járatos kell hogy legyen, lehetőleg a tejjgazdaságban is. Csak több évi gyakorlattal bíró egyént alkalmazok ki az első árnyalatot jól beszél. Bizonyítványok másolatok alábbi címre küldendők. N. Nalácz Gy. J. Cs. Barcsa, u. p. Cserna-Keszter, Hunyadm. 800

Gazda

A klosternébüri kanonokrend szűrt uradalmába július hó 1. belépésre, egy fedhetetlen előléti, hadkötelezettségének elmentett, több évi gyakorlattal bíró és főmunkatárs szolgálatban levő földmívelő-iskolát végzett, a magyar és német nyelven beszélő egyén keresetlik. Évi járandósága a következő: kézpénz 280 korona, buza 4 hit, rozs 10 hit, főzétek 40 Hec, 1 drb tonna és 1 drb uszó téli és nyári tartása, 24 mester dorongja, 2 m. hold szántóföld, 150 □-l kenderföld, 10 drb sertéstartás, 2 szoba, konyha, kamara és kert. Különösen felszerelt, németül irt kérvények és bizonyítványok másolatok — melyek vissza nem adhatók — Nagyságos hat Hecy kanonok jószágkormányzó címére Sztúr (Veszprém vm.) küldendők. 798

Közvetítő

keresetlik egy nagyobb gazdaság részére. Pályázatnak gazdasági tanintézetet jól sikerrel végzett, nős vagy nőtelen keresetű gazdasági, kik földmívelés, dohánnyermelelésben, állattenyésztés és hizlalásban, a korszerű gazdasági könyvtelben és iradakezelésben már teljes képzettséggel és gyakorlatossággal rendelkeznek és kifogástalan bizonyítványokkal bírnak. Jára járműzés circa kétezer korona értékben. Az állás mielőbb elfoglalandó. Pályázatok okmányok másolatokkal felszerelve — a melyek vissza küldetnek — Csendes József ügyvéd urhoz, Tarcali küldendők. 827

Méltóságos

Gróf Wenckheim Antal ur fi. örökösöl vészölí uradalmában egy irnoki állás megüresedett: ezen állásra csakis gazdasági tanintézetet jól sikerrel végzett, ep. egészében, fiatal egyének pályázhatnak. Évi fizetés 900 korona, szabad lakás, fűtés és 42 korona szobatakarítási átalány: élemezésre azonban 40 koruna havonként levonásba esik. Sajátkezűleg irtó és okmányokkal, fényképpel felszerelt folyamodványok az uradalom címére, Köt, Biharmegye küldendők. 826

Egy

gazdasági akadémiát vagy gazdasági középiskolát végzett gazdaság, a ki a magyar és német nyelvet írásban és szóban tökéletesen bírja, állást kaphat a dévidéki földmívelők gazdasági egyesületnél Temesvárott. 816

Szesziföldei

üzletvezető, ki egyúttal gép-lakatos, csépléshez és cséplőgépek helyreállításához is ért, é. év július elsőjére alkalmazást nyer. Csak nős ember fogadjatik, ki jó bizonyítványokkal rendelkezik. Fizetés 1200 korona, szabad lakás és fűtés, naponta két liter tej és asztali szükségletre szabad burgonya. Ajánlatok Vitorics Miklós végül helyi gazdasághoz intézendők. 809

Azonnali

belépésre keresetlik felsőbb gazdasági tanintézetet végzett, 2-3 évi gyakorlattal bíró, tejjgazdaságban jártas gazdasági irnok. Javadalmazása évi 480 korona és teljes ellátás. Bizonyítványok másolatokkal felszerelt pályázatokat az uradalmi tisztviselőkhöz Pa.-Jakabszállásra, posta Sárosd küldendők. 832

A sárospataki

hercegi uradalomban egy gazdasági segédítési állás megüresedett van, mely azonnali elfoglalható. Az uradalmi jószágkormányzó Sárospataki benyújtott kérvények és bizonyítványok másolatok vissza nem küldetnek. 833

Keresetlik

nőtlen, több évi gyakorlattal bíró, szerény igényű segédítési. Ajánlatok Réthi Béla, Pta.-Kurfa, u. p. Mezőtúr intézendők. 841

ÁLLAST KERESŐK.

Ispáni

vagy ellenőri állást keres egy 30 éves intelligens, nőtelen, gazdasági-iskolát végzett fiatal ember, ki 10 évi szolgálatról kitűnő bizonyítványokkal rendelkezik. Kaucióképes, esetleg egy közpártok pervezetése feladatát is elvállalja. Címre meg tudható a kiadóhivatalban. 667

Gazdatiszt

30 éves 13 évi gyakorlattal, ki a gazdaság minden ágában, mint: czukorrépa, dohánnyermelelés, hizlalás, könyvesztés stb. teljesen jártas s kitűnő bizonyítványokkal rendelkezik, állást keres mielőbbi belépésre. Címre meg tudható a kiadóhivatalban. 690

Tejjgazdaságban

képeztet, ki a tejjgazdasági iskolát végző, jó bizonyítványokkal rendelkezik, alkalmazást keres azonnali belépésre. Címre a kiadóhivatalban 788

Földmívelő

iskolát teljesen végzett kizsoltgált állást, keresetű, 24 éves, két évi gyakorlattal, józan, erős, kiterjedt szorgalom, a magyar és német nyelvben és írásban bírja, megfelelő állást keres azonnali belépésre. Címre a kiadóhivatalban. 787

Az adai

n. kir. földmívelő-iskolát jó sikerrel végzett, 30 éves, nős, családos gazdatiszt, ki a gazdasági pályán már 12 év óta működik és az utóbbi 6 évben Beniczky György ur fölött 1200 holdas gazdaságát önállóan mint ispán 1900. október 1-ig kezelte. Állását saját felmondással hagyja el — állást keres. A gazdaság minden ágában jártas vagyok, szőlőkezelésben, tenyésztésben, állattenyésztésben, hizlalásban, kertészetben is és a dohánnyermelelésben színtén. Címre: Nemet György, Folya, Temesmegye. 801

Önálló,

elméletileg és gyakorlatilag képzett, 32 éves, nős, nős gazdatiszt, ki már hosszabb idő óta hírneves uradalomban mint földmívelő, birtok parcellázása miatt f. év végére szerény igények mellett állást keres. Ugy a czukorrépa- és dohánnyermelelésben, állattenyésztésben, hizlalás és tenyésztésben, valamint a gazdasági adminisztratív ügyekben kitűnő gyakorlattal bír. Kifogástalan működéséről a legjobb bizonyítványok és referenciák tanúsíthatók. Címre a kiadóban. 808

Fiatal

27 éves gazdatiszt, ki 1895-1901 mai napig egy 2000 holdas uradalmat kezelte, oly kisebb 1000-2000 holdas uradalomban keresetű állás, hol önállóan működhetne. Beszéli a magyar, német és román nyelveket. Dohánnyermelelésben teljesen jártas. Állást azonnali elfoglalhat. Az illető tartósok hadnagy s már csak egy fegyvergyáratra kell bevonulnia. Igényelt szerények. Címre a kiadóban. 835

Erdőőri

szakiskolát és szakvizsgát jó kiállott 22 éves egyén, kizsoltgált katoná, beszéli jól a magyarul két évi gyakorlattal az erdőszelni állást keres. Címre a kiadóhivatalban. 819

Földmívelő-iskolát

végzett, 2 évig báró uradalomban volt, gazdaság beszél magyarul és oláhul, kizsoltgált állást, töltött, erélyes bármely gazdaságban állást keres; volt állást a tulajdonos elhalálása folytán kénytelen volt elhagyni, ugy a gazdaság valamint az iradai teendőket teljesíti. Címre a kiadóhivatalban „Munka nemest 834.” jellege alatt. 834

Gazdatiszt

állást keres, 32 éves, nős, keresztény vallású gazdatiszt, a gazdaság minden ágában, mint az iradai teendőket is 12 évi gyakorlattal folytán tökéletesen képzett, jelenleg is nagyobb gazdaságban kezelőszilű álláson volt alkalmazva a birtok bérbeadása folytán állásból kénytelen volt kilépni, állását bármikor elfoglalhatja. Címre a kiadóhivatalban. 780

Egy

16 évi elméleti és gyakorlati képzettséggel bíró ír. nőtelen, 32 éves gazdatiszt, kitűnő referenciákkal, ki egy belterjes mezőgazdasági szeszgyárral kapcsolatos gazdaságot már 4 év óta önállóan kezel, családiföldi mények miatt állást váltótalanul öaját, jelenleg főmunkatárs állásban van. Címre a kiadóhivatalban. 836

Földmívelő iskolát

kitűnő sikerrel végzettem, katonai kötelezettségemnek elmentett, nős, családos, román, katin. vallású, 31 éves vagyok; 5 évi gyakorlattal 3 1/2 évet egy helyen mint segéd, majd mint kezelőt tölöttem, szerény igényekkel állást keresek. Címre: Oswald Mihály, Pilis, Pestm. 804

ÁLLATOK.

Amerikai mén.

162 cm magas, szép színtőpő színi, nagyon erős csontozatú, apálatnak e kosiba alkalmas, 1200 K. eladó Balassagyarmaton, Fáy Sándornál. 840

Igen szép, világított vörösbarna simmenthali jellegű 1-2, (3) éves 608

növendék ökor és üsző borjakat

ugyszintén legfrömbb lektóri való és jármos ökoröket legújanyosabb áron ajánlanak 81

Klein és Spitzer

Kis-Czelli kereskedők. Megrendelések egyezség szerinti bármikor is elfogadjatnak.

Eladó bikák.

Direct import egyede-külí törzskönyvelt tollér simmenthali bikák eladók Fáy Zoltán országos gazdaságban. 825

Eredeti

Rambouillet

kosok

mindenkor nagyobb mennyiségben, dus választékban kaphatók gróf Herberstein

Albert

uradalmi igazgatóságánál

Strilek,

Morvaország.

Ló-árverés.

Kis-Sennyén, Vasvármegyében, u. p. Rum, Békassy István menésében folyó évi május hó 8-án d. e. 12 órakor önkéntes árverésen eladatul fog: 12 drb angol tollér anyakacsa szópós csikóval, 4 drb egy éves kancsa csikó, Czarnas tv. mén után, 8 drb két éves csikó, Kapitán tv. mén után.

A lovak származását feltüntetők kimutatás, kívánatra bárkinek megküldetik. Az árverés napján kocsi Rum vagy Molnári vasutállomáson megkeresésre, melyek Békassy István urhoz Rum intézendők, rendelkezésre állanak. 816

Nagyemlétségű

Örgről PALLAVICINI SÁNDOR ur mindszeat-algyői hitb. uradalma

rambouillet-

merinó

juhászatából eladásra fel

van állítva:

17 db öreg kos

284 „ 6 éves ürü

341 „ 3-6 éves nőstény

188 „ 2 éves nőstény.

Átadás nyírás után május

hóban. 791

Csongrád-Sándor-

falván, 900. ápril hó.

Urad. főintézőség.

60 drb

1 éves erdőnyi fajta p ima 60-60 borjú juttányos áron adó. Birtó István birtokosnál Monostoronyon, u. p. és távirá Dées Erdély. 772

24 db.

számfeletti merinó-negretti posztógyapjas tenyészkos eladó a dr. Fajsz Gyula hevesi gazdaságban. Bővebb felvilágosítást a gazdasági intézőség nyújt Hevesen. 839

VEGYESEK.

Centrifugás

vajra kerek ajánlatot. Címre a kiadóhivatalban. 829

Tej!

Nagyobb mennyiségű tej évi szerződési vétele keresetlik. Ajánlatok keretnek „Szóid” jellege alatt e lap kiadóhivatalára. 830

Bérléttadás.

Családi viszonyok miatt még hátralévő hét évre átadó 440 hold jó buza-termő szántóföldből álló, öt szobás urlakással, és gazdasági épületekkel dusan eladó, város és vasútállomástól 3/4 órányit a fekvő bér gazdaság. Átvehető vagy azonnali vétellel együtt, vagy folyó évi október 1-én, Címre a kiadóhivatalban. 824

Fümagvak

legfinomabb minőségben és legolcsóbban kaphatók

Radwaner és Rónai

magkereskedésében, BUDAPESTEN

V. Nádor-u. 8. sz.

J. C. SCHMIDT erfurti magtermelő nem. osztr. udvari szállító

magyarországi főraktárában.

Ugyanott a vitéghírű erfurti kertü magvak, valamint gazdasági vetőmagvak legújanyosabb beszerzésekkel. Holykői telefon 34-90. Tejsók árjegyzékét kérni.

„Agricol“

Ausztria, Magyarország és Olaszországban szabadalmazott, puha s hideg vízben könnyen oldódó Káliszappan, rovarölő alkatrészekkel. Legjobb övszer a szőlőevésző rovarok ellen, különösen szénaféreg (bochilis ambriqueella) levéltetvek és vértetvek (schizoneura) a gyümölcsfák, ugyszinte vetemény, réti füvek és virágférgek ellen. Árjegyzék és használati utasítás kívánatra ingyen.

F. Fenderl & Co. szappangyára 730

TRIEST,

Via Limitanea 1.

Luczerna,

Répmag,

Csomós ebir

Francia perje

fümag.

Korán érő:

tavaszi

buza,

duppau

zab,

székely tengeri.

Faiskolai termékekből

Vadgesztenye,

Kőrifsa,

tölgysorfák és esemeték,

kosár fűzdugványok.

A drassói magbörzste-nyészethől több db. kiválóan fejlett

bika

69 Kapható:

gr. Teleki

Arvéd úr

drassói uradalmában,

u. p. Koncza.

A

leg-

tartósabb

répa-

fajok

az

eckendorfi

olajbogyóalaku

és

takarmány-

czukorrépa.

Eredeti utolsó évi

termésű, kitűnő

csiraképességű mag-

gal szolgál

leszállított

árak

mellett

Haldek

magnagykereskedése

Budapest,

Károly-körút 9. szám.

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET

GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legkötelesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42-50. BUDAPEST—KELENFÖLD a vasúthomoknál szemben.

Iroda, raktár, javítóműhely.

Közlekedés vasuton és villamos vasuton.

Az 1899. évi szegedi mezőgazdasági kiállításon „új és figyelemre méltó” jelzővel kitüntetve.

Szab. kéttengelyű „Bóni” eketaliga.

!! Legújabb szerkezet!!

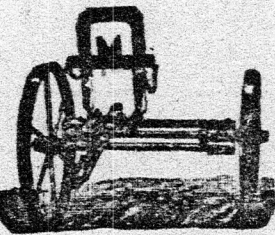
Tartós, szilárd, nem kopik, nem dől, domboldalon nem farol, az ekét egyenletesen vezeti, kenése folytonos és gazdaságos, kevés vonóerőt igényel.

Pillanat alatt állítható!

Megrendelhető:

Nyirbátorban: Mandel Eduárd és társainál.

Budapesten: a szab. osztr. magyar államvasutársulat magyar bányái, hutái és uradalmi vezérigazgatóságánál (VI., Teréz-körút 24. a.), a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél (V., Alkotmány-u. 31.) Bächer és Melichár cégénél (VI., Nagymező-u. 68.) Kann és Heller uraknál (V., Váci-körút 62.)

Más rendszerű vas-eketaligákat átalakításra elvállalunk.

Más rendszerű vas-eketaligákat átalakításra elvállalunk.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban
BUDAPEST,
SZÁM 20. SZ.

SANGERHAUSENI GÉPGYÁR

Magyarországi gyártelepe

BUDAPEST, KÜLSŐ VÁCZI-UT 1443. SZÁM.

Első és egyedüli magyar special gépgyár.

GYÁRTMÁNYOK: az összes mezőgazdasági iparágak számára szükséges gépek. Nevezetesen:

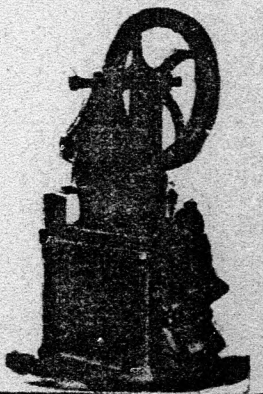
Czukorgyárak, Sörgyárak, Malátagyárak és Szeszgyárak teljes berendezése és átalakítása. Szaktekintély mezőgazdasági szeszyárak és czukorgyárak terén.

Szeszgyárak berendezése hosszabb lejáratu törlesztéses kölcsön mellett.

Minden szakbaváló felvilágosítással, tervvel, költségvetéssel készséggel szolgálunk.

Mezőgazdasági célokra mint hajtóerő kiváló gyártmánya a **HOFFMEISTER-GŐZMOTOR**

a legjobb, a legolcsóbb és legbiztosabb gőzgép. — Helyettesít minden gőzgépet és locomobilt. — Cséplésre és minden egyéb gazdasági gép hajtására a legalkalmasabb. — Fűthető szénvel, fával, cserrel és minden egyéb hulladékkal. — Minden nagyságban, 1/2 lóerőtől kezdve egész 30 lóerőig gyártjuk. 8173

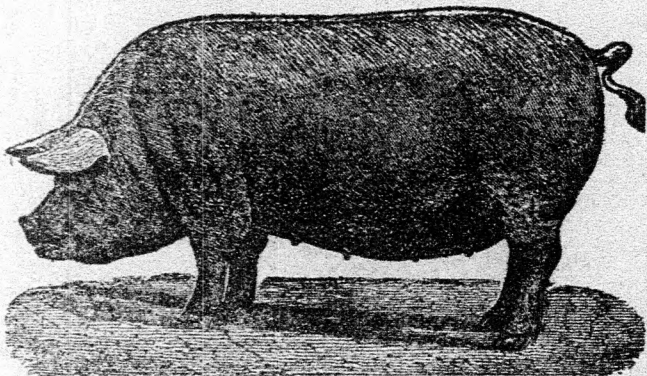
Szegedi Zsákok

Gabonazsákokat nyers és viamentesen telített ponyvákot, KÖTÉLNEMŰEKET, az elismert legjobb minőségben szállít a Magyar Vitorlavászon- és Kendergyár és Salzmann és Társa. Központi megrendelő iroda: Budapest, V., Nádor-utca 20. sz.

Nagy nemesített fehér fajszerű Yorkshire törzstenyészet.

Bolduri gazdaság Lugos mellett.

Az I. szegedi orsz. gazd. kiállításon az I. díjat nyert. A tenyészet általam direct a külföldről importált tenyészállatok után vezetettik, s az országos törzskönyvbe felvétellett. A tenyészczél: egészséges anyag, gyorsfejlődés és termékenység mellett tökéletes testalkat s ellenálló constitúció.

ECKSTEIN FÜLÖP, Lugos, Boldur.

2-3 hónapos kan, malacz	60 kor.
2-3 hónapos kocza	50 kor.
3-4 hónapos kan	80 kor.
3-4 hónapos kocza	70 kor.

a bolduri állomáshoz szállítva, ketrecz kölcsön, franco visszavétellett. Tenyészállatok után 1 kor. istálló-pénz. Jelenleg 1-1 1/2 éves kan és kocza van eladó.

Berni fajmarha törzstenyészetem-ből van 1 1/2-1 3/4 éves bika eladásra. A tenyészet az I. szegedi orsz. gazd. kiállításon I. díjat nyert.

821

Lapunk kiadóhivatalában megrendelhető: A sertés javítása és hizlalása

gazdák és hizlalók használatára. Irta K. Ruffy Pál. Ára portómentes küldéssel 1 forint 10 krajczár.

Főtiszt kerestetik

nagyobb tulajdonai belterjesen kezelt béruradalomban, ki a gazdaság összes ágain kivül a kettős könyvvitelt érti és a szükséges kereskedelmi jártassággal is bír. Fizetés megegyezés tárgya. Ajánlatok „Főtiszt” jellege alatt

Mezei Antal

irodájába, 812

Budapest, Gizella-tér 1. küldendők.